

سوالات متن کتاب مطالعات اجتماعی

نهم دبیرستان
(دوره اول)

همراه با پاسخ
درس ۱ تا ۲۴

قابل استفاده دبیران محترم و داش آموزان عزیز

تهیه کننده:

علی ندایی

"دبیر مطالعات منطقه ۳ تهران"

اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

@Motaleat909

۱-منظومه خورشیدی (شمسي) را توضیح دهید. منظومه شمسی مشکل از یک ستاره به نام خورشید و اجرام آسمانی متعدد است که در مدارهای پیرامون آن می گردند. خورشید در مرکز منظومه شمسی قرار دارد و سرچشمه اصلی زندگی بر روی زمین است.

۲-منظومه خورشیدی دارای چند سیاره است؟ توضیح دهید. منظومه خورشیدی دارای ۸ سیاره است. چهار سیاره نزدیک به خورشید، که سطحی جامد دارند و آنها "سیاره های درونی" و چهار سیاره دیگر که از گازهای مختلف تشکیل شده اند و "سیاره های بیرونی" نامیده می شوند.

۳-سیاره های بیرونی منظومه خورشیدی از چه چیزی تشکیل شده است؟

(د) همه موارد ( )

(ج) گازهای مختلف (*)

(ب) سطوح سنگی ( )

۴-دانشمندان عمر زمین و منظومه خورشیدی را چقدر تخمین زده اند؟ حدود ۴/۵ میلیارد سال

۵-بنابر فرضیه ها، منظومه خورشیدی از چه چیزهایی تشکیل شده است؟ از ابری مشکل از گازها و غبارهای بین ستاره ای پدید آمده است.

۶-برخی از سیاره های منظومه خورشیدی... **قمرهایی** ... دارند که به دور این سیاره ها می گردند.

۷-ستاره خورشید در کدام کهکشان قرار دارد؟ **کهکشان راه شیری**

۸-به نظر شما، تفکر در این شکفتی ها چه ارتباطی با موضوع خداشناسی دارد؟ اعتقاد به وجود و عظمت خداوند.

۹-از معنی آیه ۵۷ سوره غافر چه می فهمید؟ می فهمیم که آفرینش آسمان ها و زمین بسیار بزرگتر از آفرینش انسان است یعنی آفرینش انسان و زندگی کردن او در قیامت در مقایسه با عظمت عالم هستی ذره ای ناچیز است.

۱۰-مساحت کره زمین چقدر است؟ و سطح آن از چه چیزهایی پوشانده شده است؟ ۵۱۰ میلیون کیلومتر مربع و از خشکی ها (قاره ها) و آب ها پوشیده است.

۱۱-موقعیت مکانی یک پدیده یعنی چه؟ یعنی مکان دقیق قرار گرفتن آن روی کره زمین.

۱۲-چگونه می توان فهمید که یک پدیده بر روی زمین دقیقا کجا قرار دارد؟ از خطوط و تقسیمات فرضی

۱۳-استوا چیست؟ در فاصله مساوی از دو قطب شمال و جنوب، می توانیم یک دایره بزرگ را به دور زمین تصور کنیم. این دایره بزرگ، استوا نام دارد.

۱۴-مدار چیست؟ دایره هایی که در هر نیمکره به موازات استوا رسم شده اند که به آنها مدار می گویند. این دایره ها هر چه به طرف قطب شمال یا قطب جنوب نزدیک می شویم، کوچک تر می شوند.

۱۵-مدار استوا چند درجه است؟

(د) ۱۸۰ درجه ( )

(ج) ۹۰ درجه (*)

(ب) صفر درجه (*)

(الف) ۶۰ درجه ( )

۱۶-مدارها بین .. صفر .. تا .. ۹۰ .. درجه شمالی یا جنوبی درجه بندی شده اند.

۱۷-معمولا همه مدارها را روی کره ها و نقشه ها رسم نمی کنند.

۱۸-نصف النهار چیست؟ نیم دایره های فرضی هستند که از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده اند و طول مساوی دارند.

۱۹-نصف النهاری را که از رصدخانه .. **گرینویچ** .. در شهر لندن عبور می کند، به عنوان نصف النهار .. **مبدأ** .. انتخاب کرده اند.

۲۰-نصف النهار مبدأ و امتداد آن در سوی دیگر کره، زمین را به دو نیمکره مساوی .. **شرقی** .. و .. **غربی** .. تقسیم کرده است.

۲۱-نصف النهار مبدأ .. **صفر** .. درجه و نصف النهار های دیگر از .. **صفر** .. تا .. ۱۸۰ .. درجه غربی و .. ۱۸۰ .. درجه شرقی درجه بندی شده اند.

۲۲-علت درجه بندی نصف النهارها به ۱۸۰ درجه شرقی و غربی چیست؟ چون محیط زمین ۳۶۰ درجه است.

- ۲۳-ایران در نیمکرهٔ شمالی قرار دارد یا نیمکرهٔ جنوبی؟ نیمکرهٔ شرقی یا نیمکرهٔ غربی؟ چگونه می‌فهمید؟** در نیمکرهٔ شمالی و شرقی، زیرا بالای خط استوا و سمت شرق نصف النهار مبداء قرار دارد.
- ۲۴-مختصات جغرافیایی چیست؟** هر نقطه از کره زمین روی یک مدار و یک نصف النهار مشخص قرار دارد که به آنها مختصات جغرافیایی آن نقطه می‌گویند.
- ۲۵-با داشتن شبکهٔ مدارها و نصف النهارها می‌توانیم .. طول .. و .. عرض ..** جغرافیایی هر مکان یا مختصات جغرافیایی آنرا بدست بیاوریم.
- ۲۶-طول جغرافیایی چیست؟** به فاصلهٔ آن مکان با نصف النهار مبداء بر حسب درجه طول جغرافیایی می‌گویند. (بین صفر تا ۱۸۰ درجه شرقی و صفر تا ۱۸۰ درجه غربی)
- ۲۷-عرض جغرافیایی چیست؟** به فاصلهٔ آن مکان با مدار استوا بر حسب درجه عرض جغرافیایی می‌گویند. (بین صفر تا ۹۰ درجه شمالی و صفر تا ۹۰ درجه جنوبی)
- ۲۸-برای نوشتن طول و عرض جغرافیایی از چه علائمی استفاده می‌شود؟** از علائم اختصاری N (شمالی)، S (جنوبی) E (شرقی) و W (غربی) استفاده می‌شود.
- ۲۹-سه مکانی را که روی یک مدار قرار دارند، در نظر بگیرید و بگویید آیا این سه مکان عرض جغرافیایی یکسانی دارند؟ چرا؟** بله، چون روی یک مدار هستند و نسبت به خط استوا به یک اندازه فاصله دارند.
- ۳۰-سه مکانی را که روی یک نصف النهار قرار دارند، در نظر بگیرید و بگویید آیا این سه مکان طول جغرافیایی یکسانی دارند؟ چرا؟** بله زیرا تمامی نقاط روی یک نصف النهار دارای طول جغرافیایی برابر هستند.
- ۳۱-ابزارهای اولیه تعیین مکان و مسیر را نام ببرید.** استفاده از ستارگان و اسطلاب، تهیه نقشه اولیه و سپس استفاده از قطب نما
- ۳۲-جهت عملیات ناوباری از ماهواره برای تعیین موقعیت‌ها استفاده می‌شود.**
- ۳۳-ناوباری ماهواره‌ای چیست؟** روشی جدید است که در آن از چندین ماهواره برای ارائه موقعیت و جهت چگونگی و مسیر حرکت استفاده می‌شود. مبنای کار این قبیل سیستم‌ها بر پایه امواج رادیویی است که بین ماهواره و گیرنده‌های مختلف رد و بدل می‌شود.
- ۳۴-مردم بندرعباس برای اینکه در جهت قبله قرار بگیرند، بیشتر به سمت غرب متمایل می‌شوند یا مردم تبریز؟** بندرعباس
- ۳۵-در آدیس آبaba (ایوپی) و قاهره، قبله در کدام سمت است؟** آدیس آبaba شمال و قاهره جنوب شرقی
- ۳۶-در مالزی قبله رو به کدام سمت است؟** شمال غربی
سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم	درس دوم (حرکات زمین)	تهیه کننده: علی ندافی
۱-حرکت وضعی زمین را تعریف کنید. زمین هر ۲۴ ساعت یکباره دور محور خود می‌چرخد، که به آن حرکت وضعی می‌گویند.		
۲-زمین روشنایی خود را از نور .. خورشید .. می‌گیرد اما نور خورشید در زمان معین، فقط .. نیمی.. از زمین را روشن می‌کند.		
۳-نیمی از زمین که رو به خورشید است .. روز .. و .. روشن..، و نیمی دیگر .. شب.. و .. قاریک .. است.		
۴-منظور از حرکت ظاهري خورشید چیست؟ ما هر روز در آسمان، خورشید را می‌بینیم که از مشرق طلوع می‌کند. هنگام ظهر، خورشید تقریباً بالای سر ماست و هنگام عصر رفته به سمت غرب حرکت و در آن سمت غروب می‌کند. این جاگایی یا حرکت خورشید در آسمان، حرکت ظاهري است.		
۵-آیا خورشید در هنگام حرکت ظاهري جا به جا می‌شود؟ چرا؟ خیر، در واقع خورشید جاگایی نمی‌شود بلکه زمین می‌چرخد و نقاط مختلف کره زمین بی در پی در مقابل خورشید قرار می‌گیرند.		
۶-مردم ایران چون در جهت .. غرب.. هند هستند، خورشید را .. دیرتر.. از آنها می‌بینند.		

۷- حرکت زمین به دور خود از ..**غرب** .. به ..**شرق**.. است.

۸- نتیجهٔ حرکت وضعی زمین چیست؟ پدید آمدن شب و روز و اختلاف ساعت.

۹- وقتی خورشید درست در روی نصف النهار مبدأ قرار می‌گیرد وضعیت زمانی مناطق چگونه است؟

الف) همهٔ شهرهایی که روی نصف النهار مبدأ واقع شده‌اند ظهر است ( )

ب) کشورهایی که در شرق گرینویچ هستند از ظهرشان گذشته است ( )

ج) کشورهایی که در غرب گرینویچ هستند چند ساعت به ظهرشان مانده است ( )

د) همهٔ موارد (*)

۱۰- کشورهایی که در ..**شرق**.. نصف النهار گرینویچ قرار دارند خورشید را زودتر می‌بینند.

۱۱- ساعت واقعی و ساعت رسمی چه تقاضوت‌هایی با یکدیگر دارند؟ ساعت واقعی مبنای آن موقعیت خورشید در آسمان است و در زندگی روزانه از آن نمی‌توان استفاده کرد اما ساعت رسمی برای کل کشور یکسان است.

۱۲- مبنای زمان واقعی چیست؟ موقعیت خورشید در آسمان

۱۳- چرا از ساعت رسمی استفاده می‌کنیم؟ برای جلوگیری از ایجاد ناهماهنگی در تعیین قرارهای ملاقات، زمان باز و بسته شدن اداره‌ها و مغازه‌ها و برنامهٔ حرکت قطارها و هواپیماها.

۱۴- زمان رسمی چگونه بوجود آمد؟ چندین سال پیش، کشورها در یک اجلاس بین‌المللی، توافق کردند که به جای ساعت واقعی از ساعت رسمی استفاده کنند.

۱۵- ما در زندگی روزانه می‌توانیم از ساعت واقعی استفاده کنیم.

۱۶- کرهٔ زمین برای آنکه یک دور یا ۳۶۰ درجه به دور خود بچرخد، ۲۴ ساعت وقت لازم دارد.

۱۷- همهٔ نصف النهارهایی که داخل یک قاع قرار گرفته‌اند، به طور توانقی ساعت ..**یکسانی**.. دارند.

۱۸- کدامیک از کشورهای زیر بیش از یک ساعت رسمی دارند؟

الف) ژاپن ( )   ب) چین (*)   ( )   ( )   ( )

۱۹- ساعت رسمی در چین چگونه است؟ چون کشور چین وسیع است پس دارای چند ساعت رسمی می‌باشد و مردم این کشور، هر گاه از شرق به غرب یا برعکس مسافت می‌کنند، مجبورند ساعت خود را جلو یا عقب بکشند.

۲۰- هر قاع ..**۱۵** .. درجه است و یک نصف النهار مرکزی دارد.

۲۱- در زندگی روزانه، ساعت واقعی چه کاربردی دارد؟ برای انجام فرایض دینی و آگاهی از اوقات شرعی

۲۲- چرا از ساعت رسمی استفاده می‌کنیم؟ مثال بیاورید. در تعیین قرار ملاقات‌ها و زمان باز و بسته شدن ادارات، مغازه‌ها و برنامهٔ حرکت قطارها و هواپیماها و ....

۲۳- اگر کسی از تهران به پاریس سفر کند، باید ساعت خود را جلو بکشد یا عقب؟ چرا؟
باید عقب بکشد زیرا تهران زودتر از پاریس طلوع خورشید را می‌بیند. (زیرا نصف النهار پاریس در غرب نصف النهار تهران قرار دارد)

۲۴- حرکت انتقالی را تعریف کنید؟ یک دور کامل زمین به گرد خورشید، یک سال طول می‌کشد که به آن حرکت انتقالی می‌گویند.

۲۵- مدار زمین چه شکلی است و زمین با چه سرعتی این مسیر را می‌پیماید؟ بیضی شکل است و زمین با سرعت میانگین ۳۰ کیلومتر در ثانیه، این مسیر را طی می‌کند.

- ۲۶- سال رسمی و سال کبیسه چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟** مدت زمان واقعی یک دور کامل گردش زمین به گرد خورشید، ۳۶۵ روز و ۶ ساعت است اما در تقویم ها سال را ۳۶۵ روز در نظر می گیرند. سال ۳۶۵ روزه، سال رسمی است که ۶ ساعت از سال خورشیدی کوتاه تر است. برای جبران کسری ۶ ساعت در هر ۴ سال یک روز به سال رسمی اضافه می شود (ساعت $24 \times 6 = 144$). سال ۳۶۶ روز را سال کبیسه می نامند.
- ۲۷- به چه دلیل زاویه تابش آفتاب در طول سال تغییر می کند؟** به دلیل اینکه، محور قطب ها بر سطح مدار گردش انتقالی زمین، مایل است.
- ۲۸- مایل بودن محور قطب ها چه نتیجه ای دارد؟** زاویه تابش آفتاب در طول سال تغییر می کند و در طی یک سال، زمین در موقعیت های مختلفی در برابر خورشید قرار می گیرد. درازی شب و روز نامساوی میشود و فصل های مختلف بوجود می آید.
- ۲۹- نتایج حرکت انتقالی را بنویسید؟** نامساوی بودن شب و روز - پیدایش فصول
- ۳۰- انقلاب تابستانی را توضیح دهید؟** در اول تیرماه، خورشید در نیمکره شمالی به مدار رأس السرطان به طور عمودی می تابد. در اول تیر ماه در نیمکره شمالی منطقه وسیع تری از کره زمین در معرض نور خورشید قرار می گیرد. در نتیجه، طول روزها از شب های بیشتر است. در این هنگام که طولانی ترین روز در این نیمکره است و به آن انقلاب تابستانی می گویند.
- ۳۱- انقلاب زمستانی چیست؟** در اول دی ماه، خورشید به مدار رأس الجدی در نیمکره جنوبی عمودی می تابد. در اول دی ماه، در نیمکره شمالی بخش کم وسعت تری از کره زمین تابش خورشید را دریافت می کند و روزها کوتاه تر از شب هاست. در نتیجه، در نیمکره شمالی اول دی کوتاه ترین روز سال است که به آن انقلاب زمستانی می گویند.
- ۳۲- اگر در نیمکره شمالی اول دی ماه باشد در نیمکره جنوبی کدام فصل است؟**
- (الف) اول بهار ( )   (ب) اول تابستان (*)   (ج) اول پائیز ( )   (د) اول زمستان ( )
- ۳۳- اعتدالین چیست؟** در دو موقع از سال، یعنی اول بهار و اول پائیز، درازی روز و شب برابر می شود، یعنی مسیری که منطقه روشن زمین می پیماید با مسیر منطقه تاریک برابر است. به این دو زمان، اعتدالین می گویند.
- ۳۴- اعتدالین در چه موقع از سال رخ می دهد؟**
- (الف) اول بهار-اول تابستان ( )   (ب) اول پائیز-اول تابستان ( )   (ج) اول بهار-اول پائیز (*)   (د) اول زمستان-اول بهار ( )
- ۳۵- در اول تیرماه در نیمکره شمالی طول روزها از شب های بیشتر است.**
- ۳۶- در اول دی ماه در نیمکره شمالی طول روزها از شب های کوتاه تر است.**
- ۳۷- مدت زمان سال های زیر را بنویسید.**
- سال خورشیدی: ۳۶۵ روز و ۶ ساعت   سال رسمی: ۳۶۵ روز
- ۳۸- چرا در مجاورت خط استوا طول شب و روز همواره مساوی است؟** چون در مناطق مجاور استوا مسیر پیموده شده در دو منطقه تاریک و روشن همواره یکسان است و در نتیجه طول روز و شب همواره مساوی است.
- ۳۹- چرا در اول تیرماه در ناحیه مدار قطبی شمال، طول یک روز ۲۴ ساعت و به عکس در مدار قطبی جنوب، طول یک شب ۲۴ ساعت است؟** چون در اول تیر در نیمکره شمالی، منطقه وسیع تری از کره زمین در معرض نور خورشید قرار می گیرد.
- ۴۰- از مساوی بودن همیشگی طول روز و شب در منطقه استوا به چه نتیجه ای در باره فصول این منطقه می رسید؟** در مناطق استوایی چون زاویه تابش نور خورشید یکسان است و طول روز و شب مساوی هستند اصلاً تغییر فصلی مشاهده نمی شود. (یک فصل وجود دارد)
- ۴۱- جهت تابش آفتاب به نقاط مختلف زمین یا فصول مختلف سال، چه تأثیری در کشاورزی یا معماری خانه ها می تواند داشته باشد؟**
- فصل روی رشد گیاهان تأثیر بسزایی دارد مثلاً مانع توانیم سیب زمین را در مناطق گرمیسیری پرورش دهیم و یا نخل باید حتماً در مناطق گرمیسیری پرورش یابد چون با این مناطق سازگار شده است.

و تأثیر آن در معماری به این گونه است که خانه های شیروانی در مناطقی که برف و باران زیاد می باشد ساخته می شود و یا در مناطقی که نور خورشید زیاد باشد پنجره ها طوری طراحی می شوند که احتیاج به روشن کردن چراغ در روز نباشد.

تهیه گفته: علی ندادی

درس سوم (چهره زمین)

سنوات متن مطالعات اجتماعی نهم

۱-سیاره زمین از چند محیط تشکیل شده است؟ نام ببرید. چهار محیط: سنگ کره (لیتوسفر)، آب کره (هیدروسفر)، هوا کره یا جو

(اتمسفر) و زیست کره (بیوسفر).

۲-اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

سنگ کره (لیتوسفر): بخش خارجی کره زمین یا پوسته آن که حالت جامد دارد و از سنگ و خاک تشکیل شده است.

آب کره (هیدروسفر): شامل اقیانوسها و دریاهای، دریاچه ها، رودها و بقیه آب های سطحی، آب های زیرزمینی، یخچال ها و نزولات جوی است.

هوا کره یا جو (اتمسفر): شامل گازهایی است که دور تا دور کره زمین را فرا گرفته اند.

زیست کره (بیوسفر): سه محیط (سنگ کره، آب کره و هوا کره) با هم سیاره زمین را برای زندگی انسان و دیگر موجودات زنده یعنی زیست کره (بیوسفر) مناسب می سازند.

۳-به قسمت خارجی کره زمین چه می گویند؟

الف) سنگ کره (لیتوسفر) (*)   ب) آب کره (هیدروسفر) (*)
ج) هوا کره یا جو (اتمسفر) (*)   د) زیست کره (بیوسفر) (*)

۴-به گازهای اطراف زمین چه می گویند؟

الف) سنگ کره (لیتوسفر) (*)   ب) آب کره (هیدروسفر) (*)
ج) هوا کره یا جو (اتمسفر) (*)   د) زیست کره (بیوسفر) (*)

۵-زندگی انسان و دیگر موجودات زنده در روی زمین جزو کدامیک از محیط های زیر است؟

الف) سنگ کره (لیتوسفر) (*)   ب) آب کره (هیدروسفر) (*)
ج) هوا کره یا جو (اتمسفر) (*)   د) زیست کره (بیوسفر) (*)

۶-زیست کره برای حیات، به هر یک از سه بخش سنگ کره، آب کره (جو) چه نیازی دارد؟ توضیح دهید. آب رکن اصلی تشکیل زمین و ادامه حیات است، هوا برای تنفس و ادامه زندگی گیاهان و جانوران است سنگ نیز محل رشد گیاهان است.

۷-آیات قرآن کریم را بخوانید و ارتباط آنها را با این درس توضیح دهید. خلقت منظم و پیچیده زمین و جهان آفرینش همه به قدرت و عظمت خداوند دلالت دارد.

۸-وسعت خشکی های زمین نسبت به آب ها .. کم .. است.

۹-حدود ۷۱ درصد سطح زمین را آب تشکیل می دهد.

۱۰-وسعت آب های کدام نیمکره بیشتر است؟ نیمکره جنوبی

۱۱-خشکی های بزرگ زمین را نام ببرید. آسیا، اروپا، آفریقا، آمریکا، استرالیا و اقیانوسیه

۱۲-سطح خشکی ها از چه چیزهایی تشکیل شده است؟ سطح خشکی ها صاف نیست و از فلات ها، کوه ها، تپه ها، دشت ها و جلگه ها تشکیل شده است.

۱۳-منظور از ناهمواری ها چیست؟ به پستی و بلندی های سطح زمین ناهمواری می گویند.

۱۴-جلگه های پهناور در چه جاهایی تشکیل می شود؟ در کنار دریاها یا امتداد رودهای بزرگ.

۱۵-برای نشان دادن جلگه ها و دشت های روی نقشه از چه رنگی استفاده می شود؟

الف) قهوه ای (*)   ب) سبز (*)
ج) زرد (*)   د) قرمز (*)

۱۶-برای نشان دادن کدام ناهمواری بر روی نقشه از رنگ زرد و قهوه ای استفاده می شود؟

الف) فلات ها و کوه های بلند (*)   ب) جلگه ها (*)
ج) دشت ها (*)   د) دریاها (*)

۱۷- **فلات چیست؟** سرزمین های نسبتاً هموار اما مرتفع اند که از اطراف به سرزمین های کم ارتفاع و پست منتهی می شوند.

۱۸- **بلندترین فلات جهان، فلات.. تبت.. است.**

۱۹- **کوه های بسیار مرتفع دارای چه ویژگی هایی هستند؟** کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های جوان هستند. دامنه این کوه ها شیب تندی دارند و دره های بین آنها تنگ و به شکل ۷ است.

۲۰- **کوه های کم ارتفاع دارای چه ویژگی هایی هستند؟** در کوه های کم ارتفاع با گذشت زمان و فرسایش، قله ها به شکل گبده در آمده اند و شیب دامنه ها ملایم است. این کوه ها دره های باز به شکل U دارند.

۲۱- **ناهمواری های جوان را با ناهمواری های قدیمی، مقایسه کنید.** کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های جوان هستند. دامنه این کوهها شیب تندی دارند و دره های بین آنها تنگ و به شکل ۷ است.

در کوه های کم ارتفاع با گذشت زمان و فرسایش، قله ها به شکل گبده در آمده اند و شیب دامنه ها ملایم است. این کوه ها دره های باز به شکل U دارند.

۲۲- **جدولی با دو ستون رسم کنید: الف) کوهستان ها و دامنه آنها ب) جلکه ها و دشت ها.** سپس به طور گروهی موارد استفاده و بهره برداری انسان از هر یک را در همان ستون فهرست کنید.

جلکه ها و دشت ها	کوهستان ها و دامنه آنها
کشاورزی- ساخت روستاهای و شهرها- ایجاد باغات-	بهره برداری از معادن- مراکز تفریحی- ساخت سدها-
ساخت جاده ها	احادیث تونل ها- دامپوری و جنگل کاری

۲۳- **آیا چهره زمین از ابتدا اینگونه بوده است؟** چهره زمین در میلیون ها سال پیش مانند امروز نبوده است. ناهمواری های جهان طی میلیون ها سال پدید آمده و در طول زمان تغییر شکل داده اند.

۲۴- **عوامل تغییر شکل و پیدایش ناهمواری ها** به چند دسته تقسیم می شوند؟ به دو دسته: عوامل طبیعی و عوامل انسانی.

۲۵- **چرا انسان چهره ناهمواری ها را تغییر می دهد؟** برای رفع نیازهای خود و بهره برداری از محیط طبیعی.

۲۶- **با توجه به تصاویر صفحه ۲۰ کتاب توضیح دهید که در هر یک، تاثیر فعالیت انسان بر ناهمواری ها و محیط طبیعی چگونه است؟**

برای استفاده از مواد غذایی مثل نمک قسمت های از دریاچه ارومیه را دچار تغییر کرده است. ✓

از بین بردن کوه ها و دشت ها برای استفاده از منابع معدنی آن. ✓

جهت استفاده از آب ها و ذخیره سازی به ایجاد سد در کوه ها روی آورده است. ✓

کوه ها را جهت استفاده برای کشاورزی بصورت پلکانی تراشیده است. ✓

برای عبور و مرور آسان خود تونل و جاده احداث کرده است. ✓

با قطع درختان، برای ساختن رosta جنگل ها را از بین برده است. ✓

۲۷- **امروزه انسان بیشتر زندگی خود را با ناهمواری های زمین انطباق می دهد یا برعکس، ناهمواری ها را برای مقاصد خود تغییر می دهد یا هر دو؟** هر دو میزان دست کاری و دخالت انسان در محیط های طبیعی نسبت به گذشته بیشتر شده است یا کمتر؟ چرا؟

بیشتر شده است به دلیل: رشد جمعیت، افزایش وسایل نقلیه- داشتن امکانات و ابزارهای پیشرفته- داشتن یک زندگی مرفه و آسان.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم **درس چهارم (آب فراوان، هوای پاک)** **تھیه کننده: علی ندافی**

۱- **آب کره (هیدروسفر)** چه مواردی را شامل می شود؟ همه آب های زمین یعنی اقیانوس ها، دریاهای، دریاچه ها، رودها و ... را شامل می شود.

۲- **پنج مجموعه بزرگ آب ها را نام ببرید.** اقیانوس آرام، اقیانوس اطلس، اقیانوس هند، اقیانوس منجمد شمالی و اقیانوس منجمد جنوبی

۳- در مورد اقیانوس آرام توضیح دهید؟ اقیانوس آرام پهناورترین اقیانوس کره زمین است، مساحت آن ۱۰۰ برابر کشور ایران می باشد، این اقیانوس عمیق ترین اقیانوس جهان نیز می باشد، عمیق ترین نقطه آب های جهان در این اقیانوس قرار دارد.

۴- عمیق ترین اقیانوس جهان چه نام دارد؟

- (الف) اقیانوس آرام (*)
(ب) اقیانوس اطلس ()
(ج) اقیانوس هند ()
(د) اقیانوس منجمد شمالی ()

۵- به چه دلایلی کاوش های علمی در مورد اقیانوس ها و بستر آنها دشوار است؟ به علت فشار زیاد آب، تاریکی و دمای کم در اعماق آب.

۶- کف اقیانوس ها و دریاها همانند سطح خشکی ها ناهمواری های فراوان دارد. صحیح (*) غلط ()

۷- ناهمواری های اقیانوس ها را نام ببرید؟ فلات قاره، شیب قاره، پوسته اقیانوسی، دشت اقیانوسی، گودال اقیانوسی و جزیره.

۸- فلات قاره (ایوان خشکی) را تعریف کنید؟ در جاهایی که اقیانوس ها با خشکی تماس دارند، اغلب ناحیه ای کم عمق با ژرفای کمتر از ۲۰۰ متر دیده می شود که به آن فلات قاره (ایوان خشکی) می گویند.

۹- فلات قاره از چه لحاظی دارای اهمیت است؟ از نظر وجود منابع سرشار نفت و گاز و جزایر ماهیگیری اهمیت دارد.

- (الف) شیب قاره ()
(ب) ایوان خشکی ()
(ج) فلات قاره ()
(د) مورد ب و ج (*)

۱۱- شیب قاره چیست؟ بعد از فلات قاره ناگهان شیب زیاد می شود، به این بخش شیب قاره می گویند.

۱۲- حرکات آب دریاها و اقیانوس ها به چه صورتی است؟ به صورت موج، جزر و مد و جریان های دریایی

۱۳- جریان های دریایی کرم و سرد بر آب و هوای مناطقی که از مجاورت آنها عبور می کند تأثیر می گذارد. صحیح (*) غلط ()

۱۴- محل برخورد جریان های دریایی سرد و گرم از چه نظر اهمیت دارد؟ از مهم ترین مناطق صید ماهی جهان هستند.

۱۵- چرا سفر به اعماق اقیانوس ها دشوارتر از صعود به قله هاست؟ به علت فشار زیاد آب- تاریکی، نبودن وسایل و تجهیزات کافی و اینکه حرکت در آب دشوارتر از حرکت در هواست.

۱۶- فواید اقیانوس ها را بنویسید؟ اقیانوس ها یکی از منابع مهم تأمین غذای انسان هستند. این پهنه های آبی امکان حمل و نقل کم هزینه تر میلیون ها تن با کشتی ها فراهم می آوردن. اقیانوس ها همچنین به طور غیر مستقیم منبع تأمین آب شرین برای ساکنان جهان اند.

۱۷- اقیانوس ها با چه مشکلاتی روبرو هستند؟

- ✓ سالیانه چند میلیون تن زباله های سمی کارخانه ها، پلاستیک و مواد تعزیزی نشدنی به اقیانوس ها ریخته می شود.
- ✓ برخی کشورها از شیوه دفن زباله های اتمی در اعماق اقیانوس ها استفاده می کنند.
- ✓ صید بی رویه و انبوه ماهی ها، بدون آنکه فرصت تولید مثل برای آنها فراهم شود، نیز به بوم سازگان (اکوسیستم) آب ها به شدت لطمه می زند.
- ✓ برخی کشورهای پیشرفته با دسترسی به فناوری های جدید مانند کنترل های مجهر به رادار یا نصب دائمی تورهای در آب، به طور مداوم از اعماق آب و همه نقاط اقیانوس ها ماهی صید می کنند.

۱۸- ساختار هواکره (اتمسفر) چیست؟ جو یا هواکره لایه ای از گاز است که از سطح زمین تا ارتفاع حدود ۳۰۰۰ کیلومتری اطراف سیاره زمین را در بر گرفته است.

۱۹- هواکره (اتمسفر) از چه گازهایی تشکیل شده است؟ مخلوطی از گازهای مختلف نیتروژن (۷۸٪)، اکسیژن (۲۱٪) و سایر گازها مانند دی اکسید کربن و بخار آب است.

۲۰- وردسپهر (تروپوسفر) چیست؟ پایین ترین لایه، که نزدیک به سطح زمین است وردسپهر (تروپوسفر) نام دارد. تشکیل ابرها و بسیاری از تغییرات آب و هوایی در این لایه صورت می گیرد.

۲۱-تشکیل ابرها و بسیاری از تغییرات آب و هوایی در کدام لایه صورت می گیرد؟

(الف) تروپوسفر (*)

(د) استراتوسفر()

(ج) مزووسفر()

(ب) تروموزفر()

۲۲-کدام گازها در هواگره درصد بیشتری را به خود اختصاص داده است؟

(الف) اکسیژن()

(د) بخار آب()

(ج) دی اکسید کربن()

۲۳-در هر یک از مناطق زیر چه نوع آب و هوایی وجود دارد؟

صحراي بزرگ آفریقا: آب و هوای بسیار گرم و خشک

۲۴-عوامل مؤثر بر آب و هوای جهان را نام ببرید؟

۱-زاویه تابش خورشید و عرض جغرافیایی ۲-دوری و نزدیکی به اقیانوس ها و دریاهای ۳-ارتفاع از سطح زمین ۴-فشار هوا و جریان باد

۲۵-از عوامل مؤثر بر آب و هوای جهان، زاویه تابش خورشید و عرض جغرافیایی را توضیح دهید؟

سرزمین های نزدیک استوا اشعه عمودی خورشید را دریافت می کنند اما هر چه از استوا به طرف قطب ها پیش می رویم، تابش خورشید مایل تر می شود. در نتیجه گرمای کمتری به زمین می رسد.

۲۶-از یکسان نتاییدن خورشید به سطح زمین چند منطقه بوجود می آید؟

۱-منطقه گرم در دو طرف استوا تا مدار رأس السرطان و رأس الجدی. ۲-منطقة معتدل شمالی و جنوبی. ۳-منطقة سرد در مجاورت قطب ها.

۲۷-هر چه از مدار استوا (صفر درجه) به سمت عرض های جغرافیایی بالاتر حرکت کنیم، دمای هوا .. کاهش .. می یابد.

۲۸-کمترین میانگین دمای سالانه در کدام نواحی دیده می شود؟

(الف) مجاور استوا()

(د) دریاهای()

(ج) خشکی ها()

(ب) قطب ها(*)

۲۹-دوری و نزدیکی به اقیانوس ها و دریاهای چه تأثیری بر آب و هوای دارد؟ خشکی ها زودتر از آب گرم می شوند و سریع تر گرمای خود را از دست می دهند. آب بیشتر از خشکی ها گرم را در خود ذخیره می کنند. به همین دلیل، اقیانوس ها و دریاهای موجب اعتدال دمای نواحی مجاور خود در زمستان و تابستان می شوند و گرما و سرمای مناطق را کاهش می دهند.

۳۰-به چه سبب اقیانوس ها و دریاهای موجب اعتدال دمای نواحی مجاور خود در زمستان و تابستان می شود؟ چون خشکی ها زودتر از آب گرم می شوند و سریع تر گرمای خود را از دست می دهند. آب بیشتر از خشکی ها گرم را در خود ذخیره می کنند.

۳۱-نقش جریان های دریایی آب گرم و سرد در آب و هوای کشورها چیست؟ عبور جریان های دریایی آب گرم از کناره کشورها موجب می شود که سرمای هوا در زمستان کاهش پیدا کند. به عکس، عبور جریان های آب سرد موجب بروز سرمای شدید در کناره ها می شود.

۳۲-در لایه وردسپهر (تروپوسفر) چه تغییرات آب و هوایی حاصل می شود؟ در لایه وردسپهر (نزدیک ترین لایه جو به زمین) هر چه از سطح زمین بالاتر می رویم دمای هوا کم می شود. بنابراین، در نواحی مرتفع و بر فراز قله ها و کوه ها و دامنه ها دما پایین تر از نواحی پست است.

۳۳-ارتفاع چه تأثیری بر آب و هوای یک منطقه دارد؟ هر چه از سطح زمین بالاتر می رویم دمای هوا کم می شود. همچنین ارتفاعات می توانند از نفوذ توده های مرطوب به نواحی آن سوی خود جلوگیری کنند و جهت وزش بادها را نیز تغییر می دهند.

۳۴-هوا مانند همه گازها سنتیکی دارد و بر همه چیز .. فشار .. وارد می کند.

۳۵-فشار هوا را با دستگاه های .. فشار سنج .. اندازه گیری می کنند.

۳۶-باد چگونه بوجود می آید؟ هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد به سمت جایی که فشار کمتری وجود دارد جریان می یابد و به این ترتیب، باد به وجود می آید.

۳۷-گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوایی در مناطق مختلف چیست؟ پراکندگی کانون های فشار (مناطق فشار زیاد و مناطق فشار کم) از عوامل مهم جریان عمومی هوا و تغییرات آب و هوایی در مناطق مختلف است.

- ۳۸- به عقیده دانشمندان در طی صد سال گذشته یکی از علل مهم افزایش دما چه بوده است؟** زیاد شدن تعداد خودروها و افزایش فعالیت های صنعتی است که از سوخت های فسیلی استفاده می کنند و موجب آلودگی هوا و افزایش گازهای گلخانه ای در هوا کرده می شوند.
- ۳۹- یکی از دلایل توجه ویژه به انرژی هسته ای در کشور ما چیست؟** علاوه بر کاربرد پزشکی، کمک به کاهش آلودگی است.
- ۴۰- پیامدهای ناخوشایند گرم شدن کره زمین چیست؟** ذوب شدن یخ های قطبی - بالا آمدن آب دریا - به زیر آب رفتن نواحی ساحلی و جزیره ها - افزایش و طولانی شدن دوره های خشکسالی در نواحی گرم و خشک - افزایش سیلاب.
- ۴۱- چرا گوه نورداران در ارتفاعات زیاد ممکن است با مشکلات تنفسی روبرو شوند؟** زیرا با فاصله گرفتن از سطح زمین مقدار جاذبه کمتر می شود بنابراین در ارتفاعات فشار هوا کم است. هر چه از سطح زمین بالاتر برویم فشار هوا کم می شود. به همین دلیل فشار هوا در سطح دریاها زیاد و در ارتفاعات و کوهستان ها کم است.
- ۴۲- چرا در هواپیما، قبل از شروع پرواز، نحوه استفاده از ماسک اکسیژن به مسافران آموزش داده می شود؟** بعلت تغییر فشار هوا در ارتفاع بالا.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم درس پنجم (پرآکنده‌گی زیست بوم های جهان) تهیه کننده: علی ندایی

- ۱- زیست بوم (بیوم) چیست؟** زیست بوم یک ناحیه وسیع جغرافیایی است که در آن، انواع خاصی از گیاهان و جانوران زندگی می کنند و ناحیه مشخصی را بوجود می آورند.
- ۲- هر زیست بوم از چه چیزهایی تشکیل شده است؟** از چند بوم سازگان (اکوسیستم) تشکیل شده است.
- ۳- وجود هر زیست بوم در یک ناحیه به چه عواملی بستگی دارد؟** به عوامل مختلفی چون آب و هوا و شکل ناهمواری ها، میزان ارتفاع زمین و جنس خاک بستگی دارد.
- ۴- از میان عناصر آب و هوایی، دو عنصر .. دما .. و .. بارش .. بر نوع و میزان پوشش گیاهی اثر می گذارد.**
- ۵- آیا تغییر دما و بارش بر پوشش گیاهی یک منطقه تأثیر می گذارد؟** با تغییر دما و بارش از یک ناحیه به ناحیه دیگر، پوشش گیاهی تغییر می کند.
- ۶- کدام عامل جزء عوامل تنوع زیست بوم ها نیست؟**
- (الف) آب و هوا ( )   (ب) شکل ناهمواری ( )   (ج) جنس خاک ( )   (د) باد (*)
- ۷- تأثیر دما و بارش در نوع و میزان پوشش گیاهی چیست؟** دما عامل مهمی در رویش گیاهان است و در مناطقی که دمای هوا بسیار پایین است، گیاهان نمی توانند برویند. میزان بارش نیز تأثیر زیادی بر میزان پوشش گیاهی یک منطقه دارد. علاوه بر میزان دما و بارش، عوامل دیگری چون طول مدت فصل خشک و تبخیر نیز در پوشش گیاهی مؤثرند.
- ۸- سطح زمین دارای چند زیست بوم است؟**
- (الف) ۶ ( )   (ب) ۷ ( )   (ج) ۸ (*)   (د) ۹ ( )
- ۹- ناحیه توندرا در کجا قرار دارد؟** در نزدیکی قطب شمال و حاشیه اقیانوس منجمد شمالی.
- ۱۰- ناحیه توندرا چه ویژگی هایی دارد؟**
- ✓ این ناحیه، زمستان های طولانی دارد و سرمای هوا در آن، بسیار شدید است، به طوری که به ۳۴ درجه سانتی گراد زیر صفر نیز می رسد.
  - ✓ در این ناحیه، تابستان ها کوتاه و میانگین دما، حداقل ۱۲ درجه سانتی گراد است.
  - ✓ زمین های توندرا از یخ و برف پوشیده شده است. در تابستان با ذوب شدن یخ ها، در زیر خاک، باتلاق های کم عمق ایجاد می شود.
  - ✓ در توندرا فقط گیاهانی چون خزه و گل سنگ می توانند برویند.
  - ✓ بزرگ جثه ترین جانور توندرا، خرس قطبی است.

۱۱- در این ناحیه فقط گیاهانی چون خزه و گل سنگ می توانند برویند؟

- (الف) توندرا (*)
 (ب) تایگا ()
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۱۲- در جنوب توندرا کدام زیست بوم قرار دارد؟

- (الف) توندرا ()
 (ب) تایگا (*)
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۱۳- ناحیه تایگا در کدام قاره ها گسترش دارد؟ قاره های آسیا، اروپا و آمریکای شمالی.

۱۴- ناحیه تایگا چه ویژگی هایی دارد؟

- ✓ شش ماه از سال میانگین دما کمتر از صفر درجه است.
- ✓ بارندگی بین ۲۵۰ تا ۵۰۰ میلی متر و زمین همیشه مرطوب است.
- ✓ به داشتن جنگل های مخروطیان و سوزنی برگ ها معروف است.
- ✓ درختان این ناحیه، مانند کاج و سرو، همیشه سبزند و برگ ریزان ندارند.
- ✓ تقریبا تمام جنگل های کشور کانادا از نوع تایگاست.

۱۵- درختان این ناحیه مانند کاج و سرو همیشه سبزند و برگ ریزان ندارند؟

- (الف) توندرا ()
 (ب) تایگا (*)
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۱۶- جنگل های کدام منطقه بخش عمده ای از چوب نرم برای کاغذ را تأمین می کنند؟

- (الف) توندرا ()
 (ب) تایگا (*)
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۱۷- تمام جنگل های کدام کشور از نوع تایگا است؟

- (الف) کانادا (*)
 (ب) استرالیا ()
 (ج) آمریکا ()
 (د) برزیل ()

۱۸- جنگل های بارانی استوایی در کجا گستردگی شده است؟ این زیست بوم در مجاورت خط استوا در چند قاره گستردگی شده است.

۱۹- جنگل های طبقاتی مربوط به کدام زیست بوم است؟

- (الف) توندرا ()
 (ب) جنگل های بارانی استوایی (*)
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۲۰- ویژگی های زیست بوم جنگل های بارانی استوایی را بنویسید؟

- ✓ در این منطقه، هوا همیشه گرم، رطوبت حدود ۸۰ درصد و میزان بارندگی سالیانه ۲۵۰۰ میلی متر است.
- ✓ جنگل های بارانی استوایی چند طبقه اند. در زیر درختان بلندتر، درختان کوتاه تر و علف ها، که رشد بسیار سریعی دارند، وجود دارند.
- ✓ این زیست بوم بیشترین تنوع زیستی جهان را دارد و انواع حشره ها، پرندگان، خزندگان و پستانداران در آن زندگی می کنند.
- ✓ درختان شاه پسند (مانگرو)، نارگیل، قهوة سودانی، هوا و بامبو از جمله گیاهان این ناحیه اند.

۲۱- نمونه ای از گیاهان ناحیه جنگل های بارانی استوایی را نام ببرید. درختان شاه پسند (مانگرو)، نارگیل، قهوة سودانی، هوا و بامبو.

۲۲- کدام زیست بوم بیشترین تنوع زیستی جهان را دارد؟

- (الف) توندرا ()
 (ب) جنگل های بارانی استوایی (*)
 (ج) مساوان ()
 (د) بیابان ()

۲۳- ساوان چگونه ناحیه ای است؟ ساوان منطقه علفزارها با درختان تک و منفرد است که در مجاورت جنگل های استوایی واقع شده است. بیشترین وسعت ساوان در قاره آفریقاست.

۲۴- ویژگی های ناحیه ساوان را بنویسید. آب و هوای ساوان در تمام طول سال، گرم است و در آن، دو فصل خشک و مرطوب وجود دارد.

- ساوان از نظر تنوع جانوری بسیار غنی است. - در ساوان، علف خواران تنومند چون گورخر، فیل، زرافه و کرگدن فراوان اند و گوشت

خواران درنده، چون شیر از این گیاه خواران تغذیه می کنند.

۲۵-بیشترین وسعت ساوان در کدام قاره قرار دارد؟**قاره آفریقا**

۲۶-کدام ناحیه دارای دو فصل خشک و مرطوب می باشد؟

(د) بیابان ( )

(ج) ساوان (*)

(ب) تایگا ( )

(الف) تونдра ( )

۲۷-درختان .. **بانویاب** .. از گونه های گیاهی مشهور ساوان هستند.

۲۸-بیابان به کجا گفته می شود؟ به سرزمین های خشکی که میزان بارندگی سالیانه آنها کمتر از ۵۰ میلی متر باشد، بیابان گفته می شود.

۲۹-بخش عمده ای از بیابان های گرم و خشک جهان در کجا واقع شده اند؟ در مجاورت مدار رأس السرطان و رأس الجدی واقع شده اند، مانند صحراء آفریقا، ربع الخالی در عربستان و لوت در ایران.

۳۰-کدام بیابان جزء بیابان های سرد جهان است؟

(د) صحراء ( )

(ج) لوت ( )

(ب) گبی (*)

(الف) ربع الخالی ( )

۳۱-بیابان ها از نظر پوشش گیاهی چگونه است؟ بیابان ها از نظر پوشش گیاهی فقیرند و فقط درختان یا بوته های خاردار، که در مقابل خشکی هوا و تبخیر مقاوم اند یا آب را در خود ذخیره می کنند، می توانند در آنجا زندگی کنند.

تهیه کننده: علی ندانی

درس ششم (زیست بوم های در خطرند)

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

۱-در چه صورت یک گونه جانوری برای همیشه منقرض و ناپدید می شود؟ وقتی آخرین عضو یک گونه می میرد، دیگر تولید مثلی صورت نمی گیرد. در نتیجه، آن گونه برای همیشه منقرض و ناپدید می شود.

۲-کشور نام ببرید که بیش از ۳۰۰ گونه در معرض خطر دارند؟ استرالیا، ایالات متحده آمریکا و اندونزی

۳-دو کشور نام ببرید که کمتر از ۵۰ گونه در معرض خطر دارند؟ انگلستان و شیلی

۴-نواحی جنوب شرقی آسیا، استرالیا و آمریکای جنوبی را از نظر تعداد گونه های در معرض خطر با کانادا و اروپای شمالی مقایسه کنید. علت تفاوت چیست؟ در کشورهای استرالیا و آمریکای جنوبی تعداد گونه های در معرض خطر بسیار بیشتر از کانادا و اروپای شمالی است. تعداد گونه های در معرض خطر در کانادا بین ۵۰ تا ۹۹ و در اروپای شمالی کمتر از ۵۰ است ولی تعداد گونه های در معرض خطر در جنوب شرقی آسیا، استرالیا و آمریکای جنوبی بین ۱۰۰ تا ۷۰۰ گونه است.

۵-چرا در صحراهای آفریقا تعداد گونه های در معرض خطر بسیار کم است؟ چون در صحراهای آفریقا تنوع گونه های جانوری کم است.

۶-چرا در دو سه قرن اخیر، بیشترین آسیب به گونه های گیاهی و جانوری وارد شده است؟ چون انسان در علوم و فناوری پیشرفت های چشمگیری داشته است. و در مقابل این همه پیشرفت ها، به شدت به محیط زیست خود لطمہ وارد کرده است.

۷-تنوع زیستی در چه زمانی در معرض خطر قرار می گیرد؟ در زمانی که زیستگاه طبیعی گیاهان و جانوران تخریب شود. با تخریب پوشش گیاهی در یک منطقه، غذا کم می شود و شرایط محیطی نامناسب گونه های جانوری را نیز از بین می برد.

۸- مهمترین عواملی که باعث تخریب زیستگاه ها می شوند کدامند؟

- ✓ ایجاد و گسترش شهرها و روستاهای ساختن پل، جاده، ساختمان ها و سدها بدون برنامه ریزی و توجه به جنبه های زیست محیطی.
- ✓ فعالیت های صنعتی و تولید انبوه کالاها در کارخانه ها.
- ✓ مصرف گرانی و تولید انبوه زباله.
- ✓ شکار و تجارت اعضای بدن حیوانات.

۹-جنکل های ..**بارانی استوایی** .. از پیچیده ترین زیست بوم های جهان است.

۱۰- چه مقدار از تنوع زیستی جهان مربوط به جنگل های بارانی استوایی است؟

د) $\frac{3}{5}$	ج) $\frac{1}{4}$	ب) $\frac{2}{3}$	الف) $\frac{3}{4}^{(*)}$

۱۱- ریه های زمین به کدام مناطق اطلاق می شود؟

د) جنگل های بارانی استوایی (*)	ج) مساوان ( )	ب) تایگا ( )	الف) توندرا ( )

۱۲- اهمیت و ارزش جنگل های بارانی استوایی را بنویسید؟ برخی از دانشمندان معتقدند که این جنگل ها حدود ۵۰ درصد اکسیژن سیاره زمین و ۵۰ درصد رطوبت جو را تولید می کنند و به همین دلیل، بر آب و هوای کل سیاره زمین اثر می گذارند. دی اکسید کربن گازی است که در اثر فعالیت های انسان و استفاده از سوخت های فسیلی وارد جو می شود. این جنگل های انبوه قابلیت جذب دی اکسید کربن و تبدیل آن به اکسیژن را دارند.

۱۳- کدام محصولات غذایی، دارویی و مواد اولیه صنعتی از جنگل های بارانی استوایی بدست می آید؟ قهوه، کاکائو، انواع روغن ها، لوازم آرایشی و عطرها، کافئوچو، لاستیک و خیمر دندان از آن جمله اند. عصاره گیاهان استوایی در ترکیب بسیاری از داروهای شیمیایی به کار می رود. اغلب داروهایی که امروزه از آنها برای معالجه سرطان استفاده می شود، از درختان و گیاهان استوایی به دست می آیند.

۱۴- جنگل های بارانی استوایی خاستگاه اولیه کدام درختان میوه می باشد؟ موز، نارگیل و آبه

۱۵- آب و هوای کدام منطقه بر آب و هوای کل سیاره زمین اثر می گذارند؟

د) توندرا ( )	ب) جنگل های بارانی استوایی (*)	ج) مساوان ( )	الف) بیابان ( )

۱۶- تخریب جنگل های استوایی در برخی از کشورها مانند .. بروزیل .. و .. اندونزی .. بسیار گسترش یافته است.

۱۷- چه عواملی باعث تخریب جنگل های بارانی استوایی شده است؟ کشاورزی، دامداری، تجارت الور و استخراج معادن طلا و بوکسیت (آلومینیم).

۱۸- جنگل زدایی یعنی چه؟ یعنی از بین بردن کامل جنگل ها در یک ناحیه، برای این کار، جنگل ها را می سوزانند، درخت ها را با اره های برقی می برند و زمین ها را با هموارساز (بولدوزر) از درختان خالی می کنند.

۱۹- قطع درختان چه تأثیری در گرم شدن زمین دارد؟ وقتی درختان سوزانده یا قطع می شوند، کربن دی اکسید بیشتری وارد جو می شود و اثرات گازهای گلخانه ای بیشتر و زمین گرم تر می شود.

۲۰- چگونه از جنگل های استوایی استفاده صحیح و خردمندانه کنیم؟ ۱- باید بین استفاده اقتصادی از جنگل ها و فرصت بازسازی آنها تعادل به وجود بیاید. میزان قطع درختان باید قاعده و قانونی داشته باشد و وقتی درختان قطع می شوند، با برنامه ریزی مناسب درختانی را جایگزین آنها کنند و فرصت رویش دوباره به درختان بدهند.

۲- کشاورزی و دامپروری با روش های علمی و جدید، را که کمترین آسیب را به محیط زیست می رسانند به کشاورزان این منطقه آموزش بدهند.

۳- با ایجاد پارک های وحش از گونه های جانوری و گیاهی در معرض خطر مراقبت کنند تا نسل آنها منقرض نشود.

۲۱- استفاده از روش های علمی کشاورزی و دامپروری، چه تأثیری در محیط زیست دارد؟ کمترین آسیب را به محیط زیست می رسانند.

۲۲- همکاری بین المللی جهت استفاده صحیح از منابع طبیعی چگونه است؟ متأسفانه اغلب کشورها به دنبال منافع خود هستند و کمتر به تأثیر تصمیم گیری ها و فعالیت هایشان بر محیط زیست سایر مناطق توجه دارند. برای حفاظت از زیست بوم ها و تنوع زیستی، همه جوامع باید با هم همکاری کنند و نهادها و سازمان های بین المللی نیز، باید جلو زیاده خواهی کشورهای مستکبر و خودخواه را بگیرند مثل جنگ های طولانی مدت آمریکا در برخی کشورها و استفاده بسیار زیاد از سلاح های شیمیایی و مضر برای انسان و محیط زیست، آسیب های جبران ناپذیری را به مردم و محیط زیست آن کشورها وارد کرده است.

۲۳-این سخن از کیست؟

"همه شما مسئول هستید، حتی نسبت به زمین و حیوانات."

د) حضرت علی^(ع) (*)

الف) پیامبر اکرم^(ص) (*)

ب) امام صادق^(ع) (*)

ج) قرآن کریم (*)

۲۴-راه های کاهش استفاده از کاغذ تولید شده از درختان که در چاپ کتب درسی یا مجلات یا ... استفاده می شود را بنویسید؟
استفاده کامل از پشت و روی کاغذ - جدا کردن زباله های کاغذی و تحويل نشريات قدیمی به بازیافت - داشتن یک تخته وايت برد در منزل - قرض دادن و قرض گرفتن مجلات و کتب - خرید نسخه های مجازی کتاب و مجلات.

تهیه کننده: علی ندافی

درس هفتم (جمعیت جهان)

سنوات متن مطالعات اجتماعی نهم

۱-در سال ۲۰۱۷ میلادی، جمعیت جهان از مرز ۷/۵ میلیارد نفر گذشت.

۲-علت اصلی رشد فوق العاده جمعیت در ۲۰۰ سال گذشته چه بود؟ کاهش میزان مرگ و میرها و به ویژه مرگ و میر کودکان.

۳-در گذشته چه عواملی مانع افزایش جمعیت می شده است؟ بیماری های واگیردار و عفونی، گرسنگی و قحطی یا جنگ.

۴-در دو قرن اخیر دو عامل موجب کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است، آنها را نام برد و توضیح دهید؟

۱-بیبود بهداشت: با پیشرفت در پزشکی و تولید واکسن ها و پادزیست ها (آنتی بیوتیک ها) و مهار بیماری های واگیردار چون وبا و طاعون و... مرگ و میرها کاهش یافت.

۲-بیبود تغذیه: با پیشرفت و گسترش کشاورزی صنعتی، تولید مواد غذایی افزایش یافت و با پیشرفت وسائل حمل و نقل، انتقال غذا به نواحی دورتر امکان پذیر شد.

۵-رشد طبیعی جمعیت در یک مکان به چه عواملی بستگی دارد؟ به دو عامل میزان موالید (تولد ها) و میزان مرگ و میرها در یک دوره زمانی وابسته است.

۶-اگر موالید مساوی با مرگ و میر باشد جمعیت .. ثابت .. می ماند.

اگر موالید بیشتر از مرگ و میر باشد جمعیت .. افزایش .. می یابد.

اگر موالید کمتر از مرگ و میر باشد جمعیت .. کاهش .. می یابد.

۷-رشد طبیعی جمعیت چیست؟ نفاوت میان میزان موالید و میزان مرگ و میر، رشد طبیعی جمعیت را نشان می دهد.

۸-رشد منفی جمعیت چیست؟ اگر درصد رشد جمعیت به کمتر از صفر برسد، به آن رشد منفی می گویند. در این حالت میزان موالید کمتر از مرگ و میرها می شود.

۹-در کشورهایی که با رشد منفی جمعیت روبرو هستند هیچ گونه نگرانی وجود ندارد. صحیح (*) غلط (*)

۱۰-کشورهایی که کاهش جمعیت دارند با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟ جمعیت سالخورد و از کار افتاده افزایش می یابد و چون زاد و ولد کم است، جامعه از نیروی جوان برای تحصیل و علم آموزی و کار و پیشرفت محروم می شود و جمعیت کشور نیز کاهش می یابد.

۱۱-در چه زمانی رشد جمعیت و افزایش جمعیت جوان یک نعمت بزرگ و مایه پیشرفت خواهد بود؟ چنانچه در یک کشور برای آموزش صحیح و کار و تأمین شغل جوانان برنامه ریزی مناسب و سرمایه گذاری صورت بگیرد.

۱۲-در برخی از کشورها، دولت چه برنامه هایی برای تشویق به فرزند آوری کرده است؟ اعطای جوانز و کمک های مالی به خانواده هایی که صاحب فرزند می شوند، واگذاری مسکن، معافیت از پرداخت مالیات و افزایش مرخصی تحصیلی و کاری برای مادران.

۱۳-دو عامل مهم برای جذب جمعیت کدامند؟ ۱-طبیعی: مانند آب و هوا، پوشش گیاهی، ناهمواری ها، آب و خاک و معادن و ذخایر زیرزمینی. ۲-انسانی: مانند سیاسی و اداری، اقتصادی، امکانات و تسهیلات و فرهنگی.

۱۴- عوامل طبیعی که سبب جذب جمعیت می شوند را بنویسید؟ نواحی معتمد با باران کافی یا نواحی دارای آب و هوای موسمی و دشت ها و جلگه های آبرفتی و حاصلخیز و نواحی دارای منابع آب کافی.

۱۵- عوامل طبیعی که سبب دفع جمعیت می شوند را بنویسید؟ نواحی گرم و خشک یا مرتفع و سرد یا مکان هایی که آب کافی و خاک حاصلخیز ندارند.

۱۶- عوامل انسانی که سبب جذب جمعیت می شوند کدامند؟ شهرهای بزرگ و پایتخت ها، نواحی صنعتی و مکان های گردشگری و زیارتی و یا مکان هایی که امکانات مناسب مانند بیمارستان، دانشگاه، وسایل حمل و نقل کافی دارند.

۱۷- عوامل انسانی که سبب دفع جمعیت می شوند کدامند؟ مکان هایی که فاقد امکانات و تسهیلات هستند و یا نواحی ای که با جنگ و آشوب رو به رو هستند.

۱۸- پر جمعیت ترین کشورهای جهان به ترتیب از رتبه اول تا هفتم کدام کشورها هستند و چقدر جمعیت دارند؟

۱- چین = ۱۳۷۳۴۴۰۰۰ نفر	۲- هند = ۱۲۶۴۴۰۰۰ نفر	۳- آمریکا = ۳۲۱۴۱۵۰۰۰ نفر	۴- اندونزی = ۲۴۹۹۰۰۳۶۳ نفر
۵- برزیل = ۲۰۰۴۰۶۹۴ نفر	۶- پاکستان = ۱۱۰۰۰۰۰۰ نفر	۷- نیجریه = ۱۷۳۶۰۰۰۰۰ نفر	

۱۹- علاوه بر رشد طبیعی جمعیت، عامل دیگری که موجب افزایش جمعیت یک مکان می شود، .. مهاجرت .. است.

۲۰- مهاجرت را تعریف کنید و انواع آنرا نام ببرید؟ مهاجرت یعنی رفتن مردم از جایی به جای دیگر به منظور کار یا زندگی. مهاجرت ممکن است داخلی یا خارجی باشد و اجرایی یا اختیاری.

۲۱- با استفاده از نقشه پراکندگی جمعیت، ابتدا نوع تراکم جمعیت (زیاد یا کم) را در مکان های زیر مشخص کنید و سپس با توجه به دانسته های خود از سال گذشته، علت این نوع تراکم را در هر کشور بنویسید.

کشور	نوع تراکم	علت تراکم
بنگلادش	زیاد	وجود آب و خاک مناسب برای کشاورزی-باران کافی
ژاپن	زیاد	صنعتی بودن - باران کافی
لیبی و چاد	کم	کمبود مواد معدنی - نداشتن آب و خاک مناسب
سیبری	کم	سرزمین یخ بسته - نبود قابلیت کشاورزی
آلمان	زیاد	صنعت پیشرفته - آب و هوای معتدل
استرالیا	کم	وسعت زیاد- بیابان ها
کانادا	کم	سردی هوا بخصوص در مناطق شمالی- نزدیکی به قطب

۲۲- مهاجرت داخلی و خارجی را تعریف کنید؟ گاهی مهاجرت در داخل مرازهای یک کشور صورت می گیرد که به آن مهاجرت داخلی می گویند. مانند مهاجرت روستاییان به شهرها یا مهاجرت کارگران فصلی در داخل یک کشور.

گاهی مهاجرت از یک کشور به کشور دیگر صورت می گیرد که به آن مهاجرت خارجی یا بین المللی می گویند.

۲۳- مهاجرت اختیاری را با ذکر مثال توضیح دهید؟ در مهاجرت اختیاری، افراد با میل و تصمیم خود برای دستیابی به زندگی بهتر به جای دیگری مهاجرت می کنند. مانند مهاجرت اروپاییان به آمریکا و استرالیا.

۲۴- مهاجرت اروپاییان به آمریکای شمالی و جنوبی و استرالیا در قرن ۱۹ و ۲۰ به چه دلیل بود؟ برای دستیابی به منابع بیشتر و فرصت های بهتر زندگی.

۲۵- مهاجرت اجباری را توضیح دهید؟ در مهاجرت اجباری، افراد بدون میل خود و به دلایلی چون قحطی، خشکسالی و دیگر حوادث طبیعی و یا جنگ‌ها در گیری‌های سیاسی مجبور به ترک محل زندگی خود می‌شوند. مانند مهاجرت اجباری مردم فلسطین.

۲۶- مهاجرت مردم افغانستان به ایران چه نوع مهاجرتی است؟ مهاجرت اجباری

۲۷- مهاجرت اجباری مردم افغانستان، عراق و سوریه به چه دلیلی می‌باشد؟ به دلیل شرایط جنگ و اشغال نظامی کشورهای اشان توسط متجاوزین اسرائیلی و آمریکایی.

۲۸- همفکری کنید و به طور گروهی جدولی با دو ستون رسم کنید. فهرستی از عواملی که موجب می‌شود یک مکان مهاجر پذیر باشد، در یک ستون و فهرستی از عواملی که موجب می‌شود یک مکان مهاجر فرست باشد، در ستون دیگر بنویسید.

عوامل مهاجر فرست	عوامل مهاجر پذیر
جنگ	احساس آرامش و امکان پیشرفت
قحطی	فراوانی مواد غذایی
خشکسالی	آب و هوای خوب و مناسب
بیماری	بهداشت بالا
قرف	خاک مناسب
خاک نامناسب	ثروث فراوان

۲۹- در صد سال اخیر یکی از تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت جهان .. **گسترش شهرنشینی**.. بوده است.

۳۰- امروزه بیش از ۵۰ درصد مردم جهان در شهرها زندگی می‌کنند. **صحیح (*)** **غلط ( )**

۳۱- دلیل رشد سریع شهرنشینی چیست؟ به دلیل مهاجرت گسترده مردم از روستاهای بزرگ به شهرها به دنبال کسب درآمد بیشتر و امکانات.

۳۲- دلیل مشکلات افزایش جمعیت شهرهای بزرگ جهان چیست؟ مهاجرت بدون برنامه ریزی شده.

۳۳- مشکلات اغلب شهرهای بزرگ چیست؟ ترافیک سنگین، آلودگی هوا، زاغه نشینی در حومه شهرها و افراد بی خانمان (کارتن خواب‌ها).

۳۴- یکی از راه حل‌های مدیران و برنامه ریزان شهری در مورد مشکلات مهاجرت روستائیان به شهرها چیست؟ **تقویت امکانات و اقتصاد روستایی.**

سنوات متن مطالعات اجتماعی نهم

۱- نابرابری جهان به چه معناست؟ یعنی از نظر ثروت و درآمد، کیفیت زندگی مردم و دسترسی به مسکن مناسب، آموزش، بهداشت، استغال گذران اوقات فراغت و نظایر آن تفاوت‌های زیادی بین کشورها دیده می‌شود.

۲- علل و عوامل نابرابری جهان به چند بخش عمده تقسیم می‌شود؟ به دو بخش: عوامل خارجی و عوامل داخلی

۳- عوامل خارجی که در نابرابری جهانی نقش دارند، کدامند؟ کشورهای قدرتمند و سلطه‌گر مانند انگلستان، آمریکا، فرانسه و ... از طریق استعمار و به اشکال مختلف به چاول و غارت کشورهای مختلف پرداخته و از منابع آنها به سود خود استفاده کرده و مانع پیشرفت آنها شده‌اند. اشغال نظامی کشورها یا دخالت در امور داخلی آنها به شیوه‌های مختلف. جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آنها که تا امروز نیز ادامه دارد.

۴- عوامل داخلی نابرابری جهانی را بنویسید. وابستگی حکومت‌ها به بیگانگان، استبداد، وجود برخی فرهنگ‌ها و عادت‌های غلط مانند تبلی یا کم اهمیت انگاشتن کار و تلاش، نبود مدیریت صحیح و غفلت از استعدادها و ظرفیت‌های داخلی هر کشور و نبودن وحدت و مشارکت بین مردم، از جمله دلایل داخلی به وجود آمدن نابرابری به حساب می‌آیند.

۵- از علل و عوامل نابرابری توسعه انسانی کدام مهم تر است؟ چرا؟ عوامل داخلی، زیرا اگر عوامل داخلی از بین بود و مردم بتوانند بر آن غلبه کنند می‌توانند بر عوامل خارجی مانند استعمار پیروز شوند.

۶- عوامل مهمی که در سنجش نابرابری کشورها با یکدیگر مورد توجه قرار گرفته چیست؟ عامل اقتصادی و عناصری چون میزان تولد، درآمد، اشتغال و مانند آنهاست.

۷- عواملی که بر زندگی افراد یک جامعه اثر می کذارد و می تواند کیفیت زندگی را خوب یا بد کند چیست؟ عواملی مانند هویت، عزت، امنیت، آزادی، احساس شادی و رضایت از زندگی.

۸- شاخص توسعه انسانی با توجه به چه عواملی مطرح می شود؟ با توجه به سه عامل: اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی مطرح شده است.

۹- ملاک های توسعه انسانی کدامند؟ ۱- درآمد و رفاه ۲- امید به زندگی یا متوسط طول عمر ۳- سود و آموزش

۱۰- چه ارتباطی بین پایین بودن شاخص های توسعه انسانی در بیشتر کشورهای آفریقایی و بالا بودن آن در بیشتر کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی وجود دارد؟ در کشورهای آفریقا بی سوادی، نبود بهداشت، جنگ های داخلی، شیوع بیماری های واگیردار، خشکسالی های پی در پی، کمبود مواد غذایی، استعمار توسط کشورهای دیگر و نداشتن استقلال باعث عدم توسعه شاخص های انسانی شده است. و در مقابل در کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی در آمد و رفاه بالا که با استعمار و چاول کشورهای دیگر انجام شده، پیشرفت های پژوهشی که باعث طول عمر بیشتر و امید به زندگی گردیده، همچنین میزان سود و تحصیل آنها نسبت به آفریقایی ها خیلی بیشتر است. و مسئله فرار مغزا را هم نباید نادیده بگیریم.

۱۱- از نظر شاخص توسعه انسانی، کشورها به چند گروه تقسیم می شوند؟ آنها را نام ببرید. به چهار گروه: توسعه خیلی بالا، توسعه بالا، توسعه متوسط و توسعه پایین تقسیم می شود.

۱۲- جایگاه ایران از نظر میزان شاخص توسعه انسانی چگونه است؟ کشور ما در گروه کشورهای با "توسعه انسانی بالا" قرار دارد.

۱۳- تخمین زده می شود که مالکیت ۸۰ درصد درآمد جهان در دست ۲۰۰ درصد از ساکنان آن است.

۱۴- از عوامل شاخص توسعه انسانی، میزان درآمد و رفاه را توضیح دهید. این عامل جنبه اقتصادی دارد و به معنای سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی است. منظور از آن، این است که اعضای یک جامعه به چه میزان از درآمد کافی و شغل مناسب و قدرت خرید برخوردارند و به کالاها و خدمات مورد نیاز چون مسکن، پوشак، غذا، آموزش، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب دسترسی دارند.

۱۵- پراکنندگی کشورها از لحاظ رفاه و سطح زندگی چگونه است؟ بیشتر ساکنان کشورهای با درآمد بالا در کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی از رفاه و سطح زندگی خوبی برخوردارند، در حالی که در برخی کشورهای قاره های آسیا، افریقا و آمریکای لاتین، بخشی از مردم با فقر و کمبود امکانات زندگی مواجه اند. کشورهایی در جهان وجود دارند که تعداد زیادی از مردم آنها در فقر مطلق زندگی می کنند و به ویژه با مشکل گرسنگی و دسترسی نداشتن به غذا مواجه اند.

۱۶- کدام کشورهای آسیایی رشد سریعی در اقتصاد داشته اند؟ ژاپن، چین، سنگاپور، هنگ کنگ، کره جنوبی و مالزی.

۱۷- به چه دلیل برخی از کشورها رشد اقتصادی مطلوبی نداشته اند؟ بحران های سیاسی یا جنگ نه تنها رشد اقتصادی مطلوبی نداشته اند بلکه تولید و درآمد در آنها حتی کاهش یافته است.

۱۸- به چه دلیل تولید و درآمد کشورهای عراق و سوریه کاهش داشته است؟ به دلیل بحران سیاسی و جنگ.

۱۹- منظور از امید به زندگی یا متوسط طول عمر چیست؟ یعنی تعداد سال هایی که انتظار می رود کودکی که در آن کشور به دنیا آمده است، عمر کند و زنده بماند.

۲۰- میزان طول عمر یا امید به زندگی در یک جامعه نشان دهنده چیست؟ نشان دهنده وضعیت سلامت و بهداشت در آن جامعه است.

۲۱-در چه کشورهایی متوسط طول عمر بیشتر است؟ در کشورهایی که مردم در محیطی پاک و بدون آلودگی زندگی می‌کنند، به غذای کافی و آب سالم دسترسی دارند و در صورت بیماری یا روبرو شدن با حادث، از امکانات درمانی و مراقبت‌های پزشکی پیشرفته برخوردارند، متوسط طول عمر بیشتری دارند.

۲۲-در چه کشورهایی امید به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است؟ در کشورهایی که مردم دسترسی کافی به غذا یا آب آشامیدنی سالم ندارند و با کمبود پزشک و دارو و امکانات درمانی مواجه‌اند و همچنین در کشورهایی که جنگ‌های داخلی و خارجی، گرسنگی و سوء تغذیه وجود دارد، امید به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است.

۲۳-برای پی بردن به وضع آموزش در کشورها چه معیارهایی را در نظر می‌گیرند؟ میزان باسوسادی بزرگ‌سالان، میانگین سال‌های تحصیل در یک کشور و تعداد معلم به ازای دانش آموز.

۲۴-منظور از میانگین سال‌های تحصیل چیست؟ متوسط تعداد سال‌هایی است که دانش‌آموزان یک کشور در مدرسه حضور پیدا کرده و تحصیل کرده‌اند.

۲۵-بیشترین و کمترین متوسط طول عمر در سال ۲۰۱۷ مربوط به کدام کشورهاست؟ بیشترین ژاپن با ۸۳/۹ سال و کمترین سیرالئون با ۵۲/۲ سال.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم تهیه کننده: علی ندافی

۱-اوپاوع سیاسی ایران هنگام تأسیس حکومت صفوی چگونه بود؟ کشور ما حکومت واحد و قدرتمندی نداشت و دچار تفرقه و تجزیه شده بود. حاکمان بخش‌های مختلف ایران با هم در جنگ بودند. به همین دلیل، امنیت و آرامش شهرها و روستاهای از بین رفته و امور کشور مختل شده بود.

۲-همزمان با حکومت صفویان کدام حکومت‌های همسایه در فکر گسترش قلمرو خود بودند؟ امپراتوری عثمانی که با حمله‌های پیاپی به سرزمین‌های همجوار، بر قلمرو خود می‌افزود. سلطان عثمانی خود را خلیفه مسلمانان می‌دانست و به ایران نیز طمع داشت. در شمال ایران (ماوراء النهر)، ازبک‌ها قدرت گرفته بودند و به مرزهای ایران می‌تاختند.

۳-شیخ صفی الدین اردبیلی که بود؟ شیخ صفی الدین اردبیلی از مشایخ معروف زمان خود بود که مذهب شیعه داشت. خانقاہ او در اردبیل مورد توجه مردم و حاکمان محلی بود.

۴-پس از مرگ شیخ صفی، اداره خانقاہ وی به .. فرزندانش .. رسید.

۵-در نتیجه فعالیت چه کسانی ایل‌های مختلف ترک به مذهب شیعه گرویدند؟ فرزندان شیخ صفی الدین که افرادی با نفوذ و مبارز بودند.

۶- مهمترین طرفداران خاندان شیخ صفی چه کسانی بودند؟ ایل‌های مختلف ترک بودند که به "قرلباش" معروف بودند.

۷-شاه اسماعیل که بود؟ یکی از نوادگان شیخ صفی بود.

۸-شاه اسماعیل صفوی چگونه خود را شاه ایران خواند؟ به کمک نیروهای نظامی قزلباش‌ها، نخست برخی حکومت‌های محلی در شمال غربی را شکست داد و پس از تسلط یافتن بر تبریز، خود را شاه ایران خواند.

۹-اقدامات شاه اسماعیل صفوی را پس از تاج گذاری بنویسید. مذهب شیعه را رسمی کرد. حاکمان مناطق مختلف را یکی پس از دیگری از میان برداشت. با شکست دادن ازبک‌ها در خراسان، بر سراسر ایران مسلط شد. حکومت ایران را یکپارچه و نیرومند کرد.

۱۰-شاه اسماعیل پس از قسلط به کدام شهر خود را شاه ایران خواند؟

(الف) تبریز (*)
(ب) اصفهان ()
(ج) اردبیل ()
(د) فزوین ()

۱۱-شاه اسماعیل توانست قلمرو خود را به حدود دوره ساسانیان برساند.

صحیح (*)

غلط ()

- ۱۲- با تأسیس حکومت صفوی، چه تغییرات مهم سیاسی، اجتماعی و مذهبی در ایران ایجاد شد؟**
- کشمکش و خونریزی و جنگ بین حاکمان محلی از بین رفت. شهرها و روستاها آباد شدند. صنعت پیشرفت کرد. اختلافات مذهبی از بین رفت و ایران دارای یک دین و مذهب واحد شد. بین مردم اتحاد و همدلی بوجود آمد و ایران دارای یک حکومت مرکزی قدرتمند شد.
- ۱۳- مهم ترین دشمنان صفویان چه کسانی بودند؟** ازبک هادر شرق و عثمانی ها در غرب
- ۱۴- دلیل حمله سلطان عثمانی در زمان شاه اسماعیل به ایران چه بود؟** چون از شکل گیری سلسله قدرتمند و شیعه صفویه ناخشنود بود.
- ۱۵- جنگ چالدران را توضیح دهید.** در جنگی که میان سپاهیان دو کشور ایران و عثمانی در چالدران (نزدیکی شهر خوی امروزی) رخ داد، شاه اسماعیل و سربازانش شجاعت زیادی نشان دادند اما سپاه عثمانی به کمک سلاح های آتشین مانند توب و تفنگ که سپاه ایران از آن بی بهره بود، پیروز شد.
- ۱۶- علت شکست ایران در جنگ چالدران چه بود؟** چون سپاه عثمانی از سلاح های آتشین مانند توب و تفنگ استفاده کرد ولی سپاه ایران از آن بی بهره بود.
- ۱۷- پس از جنگ چالدران، ... تبریز .. به اشغال عثمانی ها در آمد.**
- ۱۸- پس از شاه اسماعیل چه کسی به حکومت رسید؟** پسرش تهماسب
- ۱۹- اقدامات شاه تهماسب را بنویسید.** او با سرو سامان دادن به اوضاع داخلی و دفع حمله های ازبکان و دولت عثمانی، موفق شد حکومت صفوی را تثیت و تحکیم کند. همچنین او، روابط مسالمت آمیزی با کشورهای همسایه و مسلمان خود، برقرار کرد.
- ۲۰- علت انتقال پایتخت از تبریز به قزوین توسط شاه تهماسب چه بود؟** چون تبریز همواره در معرض هجوم سپاه عثمانی بود.
- ۲۱- در دوره کدام پادشاه صفوی برخی از فقهای بزرگ شیعه، جایگاهی علمی و جدی در اداره کشور پیدا کردند؟** در دوره شاه تهماسب
- ۲۲- اوج قدرت حکومت صفوی در زمان چه کسی بود؟** شاه عباس اول (پنجمین شاه صفوی)
- ۲۳- اقدامات شاه عباس صفوی را بنویسید.** ازبک ها و عثمانی ها را شکست داد و تا پشت مرزهای ایران عقب راند. پایتخت را از قزوین به اصفهان منتقل کرد. برای آبادانی کشور بسیار کوشید.
- ۲۴- کدامیک از پادشاهان صفوی پایتخت خود را از تبریز به قزوین انتقال داد؟**
(الف) شاه عباس اول ( )	(ب) شاه اسماعیل ( )	(ج) شاه تهماسب (*)
(د) شاه سلطان حسین ( )		
- ۲۵- کدامیک از پادشاهان صفوی پایتخت خود را از قزوین به اصفهان انتقال داد؟**
(الف) شاه عباس اول (*)	(ب) شاه اسماعیل ( )	(ج) شاه تهماسب ( )
(د) شاه سلطان حسین ( )		
- ۲۶- به چه دلیل ایران پس از شاه عباس از داشتن پادشاهی لایق و توافند محروم ماند؟** جلوگیری از حکومت آنها بر ولایت ها، باعث شد تا آنان شیوه کشور داری را نیاموزند.
- ۲۷- چرا پس از شاه عباس اول امور حکومت مختل و هرج و مرج کشور را فرا گرفت؟** کشوری و لشکری دچار اختلاف و درگیری شدند و از انجام دادن مسئولیت های مهم خود بازماندند.
- ۲۸- اولین، قدرتمندترین و آخرین پادشاه صفوی چه کسانی بودند؟** اولین: شاه اسماعیل قدرتمندترین: شاه عباس اول آخرین: شاه سلطان حسین
- ۲۹- محمود افغان در کدام شهر سر به شورش برداشت؟** قندهار

۳۰-چرا شاه سلطان حسین قسیم محمود افغان شد؟ وقتی اوضاع ایران دچار نابسامانی شد، گروهی از افغان‌ها در قندهار سر به شورش برداشتند و پس از پیروزی بر حاکم آن ولایت، به سوی اصفهان حرکت کردند. سلطان حسین صفوی که در اوخر حکومتش به ضعف و سستی گرایید نتوانست در مقابل گروه مهاجم خارجی مقابله کند. پس از چند ماه محاصره، به ناچار تسلیم شد و به این ترتیب، محمود افغان، سردار شورشیان، بر پایتخت و قسمت‌هایی از ایران مسلط شد.

۳۱-کدام شهرها پایتخت صفویان بودند؟ و دلیل تغیر پایتخت صفویان چه بود؟ تبریز، قزوین و اصفهان. برای دور شدن از مرزهای کشور بخصوص عتمانی‌ها.

۳۲-دلایل سیاسی و نظامی ضعف و فروپاشی حکومت صفوی چه بود؟ شاهزادگان صفوی بیشتر وقت خود را به خوشگذرانی در حرم سراها می‌گذراندند و لیاقت اداره کشور را نداشتند. مقام‌های اداری و نظامی نیز برای خود حرم سراهایی درست کرده بودند و به انجام مسئولیتها خود نمی‌رسیدند. و حمله افغان‌ها به سردارستگی محمود افغان به ایران.

۳۳-در رأس قدرت حکومت صفوی .. شاه .. قرار داشت.

۳۴-شاهان صفوی چگونه حکومت می‌کردند؟ شاهان صفوی، همچون فرمانروایان پیش از خود، اختیارات زیادی داشتند و با استبداد بر کشور حکومت می‌کردند. همه مقام‌های کشوری و لشکری مطیع فرمان شاه بودند و اجازه نداشتند مخالف خواست و اراده او عمل کنند.

۳۵-بعد از شاه در دوره صفوی چه کسی قرار داشت؟

- (ا) وزیر بزرگ (*)   (ب) قزل باشها ( )
(ج) فرماندهان نظامی ( )   (د) صوفیان ( )

۳۶-در زمان صفویه اعتماد ادوله لقب کدام مقام بود؟

- (ا) وزیر بزرگ (*)   (ب) قزل باشها ( )
(ج) فرماندهان نظامی ( )   (د) صوفیان ( )

۳۷-وظیفه وزیر بزرگ در دوره صفوی چه بود؟ مسئول امور اداری و مالی کشور بود اما در مقابل شاه قدرت و اختیار چندانی نداشت.

۳۸-فرماندهان نظامی در دوره صفوی چه وظایفی داشتند؟ در اداره حکومت صفوی نقش بسیار مهمی داشتند و علاوه بر فرماندهی سپاه، معمولاً حاکم ولایت‌های مهم نیز بودند.

۳۹-قا زمان شاه عباس اول، سران ایل قزلباش حاکم ولایت‌های مختلف ایران بودند.

۴۰-شاه عباس برای تقویت حکومت مرکزی چه کرد؟ برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی‌نظمی سران ایل قزلباش، حکومت ولایت‌ها را از آنان گرفت و به افراد غیر قزلباش سپرد. همچنین در کنار سپاه قزلباش، سپاه جدیدی از افراد غیر قزلباش تشکیل داد و با کمک گرفتن از اروپائیان، این سپاه را به تفنگ و توپ مجهز کرد.

۴۱-چرا شاه عباس سران ایل قزلباش را از حکومت ولایت‌ها برکنار کرد؟ برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی‌نظمی سران ایل قزلباش، حکومت ولایت‌ها را از آنان گرفت.

۴۲-آثار و نتایج اقدامات اداری و نظامی شاه عباس اول را توضیح دهید. شاه عباس با برکناری سران قزلباش از حکومت ولایت‌های تقویت حکومت مرکزی شد. و با تشکیل سپاه جدید غیر از قزلباش‌ها که مجهز به توپ و تفنگ بودند، باعث شد در برابر شورش قزلباش‌ها نیروی نظامی قوی دیگری داشته باشد.

۴۳-شروع قرون جدید در اروپا، همزمان با به قدرت رسیدن چه سلسله‌ای در ایران بود؟ سلسله صفوی

۴۴-به چه دوره ای قرون جدید می‌گویند؟ قرن‌های شانزدهم تا نوزدهم میلادی را در تاریخ اروپا قرون جدید می‌گویند.

۴۵-اروپائیان چگونه بخش‌های وسیعی از قاره‌های آمریکا، افریقا و آسیا را مستعمره خود کردند؟ آنها با ساختن کشتی‌های بزرگ و مجهز به توپ‌های جنگی به سرزمین‌های دیگر رفتند و آنها را مستعمره خود کردند.

۴۶-پیش گامان استعمار در اروپا کدام کشورها بودند؟ پرتغال، اسپانیا، انگلستان و فرانسه

۴۷- در آستانه تأسیس سلسله صفوی، پرتغالی ها کدام نواحی ایران را تصرف کردند و تجارت خلیج فارس و دریای عمان را در اختیار گرفته بودند.

۴۸- چرا شاه اسماعیل نتوانست پرتغالی ها را از ایران بیرون کند؟ به دلیل نداشتن کشتی جنگی نتوانست در برابر پرتغالی ها کاری از پیش ببرد.

۴۹- شاه عباس چگونه نتوانست پرتغالی ها را از ایران بیرون کند؟ شاه عباس از رقابت انگلیسی ها و پرتغالی ها استفاده کرد و به کمک کشتیهای جنگی انگلستان، پرتغالیها را از سواحل و جزایر ایران بیرون راند. انگلستان با اخراج پرتغال، زمینه نفوذ خود در ایران را مستحکم کرد.

۵۰- انگلستان با اخراج کدام کشور، زمینه نفوذ خود در ایران را مستحکم کرد؟

- (الف) فرانسه ( )   (ب) پرتغال (*)   (ج) روسیه ( )

۵۱- شاه عباس از رقابت کدام دولت برای بیرون راندن پرتغالی ها استفاده کرد؟

- (د) آلمان ( )   (ب) انگلستان (*)   (ج) روسیه ( )   (الف) فرانسه ( )

۵۲- چرا در دوره صفویه تولید و تجارت د کشور افزایش یافت؟ بعلت افزایش اقتدار و امنیت در کشور.

۵۳- در زمان صفویان چرا اروپائیان نمایندگانی برای عقد قرارداد به ایران می فرستادند؟ در آن زمان اروپائیان شرکت های بزرگ تجاری تأسیس کرده بودند و می خواستند که روابط تجاری خود را با دیگر کشورها و از جمله ایران افزایش دهند. به همین دلیل، نمایندگانی را برای عقد قراردادهای بازارگانی به کشور می فرستادند.

۵۴- انگیزه و هدف های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی اروپائیان از ارتباط با ایران دوره صفوی را از متن درس استخراج و دسته بندی کنید. سیاسی: داشتن دشمن مشترک به نام عثمانی.

اقتصادی: پس از انقلاب صنعتی تولیدات اروپائیان زیاد شده بود آنها می خواستند برای این تولیدات بازار یابی کنند.

فرهنگی: اشتیاق اروپائیان به جهانگردی و تبلیغ دین مسیحیت در ایران.

سنوات متن مطالعات اجتماعی نهم درس دهم (اواع اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی ایران در عصر صفوی) تهیه کننده: علی ندافی

۱- به چه دلیل در دوره صفویه شرایط مناسبی برای رونق زندگی اجتماعی و اقتصادی پدید آمد؟ به دلیل وجود حکومت مرکزی نیرومند و برقراری نظم و امنیت در سراسر کشور.

۲- جمعیت ایران در دوره صفوی حدود .. ۱۰ .. میلیون نفر تخمین زده می شود.

۳- بیشتر ساکنان ایران در دوره صفوی به ترتیب چه کسانی بودند و به چه کاری اشتغال داشتند؟ روستاییان و کوچ نشینان بودند و به کار کشاورزی، دامداری و صنایع دستی اشتغال داشتند.

۴- با توجه به عقیده جهانگردان اروپایی وضع زندگی دهقانان ایرانی را با اروپائیان در دوره صفوی مقایسه کنید. به عقیده جهانگردان اروپایی، از جمله شاردن، وضع زندگی دهقانان ایرانی به مراتب بهتر از وضع دهقانان در مناطق حاصلخیز اروپا بوده است.

۵- یکی از منابع عمده درآمد حکومت صفوی، .. **مالیاتی** .. بود که از کشاورزان و دامداران می گرفتند.

۶- در زمان صفویان حدود چند درصد از مردم در شهرها زندگی می کردند؟

- (الف) ۱۰ تا ۱۵ (*)   (ب) ۱۵ تا ۲۰ ( )   (ج) ۲۰ تا ۲۵ ( )   (د) ۲۵ تا ۳۰ ( )

۷- بیشتر ساکنان شهرها را در دوره صفوی چه کسانی تشکیل می دادند؟ مقام های حکومتی، نظامیان، روحانیون، بازرگانان، پیشه وران و صنعتگران.

۸- در دوره صفوی نه تنها کشاورزی و دامداری بلکه .. **صنایع** .. ایران نیز شکوفا و پر رونق بود.

۹- کدام محصولات در زمان صفویه از ایران به اروپا صادر می شد؟ خشکبار، پارچه های محملی، ابریشمی و حریر و قالی های نفیس.

- ۱۰- کدام صنعت در دوره صفوی پر رونق بود؟ صنعت بافندگی که با صنعت نساجی اروپا رقابت می کرد.
- ۱۱- شهرهای دارای کارگاه بافندگی در دوره صفویه را نام ببرید. اصفهان، کاشان، یزد، مشهد، استرآباد (گرگان) و گیلان.
- ۱۲- مالکان اصلی بیشتر کارگاه های بافندگی در عصر صفوی چه کسانی بودند؟
- (الف) بافندگان ( )   (ب) شاه و اعضای خاندان ( )   (ج) پیشه وران ( )   (د) بازرگانان ( )
- ۱۳- صنعتگران دوره صفوی در چه صنعتی پیشرفت کرده بودند؟ صنایع کاشی، چینی، چرم، جواهر، رنگ، صابون، و جنگ افزارهای سنتی از قبیل شمشیر و کمان.
- ۱۴- دلایل رونق تجارت داخلی و خارجی در دوره صفویه چه بود؟ یکپارچه بودن سرزمین ایران و وجود نظم و امنیت در سراسر کشور.
- ۱۵- کدام گزینه از باشکوه ترین بازارهای دوره صفوی در اصفهان بود؟
- (الف) بازار بزرگ ( )   (ب) بازار چهار باغ ( )   (ج) بازار قیصریه ( )   (د) بازار وکیل ( )
- ۱۶- کدام پادشاه صفوی برای گسترش تجارت خارجی به شرکت های اروپایی اجازه فعالیت در ایران را داد؟
- (الف) شاه عباس اول ( )   (ب) شاه اسماعیل ( )   (ج) شاه تهماسب ( )   (د) شاه سلطان حسین ( )
- ۱۷- شاهان صفوی، بخصوص شاه عباس اول، برای گسترش تجارت کوشش بسیار کردند.
- ۱۸- نشانه رونق تجارت و بازرگانی در دوره صفوی چیست؟ وجود شبکه وسیعی از راه ها و کاروان سراها در سراسر ایران که بازرگانان و مسافران بصورت رایگان در کاروانسراها اقامت می کردند.
- ۱۹- پرسودترین کالای صادراتی ایران در دوره صفویه چه بود؟ و در انحصار چه کسی قرار داشت؟ صادرات ابریشم بود و در انحصار شاه عباس قرار داشت.
- ۲۰- سه عامل گسترش تجارت در عصر صفوی را بیان کنید.
- ۱- ایجاد امنیت توسط حکومت صفوی. ۲- توسعه راه های ارتباطی و ساختن کاروانسراها. ۳- رابطه سیاسی بین ایران و کشورهای دیگر.
- ۲۱- سه منبع عمده در آمد حکومت صفوی را ذکر کنید. مالیات، عوارض و تجارت و صادرات.
- ۲۲- در دوران حکومت صفویه معماران و مهندسان شهرساز ایرانی چه آثاری را ساختند؟ مسجدها، مدرسه ها، کاخ ها، پل ها و کاروانسراهای عظیم و باشکوه.
- ۲۳- در دوره صفویان برای گسترش علم و آموزش آن چه اقداماتی انجام شده بود؟ در این دوره تعلیم و تربیت مورد توجه بسیار بود و فعالیت های زیاد و مؤثری در این زمینه صورت گرفت. پادشاهان و مقام های کشوری و لشکری علاوه بر آنکه عالمان بزرگی را از مراکز علمی تشیع در جهان، به ایران دعوت کردند، مدرسه ها و کتابخانه های عظیمی به ویژه در پایتخت های صفوی ساختند و اموال و املاک بسیاری را وقف آنها کردند.
- ۲۴- در دوره صفوی بیشتر به چه علومی توجه می شد؟ به علوم و معارف دینی مانند تفسیر، فقه و حدیث بسیار توجه می شد. دیگر شاخه های علوم مانند طبیعتیات (علوم تجربی)، ریاضیات، ادبیات، فلسفه، طب و نجوم نیز تدریس می شدند.
- ۲۵- عالمان و فیلسوفان دوره صفوی را نام ببرید. میرداماد، ملاصدرا، شیخ بهائی و علامه محمد باقر مجلسی.
- ۲۶- در دوره صفوی چه دلیل شعر و ادبیات فارسی پر رونق نبود؟ سبب کم توجهی پادشاهان به شاعران.
- ۲۷- شاعران بزرگ متعلق به دوره صفویه را نام بده و بگوئید آنها به چه سبکی شعر می گفتند؟ صائب تبریزی و بیدل به سبک هندی
- ۲۸- در دوره صفویه علم تاریخ مورد توجه قرار داشت.   صحیح(*)   غلط ( )
- ۲۹- رشته های هنری دوره صفوی را نام ببرید. نقاشی، خوشنویسی، کتاب آرایی و خاتم کاری.

۳۰-در دوره صفوی مردم چه جشن ها و آئین های را برگزار می کردند؟ در آن زمان مردم علاوه بر نوروز و دیگر جشن های باستانی، اعیاد اسلامی مانند قربان، فطر و غدیر را نیز گرامی می داشتند.

۳۱-در زمان صفویه آئین سوگواری امام حسین (ع) به چه صورت برگزار می شد؟ آئین سوگواری به طور گسترده در سراسر کشور به شیوه روپه خوانی، سینه زنی و تعزیه برگزار می شد.

۳۲-بوبایی جشن ها و آئین ها چه تأثیری بر مردم داشت؟ تأثیر مهمی در افزایش همایی و هم بستگی مردم داشت.

۳۳-مواسم جشن و شادی در عصر صفوی را با روزگار کنونی از جنبه های مختلف (شیوه برگزاری، محل جشن و ...) مقایسه کنید. در زمان صفوی جشن ها و مراسم معمولا در مکانهای عمومی انجام می شد و مردم در کنار هم به شادمانی می پرداختند. اما در حال حاضر این مراسم در مکانهای عمومی برگزار نمی شود و مردم شادی خود را کمتر با دیگران قسمت می کنند.

۳۴-محتمل کاشانی از شاعران و مرثیه سرایان برجسته دوره صفویه است. آیا می دانید مشهورترین شعر او چیست؟

باز این چه شورش است که در خلق عالم است

باز این چه نوحه و چه عزا و ماتم است

باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین

بی نفح صور خاسته تا عرش اعظم است ....

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم درس یازدهم (تلاش برای حفظ استقلال و اتحاد سیاسی) **تهیه کنندگان:** علی ندافی

۱-با قسلط افغان ها و برکناری و قتل شاه سلطان حسین، ایران گرفتار چه بحران هایی شد؟ ایران گرفتار تجزیه و تفرقه شد. افغان ها توان حکومت بر سراسر ایران را نداشتند. به همین دلیل، در گوشه و کنار کشور افرادی مدعی حکومت شدند. روسیه و عثمانی نیز با استفاده از آشفتگی اوضاع، قسمت هایی از شمال و غرب ایران را اشغال کردند.

۲-نادر که بود؟ نادر سرداری از ایل افشار بود. که سلسله افشاریه را پایه گذاری کرد.

۳-نادر چگونه سلسله افشاریه را پایه گذاری کرد؟ او نخست افغان ها را سرکوب و تار و مار کرد و سپس نیروهای روسیه و عثمانی را از ایران بیرون راند. نادر پس از این پیروزی ها، بر تخت شاهی نشست.

۴- مؤسس سلسله افشاریه چه کسی بود؟ نادر شاه افشار

۵-نادر چند سال پادشاهی کرد؟ ۱۲ سال

۶-بیشتر دوران پادشاهی نادر چگونه گذشت؟ به نبرد با بیگانگان و فرونشاندن شورش های داخلی گذشت.

۷-علت لشکر کشی نادر به هندوستان چه بود؟ نادر شاه در تعقیب گروهی از افغان های شورشی که به هندوستان گریخته بودند، به آن کشور لشکر کشی کرد و تا دهلی پیش رفت و با غنیمت های بسیار که با تجاوز و تصرف آنجا بدست آورده بود به کشور بازگشت.

۸-چرا نادر کوشید ایران را به کشوری یکپارچه و قدرتمند تبدیل کند؟ برای اینکه او می خواست کشور بتواند از استقلال خود در برابر دشمنان دفاع کند. وی از موقعیت حساس خلیج فارس و اهمیت نیروی دریایی آگاه بود، از این رو، برای تأسیس نیروی دریایی ایران در خلیج فارس، کارهایی انجام داد اما این کارها با مرگ او متوقف شد.

۹-چرا نادر در اواخر عمر خود به رفتاری خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورد؟ نافرمانی ها و شورش های پیاپی تأثیر روانی نامطلوبی بر او گذاشت. او که به اطرافیان و سرداران خود بد گمان شده بود، به رفتارهای خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورد.

۱۰-نادر شاه چگونه به قتل رسید؟ نادر در اواخر حکومت خود به اطرافیان و سرداران خود بد گمان شده بود، به رفتارهای خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورده بود و فرماندهان سپاه نادر شاه که از جان خود می ترسیدند، او را به قتل رساندند.

۱۱-دلایل و عوامل مهم نابسامانی اوضاع اجتماعی و اقتصادی ایران در دوران افشاریه را بررسی و تحلیل کنید. از عوامل مهم نابسامانی می‌توان به نبرد با دشمنان خارجی و همچنین سرکوب شورش‌های داخلی، که باعث شده بود آنها وقتی برای عمران و آبادی نداشته باشند و عدم اطمینان نادرشاه به اطرافیان و سرداران نظامی خود و بی توجهی به معیشت مردم اشاره کرد.

۱۲-پس از قتل نادر اوضاع ایران چگونه شد؟ ایران بار دیگر به صحنۀ جنگ حاکمان محلی و سران ایل‌ها تبدیل شد.

۱۳-کریم خان چگونه به حکومت رسید؟ کریم خان از ایل زنده‌یه، با پیروزی بر دیگر مدعیان حکومت، برای مدتی به درگیریها و نزاع‌های داخلی پایان بخشد. او حکومت بخش بزرگی از ایران به جز خراسان را به دست گرفت.

۱۴-بنیان گذار سلسلۀ زنده‌یه چه کسی بود؟ کریم خان زند

۱۵-کریم خان به جای عنوان شاه لقب .. وکیل الرعایا.. یعنی .. **نماینده مردم .. را برای خود برگزید.**

۱۶-کریم خان زند چگونه حکومت می‌کرد؟ او به رفاه عمومی مردم توجه می‌کرد و به صلح، آسایش و آرامش آنها اهمیت می‌داد و می‌کوشید از بروز نامنی و شورش‌های داخلی جلوگیری کند.

۱۷-دوران فرمانروایی کریم خان زند .. ۳۰ .. سال طول کشید.

۱۸-اوضاع اقتصادی و اجتماعی در دورۀ زنده‌یه چگونه بود؟ در این دوران، ثبات و آرامش نسبی در سراسر ایران به وجود آمد و در نتیجه، اوضاع اجتماعی و اقتصادی بهتر شد.

۱۹-یناهای مهم دورۀ زنده‌یه را بنویسید. بازار و کیل، مسجد و کیل، حمام و کیل و ارگ کریم خان.

۲۰-پایتحت زنده‌یه کدام شهر بود؟ **Shiraz**

۲۱-قدرت گرفتن خاندان زند در ایران تقریباً مصادف با تسلط انگلستان به .. هندوستان .. بود.

۲۲-چرا با تسلط انگلستان بر هندوستان نفوذ تجاری آنها در ایران بیشتر شد؟ چون این اتفاق باعث شد تا انگلیسی‌ها بتوانند بر اقیانوس هند و دریاهای جنوبی ایران دسترسی بیشتری داشته باشند.

۲۳-با مرگ کریم خان زند اوضاع کشور چگونه شد؟ افراد خاندان او برای کسب قدرت با یکدیگر درگیر شدند و بار دیگر، مردم نظاره گر جنگ داخلی کشور شدند.

۲۴-ایل قاجار یکی از ایل‌های .. ترک .. تبار بودند.

۲۵-آقا محمدخان که بود؟ پسر یکی از رؤسای ایل ترک تبار بود که پس از مرگ کریم خان تلاش برای رسیدن به حکومت را آغاز کرد.

۲۶-آخرین فرمانروای زنده‌یه که بود و توسط چه کسی به قتل رسید؟ لطفعلی خان زند بود و توسط آقا محمدخان قاجار به قتل رسید.

۲۷-دلیل مجازات بی‌رحمانه مردم کرمان توسط آقامحمدخان قاجار چه بود؟ به دلیل پناه دادن به لطفعلی خان زند.

۲۸-آقامحمدخان قاجار چگونه به حکومت رسید؟ آقا محمدخان لطفعلی خان زند را شکست داد و او را به قتل رساند سپس با لشکر کشی های پیاپی بر سراسر ایران مسلط شد و حکومت قاجار را بنیاد گذاشت.

۲۹-آقامحمدخان قاجار کدام شهر را به پایتختی انتخاب کرد؟

الف) تهران (*)

ب) شیراز ( )

ج) کرمان ( )

د) اصفهان ( )

۳۰-شیوه به قدرت رسیدن سلسله‌های افشاریه، زنده‌یه و قاجاریه چه شbahتی به هم دارد؟ هر سه در شرایطی به قدرت دست یافتند که اوضاع کشور دچار آشفتگی و نابسامانی بود و شورش‌های متعددی در سراسر ایران بوقوع می‌پیوست. هجوم کشورهای همسایه بخصوص روسیه و عثمانی و کشورهای اروپایی که با انقلاب صنعتی به دنبال بازار مصرف و مواد اولیه بودند. و در آخر هر سه سلسله از قبایل بزرگ ایران بودند که با تکیه بر نیروی قبایل خود جهت سرکوب مخالفان به قدرت رسیدند.

۳۱- مردم کدام شهر به لطفعلی خان زند پناه دادند؟

الف) تهران ( )

ب) شیراز ( )

ج) کرمان (*)

۳۲- آقا محمدخان در انتخاب تهران به پایتختی به چه نکته هایی توجه داشته است؟ تهران در مرکز کشور و رو به شمال قرار داشت و مانند

اصفهان و شیراز زیاد در مرکز ایران نبود چون در چند قرن اخیر اکثر حملات به ایران از سمت شمال غرب و شرق بود و اکثر حکومت‌ها از دفاع جا مانده بودند. ولی انتخاب تهران باعث می‌شد تا به مرزهای شمالی دسترسی داشته باشد. و دیگر اینکه چون ایران دارای مذهب شعیه بود و عثمانی‌ها سنی در صورت حمله تبریز و قزوین پایتخت‌های قابل اطمینانی نبودند. همچنین ممکن بود روسها از اوضاع ناسامان ایران سوء استفاده کرده و با تحریک مناطق شمالی آنها را وادار به متصل شدن به روسیه کنند. آقا محمدخان به این نتیجه رسید که پایتخت در نزدیک مرز شمالی باشد اما با حصاری طبیعی یعنی کوه‌های البرز که دسترسی به آن دشوار باشد. و همچنین تهران نزدیک ری بود که قبل از پایتخت سلسله آل بویه بود و از نظر آب و هوایی دارای چهار فصل، خاک حاصلخیز و باغ‌های سرسبز است.

۳۳- آقا محمدخان چگونه مردی بود؟ مردی تند خو و بی رحم بود.

۳۴- آقامحمدخان توسط چه کسانی کشته شد؟ به دست خدمتکارانش

۳۵- پس از آقا محمدخان چه کسی به قدرت رسید؟ برادرزاده اش فتحعلی شاه

۳۶- دوره حکومت فتحعلی شاه، هم زمان با آغاز نفوذ و دخالت گسترده کدام کشورها بود؟ روسیه، انگلستان و فرانسه

۳۷- چرا در فاصله سقوط صفویه تا روی کار آمدن قاجاریه، اوضاع کشورهای اروپایی تغییر کرد؟ دلیل عمدۀ این تغییر، انقلاب صنعتی بود که از انگلستان آغاز شد و در دیگر کشورهای اروپایی گسترش یافت.

۳۸- چه چیزی به شکل گیری انقلاب صنعتی در اروپا کمک کرد؟ سرازیر شدن ثروت افسانه‌ای سرزمین‌های استعمار شده مانند هند و قاره آمریکا توسط اروپاییان و همچنین نظام گسترده برده داری آفریقا و تجارت پرسود آن.

۳۹- نتایج انقلاب صنعتی در اروپا چه بود؟ نیروی ماشین و ابزارهای صنعتی جای نیروی انسان و ابزارهای دستی را در تولید گرفت. از این‌رو، سرعت و میزان تولید افزایش یافت.

۴۰- چه عواملی باعث شد که کشورهای اروپایی دست به استعمار کشورهای دیگر بزنند؟ انقلاب صنعتی موجب افزایش قدرت اقتصادی، نظامی و سیاسی کشورهای اروپایی و در نتیجه طغیانگری آنها شد و توجه آنها را به کشورهایی که نیروی کار انسانی، مواد اولیه یا بازار مصرف مناسبی داشتند جلب کرد. به این ترتیب، بیشتر این کشورها فعالیت‌ها و رقابت‌های استعماری خود را افزایش دادند و نابرابری در سطح جهان بیشتر و بیشتر شد.

۴۱- تأثیر انقلاب صنعتی بر افزایش قدرت نظامی و سیاسی کشورهای اروپایی چگونه بود؟ با انقلاب صنعتی بسیاری از کارگاه‌ها به کارخانه‌های بزرگ تبدیل شدند و تولیدات آنها زیاد گردید، اروپائیان برای تولید احتیاج به مواد اولیه داشتند که کشورهای اروپایی فاقد این منابع بودند پس مجبور بودند از کشورهای دیگر تأمین کنند. پس از افزایش تولید آنها احتیاج به بازار مصرف داشتند چون بازارهای کشور خودشان اشباع شده بودند در نتیجه باید به دنبال بازارهای جدیدی می‌بودند. افزایش تولید و افزایش فروش باعث شد این کشورها سود زیادی کنند و سود زیاد موجب افزایش قدرت نظامی و سیاسی گردید.

۴۲- در نتیجه فعالیت‌های چه کسی روسیه به کشور قدرتمند و استعماری تبدیل شد؟ پتر کیر

۴۳- یکی از اهداف استعماری دولت روسیه چه بود؟ رسیدن به آب‌های خلیج فارس و اقیانوس هند بود.

۴۶- جنگ بین ایران و روسیه را در زمان فتحعلی شاه توضیح دهد. در زمان فتحعلی شاه، روسیه با ارتشی مجهز به سلاح های جدید و آشنا با فتوون جنگی تازه به قلمرو ایران در قفقاز حمله کرد. سپاه ایران که از جنگاوران ایل های مختلف تشکیل شده بود، با سلاح های ابتدایی به مقابله با نیروهای متتجاوز روس پرداخت. سرانجام پس از ده سال جنگ نابرابر، روسیه پیروز شد و عهد نامه گلستان را به ایران تحمیل کرد.

۴۵-عهد نامه گلستان بین چه کشورهایی بسته شد و مفاد آن چه بود؟ بین ایران و روسیه و به موجب آن ایالت‌های گرجستان و داغستان و شهرهای باکو و گنجه از حاکمیت ایران خارج شدند و تحت حاکمیت روسیه قرار گرفتند.

۴۶- پس از انعقاد عهدنامه گلستان مردم ایران چه کردند؟ مردم ایران که از عهدنامه گلستان ناخشنود بودند، با فتوای علمای برای آزاد کردن سرزمین های اشغالی پسیغ شدند. سپاه ایران که از جنگاوران ایل ها و نیروهای داوطلب مردمی تشکیل شده بود، به سرعت مناطق اشغال شده را آزاد کرد. روسیه با تمام قوا و تجهیزات خود وارد جنگ شد و با شکست دادن سپاه ایران، عهدنامه ترکمان چای را که ننگین تر از قرارداد گلستان بود به کشور ما تحمیل کرد.

۴۷-عهد نامه ترکمان چای بین کدام کشورهای بسته شد؟ ایران و روسیه

۴۸- مفاد عهدنامهٔ ترکمنان چای چه بود؟ بر اساس این قرارداد، سرزمین‌های ایرانی شمال رود ارس به تصرف روسیه درآمد و همچون معاهده گلستان، ایران از داشتن کشتی چنگی در دریای مازندران محروم گردید و مجبور به پرداخت غرامت شد.

۴۹- عل شکست ایران در معاهدات خسارت بار گلستان و ترکمان چای چه بود؟ ضعف در فرماندهی و بخشی از لشکر، خیانت برخی از درباریان، انزواجی برخی شخصیت‌های کارآمد مانند قائم مقام، فریب کاری روس‌ها و میانجیگری خائنانه انگلیس.

۵۰- در اویل دوره قاجاریه، مهمترین مستعمره انگلستان ..... بود.

الف) عراق ( )   ب) هندوستان (*)   ج) ترکیه ( )   د) افغانستان ( )

۱۵- عهد نامه ای که زمان فتحعلی شاه بین ایران و انگلستان بسته شد چه تعهداتی طرفین به هم داشتند؟ حکومت قاجار تعهد کرد هیچ کشوری اجازه نداد از خاک ایران به هندوستان لشکر کشی کند. در عوض، انگلیسی ها نیز متعهد شدند که در صورت حمله کشورهای دیگر به این ارض، به حکومت قاجار کمک های مالی و نظامی کنند.

۵۲-هدف اصلی انگلستان از برقراری ارتباط با حکومت قاجار چه بود؟ این بود که نگذارد کشورهای رقیب از طریق ایران به هندوستان دسترسی بدهد.

۵۳- انگلستان در طول حنگ های روسیه با ایران، به تعهدات خود عمل نکرد.

۵۴- انگلستان در زمان محمد شاه و ناصرالدین شاه چه اقداماتی انجام داد؟ بالشکر کشی به خلیج فارس و حمله به جزایر و بنادر ایران، حکومت قاجار را مجبور کرد که به جدایی افغانستان از ایران رضایت دهد. انگلیسی‌ها ناصرالدین شاه را نیز وادار کردند که با جدایی قسمت

۵۵-دلایل شکست ایران از روسیه چه بود؟ ارتش روسیه به سلاح‌های جدید مجهز بودند و همچنین نیروی نظامی آنها با فنون جنگی آشنایی

داشتند ولی در مقابل نیروهای ایرانی از افراد ایلات مختلف تشکیل شده بودن که سلاح آنها ابتدایی بود. و دیگر اینکه از لحاظ اقتصادی ایران توان تأمین مخارج نیروهای خود را در جنگ های طولانی مدت نداشت.

۵۶- هدف انگلستان از جدا کردن افغانستان و بخش شرقی سیستان و بلوچستان از ایران چه بود؟ چون کشور هندوستان مهمترین مستعمره انگلستان بود، آنها سعی می کردند این مستعمره را دور از دسترس رقبا نگهداری کنند و جلوی حمله ایران به این مستعمره را بگیرند و دیگر اینکه کشورهای رقیق را نگذارند از طریق خاک ابران به هندوستان لشکر کشی کنند.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

تهیه کننده:

درس دوازدهم (در جستجوی پیشرفت و رهایی از سلطه خارجی)

۱- در دوره قاجار شکست های نظامی و سیاسی از روسیه و انگلیس چه نتیجه ای داشت؟

نتایج زیانباری برای کشور ما داشت، اما ایرانیان را بیش از پیش متوجه ارزش علم کرد و توانمندی های صنعتی اروپاییان را آشکار ساخت، بعلاوه برخی سیاستمداران، اندیشمندان و عالمان دینی برای پیشرفت ایران به چاره جویی پرداختند و برای حفظ استقلال و پیشرفت کشور خود کارهایی انجام دادند.

۲- عباس میرزا ولیعهد چه کسی بود؟ فتحعلی شاه

۳- چرا عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) به فکر نوسازی و اصلاح کشور افتاد؟ او در جریان جنگ با روسیه متوجه تأثیر علم و صنعت بر پیشرفت های نظامی آن کشور و دیگر کشورهای اروپایی شد. عباس میرزا یکی از نقاط قوت روس ها در جنگ، برخورداری از دانش و تجهیزات پیشرفته نظامی می دانست او به این نتیجه رسید که تا تغییراتی در جهت پیشرفت های علمی و صنعتی در ایران ایجاد نشود، تعداد زیاد سپاهیان ایران و دلاوری و فداکاری آنها، برای پیروزی کافی نیست.

۴- اقدامات عباس میرزا برای پیشرفت ایران چه بود؟ فرستادن افرادی به انگلستان برای فراغیری علوم و فنون جدید بود. این افراد برای تحصیل در رشته های فنی، نظامی و پزشکی به اروپا رفتند و به تدریج زمینه آشنایی ایرانیان را با دستاوردهای تمدن اروپا فراهم آوردند. عباس میرزا همچنین برای آگاهی از اوضاع کشورهای اروپایی، دستور داد کتاب هایی را در موضوع تاریخ آن کشورها به فارسی ترجمه کند.

۵- عباس میرزا چگونه از دنیا رفت و پس از مرگش چه کسی ولیعهد فتحعلی شاه شد؟ عباس میرزا در آستانه لشکر کشی برای دفاع از هرات که به اشغال انگلیس متجاوز در آمده بود، به طرز مشکوکی، از دنیا رفت و فتحعلی شاه، پسر عباس میرزا، محمد میرزا را به ولیعهدی برگزید.

۶- امیر کبیر صدراعظم چه کسی بود؟ ناصرالدین شاه

۷- در زمان صدراعظمی امیر کبیر حکومت قاجار با چه مشکلات بزرگی از قبیل شورش در ایالت ها، دخالت های خارجی، بی نظمی و اختلال امور کشوری و لشکری و خالی بودن خزانه روبرو بود.

۸- انگیزه و اهداف امیر کبیر از اقدامات اصلاحی چه بود؟ امیر کبیر پس از برقرار کردن امنیت و آرامش، اقداماتی را برای نوسازی تشکیلات حکومتی و مبارزه با مفاسد اداری و اقتصادی آغاز کرد. او در سیاست خارجی، توجه ویژه ای به حفظ استقلال کشور داشت و در صدد قطع نفوذ روسیه و انگلستان در ایران بود.

۹- یکی از مهمترین اقدامات امیر کبیر، تأسیس مدرسه دارالفنون بود.

۱۰- در مورد مهمترین اقدام امیر کبیر توضیح دهید. یکی از مهمترین اقدامات امیر کبیر، تأسیس مدرسه دارالفنون بود. او که فرستادن دانشجو به اروپا را کافی نمی دانست، تصمیم گرفت مدرسه ای به سبک مدرسه های جدید در ایران تأسیس کند تا تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را بیاموزند. او همچنین معلمانی را از کشورهایی جز روسیه و انگلیس استعمار گر (مثلا از اتریش) برای تدریس در مدرسه دارالفنون استخدام کرد.

۱۱- چرا امیر کبیر مدرسه دارالفنون را تأسیس کرد؟ چون فرستادن دانشجو به اروپا را کافی نمی دانست و می خواست تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را بیاموزند.

۱۲- ناصرالدین شاه حدود چند سال حکومت کرد؟ ۵۰ سال

۱۳- حکومت ضعیف ناصرالدین شاه عامل عقب ماندگی کشور بود.

۱۴- چه کسی تحت تأثیر برخی توطئه چینی ها، دستور قتل امیر کبیر را صادر کرد؟

(د) درباریان و سودجویان ( )

(ج) ناصرالدین شاه (*)

(ب) آقامحمدخان ( )

(الف) فتحعلی شاه ( )

۱۵- یکی از علل رشد علمی و صنعتی اروپاییان پس از قرن ۱۵ چه بود؟ ایران مهد برخی از مرآکز علمی بزرگ (همچون نظمیه ها و دانشگاههای مشهور مانند جندی شاپور) در طول تاریخ بوده و علوم و فنون متعددی مخصوصاً در زمان اوچ تمدن اسلامی، به دست مسلمانان ایرانی و غیر ایرانی تولید شده است. آشنایی اروپاییان با این گنجینه تمدنی که غالباً به زبانهای فارسی یا عربی نگاشته شده بود، یکی از عوامل رشد علمی و صنعتی آنها پس از قرن ۱۵ به شمار می‌رود.

۱۶- چرا همزمان با اروپاییان در ایران به ویژه دوره قاجار به شاهد رشد و نوآوری علمی نبودیم؟ به دلیل نالائق بود برخی حاکمان

۱۷- یکی از نتایج آشنایی ایرانیان با تمدن اروپایی در دوره قاجاریه چه بود؟ ایجاد مدارس جدید بر اساس روش های جدید تعلیم و تربیت عمومی.

۱۸- در مورد تأسیس مدرسه به سبک اروپایی در ایران توضیح دهید. در دوره قاجار، نگاه برخی حاکمان داخلی و روشنفکران به پیشرفت های کشورهای اروپایی دوخته شده بود. از سوی دیگر، برخی از کشورهای استعمارگر نیز به دلیل منافع خود، در صدد تغییر روش های تعلیم و تربیت در ایران بودند تا بتوانند نسل آینده ایران را مطابق با برنامه های خود تربیت کنند. در چنین فضایی و پس از آشنایی با پیشرفت های ایجاد شده در اروپا، برخی افراد مانند میرزا حسن رئیسیه تصمیم گرفتند تا مدارس جدیدی در ایران بر اساس روش های جدید تعلیم و تربیت عمومی، تأسیس کنند. بعضی از این مدارس تازه تأسیس شده، متناسب با فرهنگ اروپاییان ساخته شده بود و تفاوت های جدی با سبک و فرهنگ تعلیم و تربیت در ایران اسلامی داشت.

۱۹- دلیل اصلی شکل گیری نهضت تباکو چه بود؟ نهضت تباکو یکی از گستردگی ترین جنبش های اجتماعی بود که در اعتراض به واگذاری امتیازهای اقتصادی به بیگانگان شکل گرفت.

۲۰- نفوذ اقتصادی روسیه و انگلیس را در دوره قاجار توضیح دهید. آنها در دوره ناصرالدین شاه به امتیازهای اقتصادی مهمی مانند تأسیس بانک، استخراج معادن نفت، بهره برداری از جنگل و شیلات در ایران دست یافتند. صنعت و بازرگانی کشور ما با واگذاری این امتیازها آسیب فراوانی دید. شرکت های بازرگانی خارجی که به دنبال بازارهای مصرف جدید بودند، در بیشتر شهرهای ایران شعبه هایی تأسیس کردند و به خرید و فروش مشغول شدند.

۲۱- چرا کالاهای ایرانی در زمان ناصرالدین شاه توان رقابت با کالاهای اروپایی نداشتند؟ چون این شرکت ها معمولاً کالاهای اروپایی را بدون پرداخت حقوق گمرکی و یا با حقوق گمرکی بسیار ناچیزی وارد می کردند. تولید کنندگان و بازرگانان ایرانی که نمی توانستند با این شرکت ها رقابت کنند، روز به روز ضعیف تر و دچار ورشکستگی شدند.

۲۲- به چه دلیل مردم ایران با واگذاری امتیازات اقتصادی به بیگانگان مخالف بودند؟ امتیازهای اقتصادی به روسیه و انگلستان موجب تسلط هر چه بیشتر بیگانگان بر منابع ثروت و بازار کشورشان می شود.

۲۳- امتیاز تالبوت (انحصار توتون و تباکو) را توضیح دهید. در دوره ناصرالدین شاه، توتون و تباکو از عمدۀ ترین محصولات کشاورزی ایران بود. در آن زمان یک نفر انگلیسی به نام تالبوت با پرداخت رشوه به درباریان، امتیاز انحصاری خرید و فروش توتون و تباکوی ایران را به مدت ۵۰ سال به دست آورد. بر اساس این امتیاز، ایرانیان نمی توانستند محصول توتون و تباکوی خود را به کسی غیر از او بفروشند. در مقابل تالبوت نیز تعهد کرده بود که هر سال ۱۵۰۰۰ لیره انگلیس به همراه یک چهارم سود سالانه خود را به حکومت ایران پرداخت کند.

۲۴- موقیت نهضت تباکو از نظر سیاسی و اجتماعی چه اهمیتی داشت؟ نهضت تباکو نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی و ایستادگی در برابر ستم داخلی بود و پیروزی آن حس اعتماد به نفس و روحیه مقاومت و مبارزه را در مردم تقویت کرد.

۲۵- امتیاز تالبوت (انحصار توتون و تباکو) چگونه لغو شد؟ مردم به ویژه بازرگانان با آگاهی از نتایج زیابنار این امتیاز، در شهرهای مختلف شروع به اعتراض و مخالفت کردند. روحانیان در صف مقدم این اعتراض قرار گرفتند و خواهان لغو امتیاز تباکو شدند. ناصرالدین شاه به خواسته مخالفان اعتنایی نکرد و آیت الله میرزا حسن شیرازی، مرجع تقلید شیعیان در سامرا، در حمایت از نهضت، استفاده از توتون و تباکو را حرام اعلام کرد. این حکم شرعی سبب شد که مردم و حتی کارکنان ناصرالدین شاه، قلیان ها را بشکنند و از مصرف توتون و تباکو خوداری کنند. با اوج گرفتن نهضت، ناصرالدین شاه مجبور شد امتیاز را لغو کند و غرامت و خسارت نیز به تالبوت پردازد.

۲۶- در صف مقدم اعتراض به امتیاز توتون و تباکو چه کسانی قرار داشتند؟

- (الف) بازرگانان ( )   (ب) روحاویون ( )   (ج) کشاورزان ( )   (د) صنعتگران ( )

۲۷- نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی چه بود؟

- (الف) انقلاب مشروطه ( )   (ب) ملی شدن صنعت نفت ( )   (ج) نهضت تباکو ( )   (د) لغو امتیاز رویتر ( )

۲۸- برای اولین بار چه کسی افرادی را برای فراغیری علوم و فنون جدید به انگلستان فرستاد؟

- (الف) عباس میرزا ( )   (ب) امیرکبیر ( )   (ج) میرزا ابوالقاسم فراهانی ( )   (د) فتحعلی شاه ( )

۲۹- قرارداد توتون و تباکو با فتوای کدام مرجع تقلید شیعیان لغو شد؟

- (الف) سید حسن مدرس ( )   (ب) آیت الله طباطبائی ( )   (ج) شیخ فضل الله نوری ( )   (د) آیت الله میرزا شیرازی ( )

التماس دعا

پاییز ۹۹

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

تھیہ کنندہ: علی ندافی

درس سیزدهم (نهضت مشروطه)

- ۱- در دوره مظفرالدین شاه رویدادی بزرگ در ایران رخ داد. این رویداد .. نهضت مشروطه .. بود.
- ۲- نتیجه نهضت مشروطه چه بود؟ نهضت مشروطه باعث شد نظام پادشاهی استبدادی ، جای خود را به پادشاهی مشروطه داد.
- ۳- نظام پادشاهی مشروطه چه نوع حکومتی است؟ در نظام پادشاهی مشروطه قدرت و اختیارات پادشاه بر اساس قانون محدود می شود و اداره کشور تنها در اختیار شاه نیست و نهادهایی مانند مجلس شورا و هیئت وزیران (دولت) در اداره کشور مشارکت و دخالت دارند.
- ۴- چرا در میانه دوران سلطنت ناصرالدین شاه اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران رو به افول نهاد و در دوران مظفرالدین شاه بیشتر شد؟ با افزایش نفوذ و دخالت انگلستان و روسیه در ایران، اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران رو به افول نهاد . این روند در دوران پادشاهی مظفرالدین شاه، به سبب ضعف و ناتوانی او فزونی یافت.
- ۵- چرا مردم ایران (در دوره فاجار) به تکاپوی اصلاح اوضاع کشور افتادند؟ مردم ایران که طعم تلحx استعمار را چشیده بودند و می دانستند که حکومت استبدادی کشورشان نیز قادر به مبارزه با استعمارگران نیست، با تکیه بر آموزه های دین اسلام و مذهب شیعه، به تدریج به تکاپوی اصلاح اوضاع کشور برآمدند.
- ۶- کشورهای استعمارگر چگونه می خواستند کشورهای دیگر را مستعمره خود قرار دهند؟ آنها پس از انقلاب صنعتی تلاش کردند تا تمام جهان را در چنگ خود بگیرند و از منافع اقتصادی آنها بهره مند شوند. یکی از برنامه های آنها، تضعیف حکومت های مستقل در سراسر جهان و در نهایت تبدیل آن کشورها به مستعمرات کشورهای قدرتمندي چون انگلستان بود. آنها همچنین با ایجاد فقهه های جدید و دامن زدن به اختلافات مذهبی و اجتماعی، سعی کردند تا نیروی مقاومت مردمی را در این کشور تضعیف کنند.
- ۷- نقش روشنفکران در انقلاب مشروطه چه بود؟ از اواسط دوره فاجار، برخی شروع به تمجید از ویژگی های تمدن غربی و حکومت های مشروطه کردند و در مقابل، اوضاع نابسامان کشور را بیان می کردند.
- ۸- روشنفکران در دوره فاجاریه چه چیزی را ترویج می دادند؟ بعضی از روشنفکران این دوران، پذیرش بی چون و چرای اندیشه های غربی و خودباختگی در برابر غرب را ترویج می کردند و نهضت اصلاح طلبی مردم ایران را که بر اساس عدالت خواهی و نفی استعمار بود، با عقاید و اندیشه های غربی، در می آمیختند.
- ۹- چه عواملی باعث بوجود آمدن اعتراضات مردمی در دوران مظفرالدین شاه شد؟ مظفرالدین شاه، شاهی نالایق بود که توانایی سامان دادن به کشور را نداشت و ماجراهی های سنگین سفرهای او به خارج کشور در عین وضعیت بد اقتصادی مردم، موجب ناراحتی های فراوانی شده بود. چنین اوضاعی در کنار برخی توهین ها به مقدسات دینی مردم از سوی برخی کارگزاران کشورهای استعمارگر در ایران، سبب به وجود آمدن اعتراضات مردمی به رهبری علمای تهران و در رأس آنها، آیت الله بهبهانی و آیت الله سید محمد طباطبائی بود.
- ۱۰- چه چیزی انگیزه مردم را برای مبارزه با استبداد و سلطه خارجی بیشتر کرد؟ موقوفیت نهضت تباکو و قتل ناصرالدین شاه کدام عامل جریان مشروطه را سرعت بخشید؟ ماجراهی فلک شدن برخی از تجار بود.
- ۱۱- جریان فلک شدن تجار توسط حاکم تهران چه بود؟ در آن زمان، قیمت برخی کالاهای اساسی مانند نان و قند بالا رفت، برخی از مردم به همراه تعدادی از تاجران قند به این گرانی اعتراض کردند. حاکم تهران بجای آنکه به شکایت آنان رسیدگی کند، به آنها توهین کرد و تاجران را فلک کرد.
- ۱۲- عکس العمل مردم از به فلک کشیده شدن تجار توسط حاکم تهران چه بود؟ اعتراضات ادامه یافت و عده ای از علماء با تحصن (بست نشینی) در حرم حضرت عبدالعظیم از مردم حمایت کردند.
- ۱۳- تحصن در حرم عبدالعظیم ... یک ماه .. طول کشید.

۱۵- در رأس تحصن کنندگان حرم عبدالعظیم چه کسانی قرار داشتند؟ آیت الله بهبهانی و آیت الله سید محمد طباطبائی.

۱۶- مهمترین خواسته معتبرضین در حرم عبدالعظیم چه بود؟ تشکیل عدالت خانه در تمام شهرها و عمل به قانون اسلامی به شکل دقیق بود

۱۷- مظفرالدین شاه به خواسته های مهاجران عبدالعظیم عمل نکرد **صحيح(*) غلط()**

۱۸- وقتی مظفرالدین شاه به خواسته های مهاجران عبدالعظیم عمل نکرد علماء و مردم دست به چه اقدامی زدند؟ در پی تشکیل نشدن

عدالت خانه و شدید شدن اعتراضات، شهر حالت نیمه تعطیل به خود گرفت و آیت الله طباطبائی و بهبهانی که پیشرفت کار را بدون همراهی آیت الله شیخ فضل الله نوری ناممکن می دیدند، از او خواستند تا به جمع معتبرضین بپیوندند. شیخ فضل الله که بزرگترین عالم تهران بود، با انان همراه شد و در پی او، اکثر روحانیون تهران به معتبرضان ملحق شدند. در نهایت، جمعی چند هزار نفره، برای به دست آوردن مطالبات خود، راهی قم شدند و با ارسال نامه به عالمان دیگر شهرها و مراجع در عراق، بسیاری از ایشان را با خود همراه کردند.

۱۹- چرا عده ای از معتبرضین در سفارت انگلیس تحصن کردند؟ با خروج علماء از تهران، در شهر شایعه شد که دولت قرار است تجار و کسبه ای را که جزء معتبرضان هستند، تحت فشار قرار دهد. از این رو، جمعی از آنها به تحریک برخی وابستگان انگلستان، به سفارت این کشور پناه برداشتند. به تدریج جمعیت تحصن کنندگان در سفارت افزایش یافت و به هزاران نفر تاجر، کاسب، طلبه و عموم مردم رسید.

۲۰- عکس العمل اعضای سفارت انگلیس در برابر تحصن مردم در سفارت خانه چه بود؟ اعضای سفارت از این فرصت استفاده کردند و با پذیرایی از مردم، به تأثیر گذاری بر خواسته های آنان پرداختند و بیشتر مردم نیز، از سیاست پیچیده استعماری انگلیس و سوء استفاده این کشور از تحصن آنها، غافل بودند. بسیاری از مردم برای اولین بار در سفارت با واژه "مشروطه" آشنا شدند و انگلیسی ها و غربگرایان به انان القا کردند که بادی همچون انگلستان، مشروطه و مجلس شورا بخواهند.

۲۱- فرمان مشروطیت توسط چه کسی و در چه تاریخی امضا شد؟ توسط مظفرالدین شاه و در مرداد ۱۲۵۸.

۲۲- چه جریان هایی با چه تقاویت هایی در نهضت مشروطه نقش داشتند؟ در این نهضت دو گروه که شامل علماء و روشنفکران بودند نقش داشتند. علماء خواهان ایجاد عدالتخانه و اجرای قوانین اسلامی و مبارزه با استعمارگران بودند. و روشنفکران خواهان برقراری عدالت و مبارزه با استعمار بر اساس عقاید و اندیشه های غرب بودند.

۲۳- پس از صدور فرمان مشروطه عده ای از سیاستمداران مشروطه خواه، به سرعت .. **قانون اساسی.. را تدوین کردند.**

۲۴- مسائل و حوادث پس از مشروطه که باعث شد هدف های اصلی جنبش مشروطه خواهان بطور کامل محقق نشود چه بود؟

الف) تدوین متمم قانون اساسی و شدت گرفتن اختلاف ها

ب) تعطیلی مجلس

پ) شهادت شیخ فضل الله نوری

ت) افزایش دخالت های خارجی

ث) وقوع جنگ جهانی اول

۲۵- چرا قانون اساسی کاستی هایی داشت و عکس العمل علماء در این زمینه چه بود؟ تنظیم شتابان قانون اساسی توسط نمایندگان موجب بروز کاستی هایی در آن شد. این کاستی ها، آیت الله شیخ فضل الله نوری و جمعی زیادی از علماء و دلسوزان را واداشت تا خواستار افزودن برخی متمم ها به قانون اساسی شوند.

۲۶- متمم قانون اساسی با قالش چه کسی به قانون اساسی افزوده شد؟ شیخ فضل الله نوری

۲۷- متمم قانون اساسی در چه موردی بود؟ بخش هایی در متمم قانون اساسی تصویب شد که بنابر آن، باید چند نفر از مجتهدان و فقیهان اسلام که با شرایط و زمان خود آشنا بودند، در مجلس شورا شرکت می کردند تا قانون های مصوب، مخالف قواعد اسلامی نباشد.

۲۸-پس از مظفرالدین شاه چه کسی جانشین او شد؟

د) احمد میرزا ( )

ج) محمدعلی شاه (*)

ب) احمد شاه ( )

الف) ناصرالدین شاه ( )

۲۹-محمدعلی شاه چگونه پادشاهی بود؟ پادشاهی مستبد بود.

۳۰-به دستور .. محمدعلی شاه ..، مجلس به توب بسته شد و منحل گردید.

۳۱-مجلس چگونه توسط محمدعلی شاه به توب بسته شد و منحل گردید؟ او با پشتیبانی دولت روسیه و حمایت طرف داران حکومت

استبدادی، تصمیم گرفت حکومت نوپای مشروطه را نابود سازد. پس از چند ماه اختلاف و درگیری موافقان و مخالفان مشروطه و حوادثی مانند قتل صدراعظم شاه و سوء قصد به جان شاه، به دستور محمدعلی شاه، مجلس به توب بسته شد و منحل گردید.

۳۲-با تعطیلی مجلس، گروهی از مشروطه خواهان به .. اروپا.. رفتند.

۳۳-مجاهدان مشروطه خواه در تبریز به رهبری .. ستارخان .. و .. باقرخان .. در برابر حکومت استبدادی محمدعلی شاه به پا خاستند.

۳۴-چه کسانی در برابر استبداد محمدعلی شاه به پا خاستند و چه نتیجه ای گرفتند؟ مردم و علماء در داخل کشور به مقاومت پرداختند.

مقاومت اصلی از سوی مردم تبریز و به تردید مداری ستارخان و باقرخان و با حمایت مراجع نجف شکل گرفت. در این زمان، طرف داران مشروطه در گیلان و اصفهان، در پی انتشار خبر مقاومت مردم تبریز، راهی تهران شدند و آن را تصرف کردند.

۳۵-فاتحان تهران پس از فتح تهران دست به چه اقدامی زدند؟ با تشکیل مجلسی فوق العاده، محمدعلی شاه را برکنار کردند و پسر نوجوانش، احمد شاه، را به جانشینی او برگزیدند.

۳۶-با پیروزی دوباره مشروطه خواهان چه اتفاقی افتاد؟ با پیروزی دوباره مشروطه خواهان انتظار می رفت که دشمنان واقعی نهضت، مجازات شوند. اما آنها رها شده و محمدعلی شاه نیز بدون محاکمه به خارج کشور منتقل شد. همچنین، در اولین روزها، جمعی از علماء دستگیر شدند و شیخ فضل الله نوری نیز پس از یک محاکمه نمایشی، به شکلی دردآور اعدام شد.

۳۷-شهادت شیخ فضل الله نوری در جویان نهضت مشروطه نشان دهنده چیست؟ شهادت مظلومانه بزرگترین عالم تهران در جریان نهضت مشروطه که قبل از آن در نهضت تباکو نیز نقش موثری داشت، نشانه ای از انحراف در مسیر مشروطه بود که از مدت ها قبل، شروع شده بود.

۳۸-شیخ فضل الله نوری مخالف و طرفدار چه نوع مشروطه ای بود؟ با مشروطه منطبق بر ارزش های غربی مخالف بود و طرف دار مشروطه شرعی بر پایه ارزش های اسلامی بود.

۳۹-چه حوادث مهمی در فاصله فرمان مشروطیت تا آغاز جنگ جهانی اول رخ داد؟ تدوین قانون اساسی، در گذشت مظفرالدین شاه، پادشاهی محمدعلی شاه، به توب بستن مجلس و تعطیلی آن، فتح تهران، شهادت شیخ فضل الله نوری و تقسیم ایران بین انگلیس و روسیه (قرارداد ۱۹۰۷).

۴۰- مهمترین موافع و مشکلات داخلی نظام مشروطه را توضیح دهید. استبداد محمدعلی شاه و وابستگی او به روسیه-اختلاف بین رهبران مشروطه- انحراف از مسیر اسلام.

۴۱-انگلستان و روسیه برای مقابله با آلمان و متحدانش چه تصمیمی گرفتند؟ تصمیم گرفتند بجای رقابت، با یکدیگر همکاری کنند. به همین دلیل، طی قرارداد ۱۹۰۷ ایران را بین خود تقسیم کردند.

۴۲-قرارداد ۱۹۰۷ بین کدام کشورها بسته شد؟ انگلستان و روسیه

۴۳-روسیه و انگلستان در قرارداد ۱۹۰۷ تقریباً کدام نواحی ایران را تحت نفوذ خود گرفتند؟ روسیه شمال، شمال شرقی و شمال غربی و انگلستان جنوب شرقی ایران را تحت نفوذ خود قرار داد.

۴۴- هدف انگلستان و روسیه از امضای قرارداد ۱۹۰۷ چه بود؟ برای مقابله با قدرت روزافرون آلمان و متحدانش، تصمیم گرفتند به جای رقابت، با یکدیگر همکاری کنند.

۴۵- قرارداد ۱۹۰۷ چه نتایجی برای ایران داشت؟ روسیه با خیالی آسوده در امور داخلی ایران مداخله می کرد و اجازه نمی داد که دولت و مجلس اوضاع آشفته کشور را سروسامان دهند. علاوه بر این، نیروهای روسیه وارد خاک ایران شدند. آنها در تبریز تعدادی از مشروطه خواهان را کشتند و در مشهد نیز حرم امام رضا^(۱) را به گلوله بستند.

۴۶- جنگ جهانی اول در چه سالی و بین چه کشورهایی رخ داد؟ در سال ۱۹۱۴ میلادی (۱۲۹۲ شمسی) بین متحدین و متفقین

۴۷- جنگ جهانی اول پس از... سال با پیروزی ... متفقین.. به پایان رسید.

۴۸- نتیجه جنگ جهانی اول چه بود؟ بر اثر این جنگ، میلیون ها نفر کشته، زخمی و آواره شدند و خسارت ها و ویرانی های زیادی به بار آمد.

۴۹- در جنگ جهانی اول متحدین و متفقین کدام کشورها بودند؟

آلمان، ایتالیا، اتریش، مجارستان و عثمانی	متحدین
انگلستان، روسیه، فرانسه، در اوخر جنگ آمریکا	متفقین

۵۰- موضع ایران در جنگ جهانی اول چه بود؟ دولت ایران در ابتدای جنگ جهانی اول بی طرفی کامل خود را اعلام کرد اما انگلستان، روسیه و عثمانی این بی طرفی را نادیده گرفتند و نیروهای خود را وارد ایران کردند. پس از آن برخی مناطق ایران صحنه نبرد نیروهای روسیه و انگلستان با قوای عثمانی بود.

۵۱- دلیر مردان تنگستانی به فرماندهی رئیس‌علی دلواری.. با ایثار جان خویش ضربه سنگینی به اشغالگران وارد آورد.

۵۲- آثار و پیامدهای سیاسی و اجتماعی جنگ جهانی اول در ایران را بنویسید. جنگ جهانی اول موجب بی ثباتی و آشفتگی بیشتر اوضاع ایران شد. به دلیل حضور نیروهای اشغالگر و درگیری های نظامی، دولت مرکزی به نهایت ضعف رسید و تسلط خود را بر امور کشور از دست داد. نافرمانی و سرپیچی از فرمان دولت مرکزی گسترش یافت و امنیت و آسایش مردم از بین رفت. در آن سالها، ایرانیان دچار مصیبت های بزرگی مانند قحطی، فقر، گرسنگی و شیوع بیماری های واگیردار شدند و افراد زیادی جان خود را از دست دادند.

۵۳- کدامیک از کشورهای زیر در جنگ جهانی اول جزو کشورهای متفقین بود؟

الف) آلمان ( )

ب) ایتالیا ( )

ج) انگلستان (*)

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم درس چهاردهم (ایران در دوران حکومت پهلوی) تهیه کننده: علی ندایی

۱- بعد از جنگ جهانی اول چه عواملی زمینه را برای انتقال حکومت از قاجاریه به پهلوی فراهم کرد؟ کشور ما در گیر انبوی از مشکلات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بود. این مشکلات به علاوه برنامه ها و سیاست های انگلستان در ایران، زمینه را برای انتقال حکومت از قاجاریه به پهلوی فراهم آورد.

۲- چرا روسیه در اوخر جنگ جهانی اول نیروهایش را از ایران فرا خواند؟ چون حکومت تزار روسیه بر اثر وقوع انقلابی عظیم سرنگون شد. پس از آن، نام این کشور به اتحاد جماهیر شوروی تغییر یافت. دولت جدید شوروی نیروهایش را از ایران فرا خواند و سرگرم مسائل داخلی خود شد.

۳- قرارداد ۱۹۱۹ در زمان نخست وزیری وثوق الدوله .. بسته شد.

۴- قرارداد ۱۹۱۹ بین کدام کشورها منعقد گردید؟ ایران - انگلستان

۵- مفاد قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟ بر اساس این قرارداد، اداره امور نظامی و مالی ایران در اختیار کارشناسان (مستشاران) نظامی و مالی انگلستان قرار می گرفت.

۶-چه کسانی با قرارداد ۱۹۱۹ مخالفت کردند؟ آیت الله مدرس و شیخ محمد خیابانی

۷-احمد شاه قاجار از تأیید قرارداد ۱۹۱۹ خودداری کرد. صحیح (*) غلط ( )

۸-دلیل مخالفت گسترده آزادی خواهان با قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟ جلوگیری از سلطه همه جانبه انگلستان بر ایران.

۹-کودتای ۱۲۹۹ چگونه انجام شد؟ انگلستان پس از ناکامی در اجرای قرارداد ۱۹۱۹، در صدد برآمد که از طریق کودتا اهداف استعماری خود را در ایران پیگیری کند. انگلیسی‌ها یکی از فرماندهان نیروی فرقاً به نام رضا خان را به عنوان مهره نظامی و سید ضیاء الدین طباطبائی را به عنوان مهره سیاسی کودتا برگزیدند. در سوم اسفند ۱۲۹۹ نیروهای تحت فرمان رضاخان مراکز مهم پایتخت را اشغال کردند و احمد شاه مجبور شد سید ضیاء را به نخست وزیری و رضا خان را به فرماندهی کل قوا منصوب کند.

۱۰-سید ضیاء الدین طباطبائی از سیاستمداران طرفدار کدام کشور بود؟ انگلستان

۱۱-بعد از کودتای ۱۲۹۹ احمدشاه مجبور شد چه کسی را به نخست وزیری و چه کسی را به فرماندهی کل قوا منصوب کند؟ سید ضیاء را به نخست وزیری و رضا خان را به فرماندهی کل قوا منصوب کرد.

۱۲-بعد از کدام واقعه رضا خان به فرماندهی کل قوا منصوب شد؟

(الف) قرارداد ۱۹۱۹ ( ) (ب) کودتای ۱۲۹۹ (*) (ج) جنگ جهانی اول ( ) (د) جنگ جهانی دوم ( )

۱۳-روحیه رضا خان چگونه بود؟ رضا خان دارای روحیه استبدادی بود و این ویژگی، به او برای به ثمر نشاندن اهداف انگلیسی‌ها کمک می‌کرد.

۱۴-کودتای ۱۲۹۹ مقدمه تغییر حکومت از قاجاریه به پهلوی بود. صحیح (*) غلط ( )

۱۵-رضا خان برای رسیدن به حکومت چه اقداماتی را انجام داد؟ او و نیروهای نظامی اش با خشونت تمام، در بین مردم رُعب و وحشت ایجاد کرد و فضای حکومت نظامی را بر جامعه حاکم کرد و نظم و آرامش ظاهری بوجود آورد.

۱۶-رضا خان برای جلب نظر مردم، خود را چگونه فردی نشان می‌داد؟ رضا خان در آن زمان برای جلب نظر مردم، خود را فردی مذهبی و پاییند به احکام و ارزش‌های دینی نشان می‌داد. به همین دلیل، در مراسم و مجالس مذهبی حضور می‌یافت و با علمای دیدار و مشورت می‌کرد.

۱۷-رضا خان چگونه به حکومت رسید؟ او با استفاده از موقعیت خود به عنوان وزیر جنگ و نخست وزیر، طرفداران خود را وارد مجلس شورای ملی کرد. در سال ۱۳۰۴ شمسی مجلس شورای ملی با وجود مخالفت جدی تعدادی از نمایندگان، مانند آیت الله مدرس، احمدشاه را از قدرت برکنار کرد و حکومت موقت را به رضاخان سپرد. سپس، مجلس مؤسسان به طور رسمی حکومت را به رضا خان و خانواده او واگذار کرد.

۱۸-علت کودتای ۱۲۹۹ چه بود؟ انگلستان پس از ناکامی در اجرای قرارداد ۱۹۱۹، در صدد برآمد که از طریق کودتا اهداف استعماری خود را در ایران پیگیری کند.

۱۹-کدام شرایط و عوامل داخلی به رضاخان در دستیابی به قدرت کمک کرد؟ حمایت انگلستان- نارضایتی مردم از اوضاع- بی کفایتی احمدشاه- قدرت گرفتن رهبران احزاب سیاسی در مجلس.

۲۰-شیوه حکومت رضا شاه چگونه بود؟ رضاشاه از ابتدای حکومت به استبداد (دیکتاتوری) روی آورد. در دوران حکومت او، هیئت وزیران و نمایندگان مجلس شورای ملی اختیار و استقلال چندانی نداشتند و تابع دستورات شاه بودند. حکومت رضاشاه به احزاب و روزنامه‌های مستقل اجازه فعالیت نمی‌داد و با زور و خشونت، فضای خلقان، ترس و سرکوب را بر جامعه حاکم کرد. در چنین شرایطی، مخالفان سرنوشتی جز تبعید، زندانی، شکنجه و اعدام نداشتند.

۲۱-یکی از مخالفان سرسخت شیوه حکومت رضاشاه.. آیت الله مدرس.. بود که به دست مأموران این حکومت به شهادت رسید.

۲۲-رهبر نهضت جنگل چه کسی بود و توسط چه کسی سرکوب شد؟ میرزا کوچک خان جنگلی بود و توسط رضاخان سرکوب شد.

۲۳-دو مورد از اقدامات رضا شاه را بنویسید. ایجاد ارتش منظم - احداث راه آهن سراسری

۲۴-هدف رضا شاه از ایجاد ارتش منظم چه بود؟ به وجود آوردن ارتش منظم در ایران از جمله برنامه های اساسی انگلیسی ها و اهداف استعماری آنها بود. این ارتش ضمن اینکه تمرکز قدرت سیاسی را در کشور ممکن می ساخت، قیام های مردمی را سرکوب می کرد و در مواقع ضروری، به عنوان تأمین کننده اهداف نظامی انگلستان مورد استفاده قرار می گرفت. رضا شاه نیروهای سه گانه ارتش را به هدایت انگلیسی ها بوجود آورد.

۲۵-علت شکست ارتش رضا شاه در جنگ جهانی دوم چه بود؟ ارتش رضا شاه ناکارآمد و فاقد قدرت کافی بود و در تهاجم متفقین در زمان جنگ جهانی دوم، به سرعت شکست خورد.

۲۶-قانون نظام وظیفه عمومی در زمان رضا شاه تصویب شد. صحیح (*) غلط ( )

۲۷-هدف از احداث راه آهن سراسری توسط رضا شاه چه بود؟ احداث راه آهن بجای آنکه با اهداف اقتصادی و به نفع مردم کشور طراحی شود، هدف آن ایجاد راهی سراسری برای انتقال سریع نیروهای انگلیسی از جنوب به شمال بود. در صورت پیشروی روس ها، انگلیسی ها با استفاده از این راه می توانستند نیروهای خود را به سرعت به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنها به هندوستان شوند.

۲۸-در جنگ جهانی دوم مهمترین عامل ارتباطی نیروهای متفقین .. راه آهن سراسری .. ایران بود.

۲۹-بهانه رضا شاه برای تضعیف ارزش های دینی مردم چه بود؟ پیشرفت و نوسازی فرهنگی و اجتماعی

۳۰-اقدامات رضا شاه جهت تضعیف ارزش های اسلامی و تخریب فرهنگ ایرانی چه بود؟ مجبور کردن مردم به این که لباس یکسانی به تن کنند و کلاه لبه داری (مشهور به کلاه پهلوی) برسر بگذارند. پس از آن، محدودیت هایی برای برگزاری مراسم مذهبی از جمله عزاداری امام حسین^(ع) به وجود آمد و زمزمه برداشت (کشف) حجاب مطرح شد.

۳۱-قیام مردم مشهد در مسجد گوهرشاد علیه رضا شاه را شرح دهید. مردم مشهد در اعتراض به این کارها در مسجد گوهرشاد گرد هم آمدند. نیروهای نظامی مردم را در کنار حرم حضرت امام رضا^(ع) به گلوله بستند و عده ای را شهید و مجروح کردند.

۳۲-رضا شاه دستور داد حجاب را با زور و خشوفت از سر زنان و دختران ایرانی بردارند. صحیح (*) غلط ( )

۳۳-باستان گرایی در دوران حکومت رضا شاه به چه هدفی شدت گرفت؟ با هدف تضعیف و به حاشیه راندن اسلام، شدت گرفت. در این دوران، ارتباط میان علایق دینی و ملی مردم ایران سبب اقتدار و تقویت هویت ملی است، نادیده گرفته می شد و تلاش گسترده ای برای از بین بردن هویت قومی و ارزش های برخی از اقوام انجام شد.

۳۴-جنگ جهانی دوم چگونه آغاز شد؟ با حمله ناگهانی آلمان به لهستان آغاز شد.

۳۵-با پیوستن ایتالیا و ژاپن به .. آلمان .. دولت های محور تشکیل شد.

۳۶-دولت های محور و متفقین را در جنگ جهانی دوم نام ببرید. دولت محور: آلمان، ایتالیا و ژاپن متفقین: آنگلستان، فرانسه، شوروی و آمریکا

۳۷-در جنگ جهانی دوم ایران چه موضوعی گرفت؟ دولت ایران اعلام بی طرفی کرد.

۳۸-در جنگ جهانی دوم بهانه متفقین جهت اشغال ایران چه بود؟ در شهریور ۱۳۲۰، متفقین به بهانه حضور تعدادی از کارشناسان آلمانی، کشور ما را به اشغال خود در اوردند.

۳۹-هدف اصلی نیروهای متفقین از اشغال ایران چه بود؟ استفاده از موقعیت و منابع و امکانات ایران به سود خویش بود.

۴۰-متفقین پس از اشغال ایران در جنگ جهانی دوم چه کردند؟ رضا شاه را مجبور کردند که به نفع پسرش، محمد رضا شاه، از قدرت کناره گیری کند و سپس او را از ایران تبعید کردند.

۴۱-پس از رضا شاه چه کسی شاه ایران شد؟ پسرش محمد رضا شاه.

۴۲-محمد رضا شاه پهلوی چگونه فریدی بود؟ او نیز همانند پدرش، چون منتخب مردم نبود و دست نشانده بیگانه بود، مطیع برنامه ها و اهداف افرادی بود که بقای خود در حکومت را وابسته به آنها می دانست.

۴۳-در جنگ جهانی دوم کدام کشورها پیروز شدند؟ متفقین با شکست دادن آلمان و بمباران اتمی ژاپن (توسط آمریکا)، پیروز شدند.

۴۴-جنگ جهانی دوم با بمباران اتمی .. ژاپن .. توسط .. آمریکا .. به پایان رسید.

۴۵-آثار و پیامدهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جنگ جهانی دوم بر ایران چه بود؟
کشور ما تا پایان جنگ جهانی دوم در اشغال بیگانگان بود. جنگ جهانی دوم نیز همچون جنگ جهانی اول، به اقتصاد جامعه ایران خسارت ها و آسیب های زیادی وارد کرد. مردم ایران طی آن سال ها با کمبود و گرانی شدید مواد غذایی، مخصوصاً نان، روپرو بودند و عده زیادی بر اثر گرسنگی و سوء تغذیه جان سپردند.

۴۶-چرا در سال های نخست حکومت محمد رضا شاه، مجلس شورای ملی و هیئت وزیران نقش موثری در اداره کشور بدست آوردند؟
او در سال های نخست سلطنت خود این امکان را نداشت که همچون پدرش با استبداد حکومت کند.

۴۷-ایران در اولین سال های حکومت محمد رضا شاه از لحاظ سیاسی چه وضعیتی داشت؟ محمد رضا شاه در سال های نخست سلطنت خود این امکان را نداشت که همچون پدرش با استبداد حکومت کند. بنابر این، برای نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران فرصتی به وجود آمد که در اداره امور کشور نقش موثری داشته باشند.

۴۸-در اوایل حکومت محمد رضا شاه چه چیزی به ثبات و آرامش سیاسی کشور آسیب می زد؟ رقابت های انگلستان، شوروی و آمریکا برای کسب نفوذ سیاسی و اقتصادی هر چه بیشتر در ایران.

۴۹-امتیاز بزرگ برداری از منابع نفت ایران در زمان مظفر الدین شاه به .. انگلیسی ها.. واگذار شد.

۵۰-رهبران ملی شدن صنعت نفت را چه کسانی بر عهده داشتند؟ آیت الله کاشانی - دکتر محمد مصدق

۵۱-صنعت نفت در چه تاریخی ملی اعلام شد؟ اسفند ۱۳۲۹

۵۲-دکتر مصدق با چه هدفی به نخست وزیری رسید؟ استبداد محمدعلی شاه و وابستگی او به روسیه- اختلاف بین رهبران مشروطه- انحراف از مسیر اسلام.

۵۳-چرا انگلستان نتوانست از ملی شدن صنعت نفت جلوگیری کند؟ به دلیل وحدت ملت و همدلی رهبران نهضت.

۵۴-علت شکست نهضت ملی شدن نفت چه بود؟ پس از مدتی، میان رهبران و گروه های سیاسی پشتیبان نهضت ملی شدن نفت اختلاف بروز کرد و اتحاد و همدلی به تفرقه و دشمنی تبدیل شد.

۵۵-کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ با حمایت کدام کشورها اتفاق افتاد؟ انگلستان و آمریکا

۵۶-کودتای ۲۸ مرداد با چه هدفی صورت گرفت؟ سرنگونی دولت مصدق

۵۷-دولت مصدق چگونه سقوط کرد؟ طبق برنامه ای که دو کشور آمریکا و انگلیس طراحی کرده بودند، در روز ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ واحدهایی از ارتش به فرماندهی سرلشکر فضل الله زاهدی به خیابان ریختند و با اشغال مراکز مهم پایتخت، دولت دکتر مصدق را سرنگون کردند.

۵۸-فرماندهی کودتای ۲۸ مرداد بر عهده چه کسی بود؟ سرلشکر فضل الله زاهدی

۵۹-آثار کودتای ۲۸ مرداد چه بود؟ منابع نفت ایران دوباره در اختیار بیگانگان قرار گرفت و نوفذ و سلطه آمریکا بر کشور ما به تدریج افزایش یافت. چندماه بعد از کودتا، حکومت پهلوی با نادیده گرفتن قانون ملی شدن نفت، امور اکتشاف، استخراج و فروش نفت را طی قراردادی به چندین شرکت نفتی انگلیسی، آمریکایی، هلندی و فرانسوی واگذار کرد. این شرکت ها متعهد شدند ۵۰ درصد در آمد فروش نفت را به ایران پردازند.

- ۶۰- محمد رضا شاه پس از کودتای ۲۸ مرداد سلطنت خود را مدیون کدام کشورها می دانست؟** مدیون انگلیس و آمریکا می دانست.
- ۶۱- محمد رضا شاه پس از کودتای ۲۸ مرداد چه سیاستی در پیش گرفت؟** به شاهی مستبد و ستمگر تبدیل شد که اصول قانون اساسی را آشکارا نادیده می گرفت. او همچنین با تأسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور(ساواک) به سرکوب شدید مخالفان پرداخت و دوباره فضای ترس و خفغان بر ایران حاکم شد.
- ۶۲- محمد رضا شاه با تأسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور(ساواک).. به سرکوب شدید مخالفان پرداخت.**
- ۶۳- کودتای ۲۸ مرداد مقدمه ای برای تغییر حکومت ایران بود.** صحیح ( ) غلط (*)
- ۶۴- چه شباهتی ها و تفاوت هایی در اهداف نهضت تباکو و نهضت ملی شدن نفت وجود دارد؟** شباهت: مبارزه با انگلیس بود- روحانیون و روشنفکران نقش اساسی داشتن.
- تفاوت:** نهضت تباکو در زمان قاجاریه بود ولی ملی شدن نفت در زمان پهلوی- در نهضت تباکو یک قرارداد لغو شد ولی در ملی شدن صنعت نفت یک منبع برای کشور حفظ شد.
- ۶۵- مهمترین دلیل موفقیت کودتای ۲۸ مرداد چه بود؟ اختلاف میان رهبران نهضت باعث ایجاد تفرقه بین مردم شد و آمریکا و انگلیس از این موقعیت نهایت استفاده را کردند.**
- ۶۶- کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ چه تفاوت و شباهتی با کودتای ۱۲۹۹ داشت؟** در هر دو کودتا کشورهای خارجی دخالت داشتند- کودتای ۱۲۹۹ برای تغییر نظام پادشاهی بود ولی کودتای ۱۳۳۲ برای تثیت نظام پادشاهی بود.
سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم	درس پانزدهم (انقلاب اسلامی ایران)	تهیه کننده: علی ندافی
۱- چرا پس از کودتای ۲۸ مرداد مردم از وضعیت کشور ناراضی و ناراحت بودند؟ پس از کودتای ۲۸ مرداد و بازگشت محمد رضا شاه به سلطنت، به تدریج نفوذ و سلطه آمریکا بر ایران بیشتر شد. در آن زمان، مردم ایران از شکست نهضت ملی شدن نفت و تسلط دوباره یگانگان بر کشورشان ناراحت بودند.		
۲- دو نمونه از تغییرات انجمن های ایالتی و ولایتی را بنویسید. ۱-شرط مسلمان بودن برای انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان لغو گردید. ۲-شرط سوگند به قرآن یاد کردن انتخاب شوندگان، به سوگند به کتاب آسمانی تبدیل شد.		
۳- چرا تصویب نامه انجمن ایالتی و ولایتی موجب تضعیف اسلام و تخریب ارزش های اسلامی می شد؟ چون شرط مسلمان بودن برای انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان لغو گردید. و دیگر آنکه شرط سوگند به قرآن یاد کردن انتخاب شوندگان به سوگند به کتاب آسمانی تبدیل شد.		
۴- به چه دلیلی علماء با تغییر قانون انجمن های ایالتی و ولایتی مخالف بودند؟ حکومت پهلوی به ظاهر وامود می کرد که با این تغییرات قانونی قصد دارد مردم را در فعالیت های اجتماعی مشارکت بدهد. اما در واقع هدف او تضعیف هويت اسلامی جامعه ایران بود.		
۵- برجسته ترین مخالف تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی .. امام خمینی .. بود که در قم اقامت داشت.		
۶- چرا امام خمینی با قانون انجمن های ایالتی و ولایتی به مخالفت بروخت؟ چون می دانست که هدف حکومت از این تغییرات، مخالفت با اسلام و تخریب ارزش های اسلامی است.		
۷- سرانجام تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی چه شد؟ سرانجام در نتیجه مخالفت جدی امام و سایر علماء، دولت مجبور شد این تصویب نامه را لغو کند.		
۸- شاه پس از لغو تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی دست به چه اقدامی زد؟ اعلام کرد که اصول شش گانه ای را با عنوان "انقلاب سفید" به همه پرسی (فراندوم) خواهد گذاشت.		

۹-چه کسانی به مخالفت با اصول شش گانه شاه پرداختند؟ چرا؟ امام خمینی و سایر علمای مبارز از اهداف و پیامدهای واقعی این اصول آگاه بودند و یقین داشتند که اجرای این اصول، موجب افزایش سلطه آمریکا بر ایران و وابستگی بیشتر سیاسی و اقتصادی کشور ما به بیگانگان می‌شود.

۱۰-امام خمینی در مخالفت با اصول شش گانه شاه از مردم چه درخواستی کردند؟ امام ضمن غیرقانونی شمردن همه پرسی اصول شش گانه، از مردم خواست که در آن شرکت نکند.

۱۱-مردم کدام شهروها در مخالفت با اصول شش گانه تظاهرات کردند؟ تهران و قم

۱۲-اصول شش گانه در چه تاریخی به همه پرسی گذاشته شد؟ و نتیجه آن چه بود؟ با وجود اعتراض‌های مردم، در بهمن ۱۳۴۱ برگزار شد و حکومت پهلوی نیز اعلام کرد که بیشتر مردم با اصول شش گانه موافق‌اند.

۱۳-هدف آمریکا از ایجاد تغییرات در امور اجتماعی و اقتصادی در ایران چه بود؟ جلوگیری از وقوع قیام‌های مردمی و حفظ حکومت پهلوی.

۱۴-هدف شاه از برگزاری همه پرسی اصول شش گانه چه بود؟ چون محمدرضا شاه پیروی از سیاست‌های آمریکا را برای حفظ حکومت خود ضروری می‌دانست. به همین دلیل، مدت کوتاهی پس از لغو تصویب نامه انجمان‌های ایالتی و ولایتی اصول شش گانه را اعلام کرد.

۱۵-توصیه امام خمینی به مداھان و سخنرانان مذهبی در محرم ۱۳۴۲ چه بود؟ سکوت در برابر حکومت ستمنگر، کمک به دشمنان اسلام است و از آنان خواست که خطر اسرائیل را به مردم گوشزد کنند.

۱۶-چرا امام در محرم ۴۲ از مداھان و سخنرانان مذهبی خواست خطر اسرائیل را به مردم گوشزد کنند؟ چون در آن زمان، حکومت پهلوی با اسرائیل رابطه برقرار کرده بود. رژیم پهلوی ۷۰ درصد از نفت اسرائیل را تأمین می‌کرد و هیچ گاه موضع گیری ای علیه تجاوز و اشغالگری‌های اسرائیل نمی‌کرد.

۱۷-امام خمینی در عاشورای ۴۲ در مدرسهٔ فیضیه شاه را در مورد چه مسائلی به شدت محکوم کرد؟ ستمنگری و همکاری با اسرائیل و وابستگی به آمریکا.

۱۸-علت و چگونگی قیام ۱۵ خرداد ۴۲ را بنویسید. دو روز بعد از سخنرانی امام در عاشورای ۴۲ مأموران شاه شبانه به خانه امام ریختند و ایشان را دستگیر و پس از انتقال به تهران، در یکی از پادگان‌های نظامی زندانی کردند. دستگیری امام موجب خشم و اعتراض گسترده مردم مسلمان ایران در شهرهای مختلف شد. رژیم شاه که از حرکت سریع و فراگیر مردم به وحشت افتاده بود، به مأموران خود دستور داد که تظاهرات کنندگان را به گلوله بینند و قیام را سرکوب کنند.

۱۹-شدیدترین اعتراض‌ها به دستگیری امام خمینی در کدام شهرهای کشور صورت گرفت؟ قم، تهران و ورامین.

۲۰-قیام ۱۵ خرداد ۴۲ چه تأثیری در گسترش مبارزات مردم داشت؟ بر خشم و نفرت مردم انقلابی نسبت به شاه و عوامل حکومت افزود و انگیزه آنان را برای مبارزه تا سرنگونی حکومت پهلوی تقویت کرد.

۲۱-بر اساس لایحه کاپیتولامیون (قضاؤت سپاری) امریکایی‌ها چه امتیازی به دست آورده بودند؟ بر اساس این مصونیت، اگر آمریکایی‌ها در ایران مرتکب جرمی می‌شدند، دادگاه‌های ایران حق رسیدگی به جرم آنها را نداشتند.

۲۲-امام خمینی به چه علت با لایحه کاپیتولامیون مخالفت کردند؟ امام خمینی در یک سخنرانی مهم، دادن مصونیت قضایی به آمریکاییان را اقدامی ذلت بار و خلاف استقلال کشور شمرده و شاه را به سبب وابستگی به آمریکا به شدت سرزنش کرد.

۲۳-چرا حکومت پهلوی تصمیم گرفت امام خمینی را تبعید کند؟ چون حکومت پهلوی دریافت که امام اهل سازش و سکوت نیست.

۲۴-امام خمینی در چه تاریخی و به کجا تبعید شد؟ در ۱۳ آبان ۱۳۴۳ ایشان به ترکیه تبعید شد. حدود یکسال بعد، تبعیدگاه امام از ترکیه به عراق تغییر یافت و تا مهر ۱۳۵۷ امام در شهر نجف ساکن بود.

۲۵-امام خمینی در تبعید، به چه شکلی مبارزات خود را ادامه داد؟ با صدور اعلامیه و فرستادن پیام، مردم و گروه‌های سیاسی را به مبارزه با حکومت پهلوی دعوت می‌کرد.

۲۶-اقدامات امام خمینی را در مبارزه با حکومت پهلوی به ترتیب روی نمودار بنویسید.

مخالفت با تصویب نامه انجمن‌های ایالتی و ولایتی	مخالفت با اصول شش گانه	سخنرانی تاریخی در مدرسهٔ فیضیه	مخالفت با کاپیتولاسیون و دستگیری امام	ادامه مبارزه در دوران تبعید	
---	---------------------------	-----------------------------------	--	--------------------------------	--

۲۷-مبارزه مردم ایران پس از تبعید امام خمینی به چه صورت ادامه یافت؟ قشرهای مختلف مردم به ویژه روحانیان، فرهنگیان، دانشجویان و بازیاریان پس از تبعید رهبر نهضت، به مبارزه ادامه دادند. آنها به پیروی از امام، مبارزه را وظیفه‌ای دینی و شرعی می‌دانستند. علاوه بر یاران و پیروان امام خمینی، گروه‌های دیگری نیز با عقاید سیاسی متفاوت در مبارزه با حکومت پهلوی شرکت داشتند.

۲۸-روش مبارزاتی افرادی مانند استاد مطهری، دکتر شریعتی و آیت‌الله طالقانی چگونه بود؟ با سخنرانی، نوشتن کتاب و مقاله و برگزاری کلاس‌های تفسیر قرآن و نهج البلاغه در مساجد، حسینه‌ها و دانشگاه‌ها، اسلام انقلابی را به جوانان معرفی کنند.

۲۹-اوپاع ایران در آستانه انقلاب اسلامی چگونه بود؟ در آن زمان شاه اکثر مخالفان خود را سرکوب کرده بود. آمریکا و بسیاری از کشورهای قدرتمند نیز از او پشتیبانی می‌کردند. با این حال مردم ایران به دلیل مسائل و مشکلات مختلف فرهنگی، سیاسی و اقتصادی از شاه و سیاست‌های او ناراضی بودند.

۳۰-دلایل سیاسی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی نارضایتی مردم از حکومت شاه را بنویسید.

✓ حکومت پهلوی به فرهنگ و ارزش‌های اسلامی توجهی نداشت و برنامه‌های رادیو و تلویزیون و سینما در جهت بی‌بند باری و تخریب ارزش‌های اسلامی بود. (فرهنگی)

✓ حکومت به بیگانگان وابسته بود و نفوذ و دخالت کشورهای خارجی به ویژه آمریکا در امور ایران، بر نارضایتی مردم افزوده بود. (سیاسی)
✓ استبداد و سرکوب عامل دیگری بود که خشم و نفرت ایرانیان را علیه حکومت شاه بر می‌انگیخت. (سیاسی)

✓ رژیم پهلوی حقوق ملت و اصول قانون اساسی مشروطه را نادیده می‌گرفت. نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران در برابر شاه هیچ اختیاری نداشتند و کاملاً مطیع او بودند. (اجتماعی)

✓ روزنامه‌ها نیز آزادی نداشتند و نمی‌توانستند از شاه و مقام‌های حکومتی انتقاد کنند. (اجتماعی)

✓ سواک و مأموران نظامی با انواع شکنجه‌ها، مخالفان را سرکوب می‌کردند و عده‌زیادی از مخالفان به اعدام، زندان و تبعید محکوم شده بودند. (سیاسی)

✓ حیف و میل و غارت ثروت و سرمایه‌های ملی کشور توسط خاندان پهلوی و مقام‌های حکومتی، در حالی که بیشتر مردم، بویژه در روستاهای شهرهای کوچک، در فقر و محرومیت به سر می‌بردند. (اقتصادی)

۳۱-رفار نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران در برابر شاه هیچ اختیاری نداشتند و کاملاً مطیع او بودند.

۳۲-اولین نگرانی مردم روستاهای و شهرهای کوچک در زمان پهلوی چه چیزی بود؟ مسئله ادامه زندگی و بقا

- ۳۳-بسیاری از اعضای خانواده سلطنتی دارای چه رفتاری بودند؟** طبق اسناد لانه جاسوسی آمریکا، بسیاری از اعضای خانواده سلطنتی، دارای رفتارهای غیر اخلاقی بودند و علاقه ای نسبت به ایران و مردم ایران، نداشتند.
- ۳۴-علت درج مقاله توهین آمیز در روزنامه اطلاعات بر علیه امام چه بود؟** برگزاری مجالس ختم توسط مردم در برخی از شهرها برای حاج اقا مصطفی خمینی فرزند بزرگ امام که در سال ۱۳۵۶ به طرز مشکوکی در گذشته بود.
- ۳۵-عکس العمل شاه و درباریان نسبت به برگزاری مواسم ختم حاج اقا مصطفی خمینی چه بود؟** شاه و درباریان از این موضوع خشمگین شدند، و مقاله توهین آمیزی نسبت به امام در روزنامه اطلاعات منتشر کردند. این مقاله همچون کبریتی برانبار باروت انقلاب بود.
- ۳۶-اعتراضات مردم پس از انتشار مقاله توهین آمیز به امام در روزنامه اطلاعات نشانه چه بود؟** نشانه اعتقاد مردم به اسلام و روحانیت و همچنین پذیرش فکر و نگرش امام خمینی در دل های مردم بود.
- ۳۷-علت قیام ۱۹ دی ۱۳۵۶ مردم قم چه بود؟ و عکس العمل حکومت چگونه بود؟** انتشار مقاله توهین آمیز نسبت به امام در روزنامه اطلاعات. مأموران حکومتی این تظاهرات را به خاک و خون کشیدند.
- ۳۸-علت قیام ۲۹ بهمن مردم تبریز چه بود؟** مردم تبریز به مناسبت چهلم شهداي ۱۹ دی قم، در روز ۲۹ بهمن قیام کردند و تعداد زیادی از آنها شهید و زخمی شدند.
- ۳۹-اعتراض های مردم در سال ۵۷ چگونه ادامه پیدا کرد؟** اعتراض ها ادامه یافت و شهرهای مختلف ایران صحنه راهپیمایی علیه حکومت شد. هر چه زمان می گذشت، افراد بیشتری در تظاهرات حضور می یافتدند و خواستار نابودی حکومت شاه می شدند. همچنین در این دوره کارکنان و کارگران شرکت نفت دست به اعتصاب زدند و کارکنان کارخانه های دیگر و مراکز آموزشی، رادیو، تلویزیون، روزنامه و ... دست از کار کشیدند.
- ۴۰-در مورد جمعه سیاه توضیح دهید.** یکی از خونین ترین رویدادهای دوران انقلاب اسلامی در روز ۱۷ شهریور ۵۷ در تهران به وقوع پیوست. در آن روز که به جمعه سیاه معروف شد، مأموران رژیم به طرز بی رحمانه ای تظاهرات مردم را در میدان ژاله (شهداي کنونی) به خاک و خون کشیدند و عده زیادی را شهید و زخمی کردند.
- ۴۱-عکس العمل شاه در برابر اعتراض و تظاهرات ملت چگونه بود؟** عکس العمل شاه متفاوت بود، از یک سو برای فریب ملت، پی در پی نخست وزیران خود را عوض می کرد و مدعی آن بود که پیام انقلاب آنان را شنیده است و به خواسته هایشان توجه خواهد کرد. از سوی دیگر، به مأموران خود دستور می داد که تظاهر کنندگان را سرکوب کنند.
- ۴۲-عکس العمل امام خمینی در برابر فریب شاه چه بود؟** با هوشیاری اقدامات شاه و حامیان خارجی او را خنثی کرد و مانع توقف و یا انحراف انقلاب از مسیر خود شد.
- ۴۳-چرا امام از عراق به پاریس رفت؟** پس از آنکه قیام ملت علیه شاه گسترش یافت دولت عراق امام را وادار کرد که آن کشور را ترک کند. امام ناچار به فرانسه رفت و در محله "نوفل لوشا تو" در حومه شهر پاریس اقامت گزید.
- ۴۴-حضور امام در پاریس چه مزیتی داشت؟** با حضور امام در پاریس، بسیاری از مبارزان توانستند با ایشان ملاقات و گفت و گو کنند. همچنین این امکان برای خبرنگاران سراسر جهان فراهم آمد تا پیام امام را به گوش مردم ایران و جهان برسانند.
- ۴۵-در نتیجه مبارزه مردم ایران، شاه در روز ۲۶ دی .. مجبور به فرار از کشور شد.**
- ۴۶-رهبر انقلاب اسلامی در .. ۱۲ بهمن .. سال ۱۳۵۷ با استقبال بی نظیر و با شکوه مردم به میهن عزیز بازگشت.**
- ۴۷-انقلاب اسلامی در .. ۲۲ بهمن .. سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید و عصر جدیدی در تاریخ ایران آغاز شد.**
- ۴۸-شعار اصلی انقلاب اسلامی چه بود؟** استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی.

۴۹- هدف انقلاب اسلامی چه بود؟ از بین بردن و استگی کشور به بیگانگان و تأمین حقوق ملت در چارچوب قوانین و ارزش‌های اسلامی.

۵۰- سه عامل موثر در موفقیت انقلاب اسلامی را بنویسید. ایمان به اسلام - وحدت ملت - رهبری قاطع امام خمینی.

سنوات متن مطالعات اجتماعی نهم درس شانزدهم (ایران در دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی) تهیه کننده: علی ندافی

۱- پس از پیروزی انقلاب اسلامی تلاش برای تحقق کدام شعار آغاز شد؟ شعار "استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی"

۲- امام خمینی به دولت وقت چه مأموریتی داد؟ مأموریت داد که ضمن اداره امور کشور، اقدامات لازم را برای تأسیس نظام سیاسی جدید انجام دهد.

۳- چرا روز ۱۲ فروردین، روز جمهوری اسلامی نام گذاری شده است؟ مردم ایران در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ برای تعیین سرنوشت سیاسی خود به پای صندوق‌های رأی رفتند تا از میان دو گزینه جمهوری اسلامی: آری یا خیر یکی را برگزینند. در این همه پرسی، ۶۸٪ درصد به جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند. نتیجه همه پرسی در ۱۲ فروردین اعلام گردید و پس از آن، آن روز به عنوان روز جمهوری اسلامی نام گذاری شد.

۴- مردم ایران در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ برای تعیین سرنوشت سیاسی خود به پای صندوق‌های رأی رفتند.

۵- در همه پرسی فروردین ۱۳۵۸، ۶۸٪ درصد به جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند.

۶- نتیجه همه پرسی در ۱۲ فروردین اعلام گردید و پس از آن، آن روز به عنوان روز جمهوری اسلامی گذاری شد.

۷- بلاfacile پس از همه پرسی تعیین نظام سیاسی، مقدمات تدوین ... قانون اساسی ... جمهوری اسلامی فراهم آمد.

۸- نظام جمهوری اسلامی چگونه و با چه اقدامی به طور رسمی شکل گرفت؟ پس از تصویب قانون اساسی، انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری (بهمن ۱۳۵۸) و سپس اولین دوره مجلس شورای اسلامی (اسفند ۱۳۹۸) برگزار شد. پس از انتخاب رئیس جمهوری و تشکیل مجلس شورای اسلامی، هیئت دولت نیز تعیین شد و نظام جمهوری اسلامی به طور رسمی شکل گرفت.

۹- نهادهای انقلابی به فرمان امام خمینی بر چه اساسی به وجود آمدند؟ بر اساس ضرورت و نیازهای کشور بوجود آمدند.

۱۰- هدف از تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج مستضعفان به فرمان امام خمینی چه بود؟ دفاع از آرمان‌های انقلاب اسلامی و مرز و بوم کشور.

۱۱- نمودار روند تأسیس حکومت جمهوری اسلامی را تکمیل کنید.

همه پرسی	تدوین و تصویب	انتخابات	انتخابات	تعیین	
تعیین نظام سیاسی	قانون اساسی	ریاست جمهوری	مجلس شورای اسلامی	هیئت دولت	

۱۲- با توجه به نمودار، نقش مردم را در تأسیس نظام جمهوری اسلامی توضیح دهید. مردم به طور مستقیم و غیرمستقیم حضور پررنگ و نقش تعیین کننده ای داشتند.

۱۳- به چه دلیلی جمهوری اسلامی با رژیم اسرائیل قطع رابطه کرد؟ جمهوری اسلامی از همان ابتدای شکل گیری به حمایت از نهضت‌های آزادی بخش در سراسر جهان برخاست. به همین دلیل، روابط خود را با رژیم اشغالگر قدس قطع کرد و از قیام مردم فلسطین برای آزادی سرزمین خود پشتیبانی نمود.

۱۴- چرا دولت‌های سلطه گروز و زورگو (در رأس آنها آمریکا)، فعالیت‌های گسترده‌ای را برای انحراف و نابودی نظام نویای اسلامی آغاز کردند؟ چون روابط خود را با دولت اشغالگر قدس (اسرائیل) قطع کرد و از قیام مردم فلسطین برای آزادی سرزمین خود پشتیبانی نمود.

۱۵- سه مورد از توظیه و دسیسه‌های دشمنان برای انحراف و نابودی انقلاب اسلامی ایران چه بود؟

ایجاد شورش و ناامنی - ترور شخصیت ها و مردم انقلابی - اقدامات نظامی - جنگ تحملی - تحریم اقتصادی و جنگ نرم

۱۶- نقش گروه های ضد انقلاب داخلی را در ایجاد شورش و ناامنی در سال های نخست پیروزی انقلاب اسلامی را بنویسید. گروه های ضد انقلاب داخلی با حمایت دشمنان خارجی انقلاب اسلامی در بخش هایی از کشور، به ویژه در مناطق مرزی، به ایجاد ناامنی و اغتشاش پرداختند. این گروه ها قصد داشتن با به راه انداختن جنگ داخلی، اقوام ایرانی را در مقابل هم قرار دهند. آنها حتی به اموال عمومی و دارایی های مردم نیز خسارت های فراوانی وارد کردند.

۱۷- ترورهای گسترده شخصیت های نظام جمهوری اسلامی توسط چه کسانی انجام می گرفت؟ توسط گروه های ضد انقلاب مانند فرقه مجاهدین خلق (منافقین) با حمایت دشمنان خارجی.

۱۸- نتیجه اقدامات تروریستی گروه های ضد انقلاب چه بود؟ تعداد زیادی از شخصیت های نظام جمهوری اسلامی و یاران نزدیک امام به شهادت رسیدند. منافقین حتی به مردم عادی هم رحم نمی کردند و چندین هزار نفر از زن و مرد و پیر و خردسال را به قتل رساندند. از جمله آیت الله سید علی خامنه ای بر اثر اقدامات تروریستی ضد انقلاب به شدت مجروح شدند.

۱۹- چند تن از شخصیت های انقلابی و یاران امام که در سال های نخست پیروزی انقلاب ترور شدند را نام ببرید. استاد آیت الله مرتضی مطهری، آیت الله دکتر بهشتی، محمد علی رجائی و حجت الاسلام دکتر محمدجواد باهنر

۲۰- علت تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام چه بود؟ در ابتدای انقلاب، سفارت آمریکا در ایران به مرکزی برای حمایت از گروه های ضد انقلاب و جاسوسی و نفوذ در برخی جریان ها و شخصیت های سیاسی و مذهبی، تبدیل شده بود. به همین دلیل دانشجویان آنجا را تسخیر کردند و تعدادی از مأموران دولت آمریکا را به گروگان گرفتند.

۲۱- سفارت آمریکا در چه تاریخی توسط دانشجویان تسخیر شد؟ در ۱۳ آبان سال ۱۳۵۸

۲۲- شرط آزادی گروگان های آمریکایی توسط دانشجویان چه بود؟ دانشجویان اعلام کردند که چنانچه آمریکا شاه را تحويل دهد و متعهد شود که در امور داخلی ایران دخالت نکند، گروگان ها را آزاد خواهد کرد.

۲۳- آمریکا جهت رهایی گروگان های خود دست به چه اقدامی زد و نتیجه آن چه شد؟ اقدام به حمله نظامی کرد، اما هوایپما و بالگرد های آن کشور در صحراي طبس چار طوفان شن شدند و نیروهای آمریکایی با تحمل تلفات و خسارات گریختند.

۲۴- با میانجیگری کدام دولت گروگان های آمریکایی آزاد شدند؟ دولت الجزایر

۲۵- جنگ تحملی در چه تاریخی و توسط کدام کشور بر علیه ایران آغاز شد؟ در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ توسط حکومت بعضی عراق.

۲۶- صدام رئیس حکومت بعضی عراق با فرمان حمله به شهر ..... جنگ علیه ایران را آغاز کرد.

الف) آبادان ( )   ب) اهواز ( )   ج) ذرفول ( )   د) خرمشهر (*)

۲۷- در طول جنگ تحملی کدام کشورها کمکهای تجهیزاتی و اطلاعاتی به عراق میدادند؟ آمریکا، شوروی، انگلستان، فرانسه، آلمان و ....

۲۸- جنگ تحملی سرانجام پس از .. ۸ .. سال پایداری ملت و ایثار رزمندگان به پایان رسید.

۲۹- چند سال پس از آتش بس، تبادل اسرای ایرانی و عراقی انجام شد؟ دو سال

۳۰- سرانجام جنگ تحملی چه شد؟ جنگ تحملی پس از ۸ سال به پایان رسید این در حالی بود که صدام به هیچ یک از هدف های خود نرسید و حتی نتوانست یک وجب از خاک عزیز کشور ما را جدا کند.

۳۱- انقلاب اسلامی با وجود ترور گسترده شخصیت های نظام جمهوری اسلامی، چرا و چگونه به حرکت خود ادامه داده است؟ چون این انقلاب از درون مردم بود و حمایت آنها را داشت قائل به شخص نبود و اگر شخصی ترور می شد دیگران مسیر او را ادامه می دادند و شهادت آنها باعث می شد مردم بیشتر متوجه شده و راه آنها را ادامه دهند و درخت تنومند انقلاب با خون همان شهیدان آییاری شود.

۳۲-در باره حمایت گسترده مردم از انقلاب اسلامی در سال های پس از پیروزی چند دلیل بیاورید. داشتن استقلال فکری سیاسی و اقتصادی کشور-مشارکت عظیم در تمامی انتخابات کشور و دخیل بودن در سرنوشت خود-پیشرفت های علمی، نظامی و هسته ای -مبارزه با ابرقدرت ها- توجه به عمران و آبادانی کشور

۳۳-تحریم های اقتصادی به چه منظور و چگونه توسط دشمنان انقلاب اسلامی انجام گرفت؟ جهت فشار بیشتر بر مردم و جمهوری اسلامی ایران، برای اولین بار و به سرعت پس از پیروزی انقلاب، آمریکا اقدام به تحریم اقتصادی ایران نمود و بسیاری از پول های ایران در بانک های خارجی یا اموال کشور در خارج را مصادره کرد. پس از آن تاکتون، هر بار به بهانه های مختلف به این فشارها و تحریم ها افزووده است، به صورتی که حتی مردم ایران را از داشتن برخی از داروهای حیاتی محروم کرد.

۳۴-چرا قدرت های بزرگ استکباری تصمیم گرفتند وارد جنگ نرم با ایران شوند؟ پس از آنکه متوجه شدند امکان پیروزی در جنگ نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران را نداشته و نخواهند داشت، کم کم وارد جنگ نرم علیه کشور عزیزان شدند که تا امروز ادامه دارد.

۳۵-هدف دشمن از جنگ نرم چیست؟ هدف دشمن در جنگ نرم، تغییر ذهن و اراده مردم است تا آنها، چیزی را بخواهند که دشمن می خواهد. به همین دلیل اگر دشمن بر یک فرد یا افرادی غلبه کند، آن فرد یا افراد کشته نمی شوند، بلکه تبدیل به یک نیروی جدید برای دشمن می شوند.

۳۶-راه پیروزی در جنگ نرم چگونه است؟ شناخت ارزش های انسانی، تقویت هویت اسلامی-ایرانی، تفکر صحیح و افزایش معنویت و دین داری در دل هاست.

۳۷-امام خمینی در چه تاریخی رحلت گردند؟ در شامگاه ۱۳ خرداد ۱۳۶۸ در تهران

۳۸-پیکر امام خمینی پس از تشییع بی نظیر تاریخی در نزدیکی .. بهشت زهرای تهران .. به خاک سپرده شد.

۳۹-عظیم ترین ثمره زندگی امام خمینی چه بود؟ رهبری انقلابی بزرگ

۴۰-جمله معروف آیت الله خامنه ای (رهبر انقلاب) در مورد امام خمینی چه بود؟ فرمودند: "این انقلاب در هیچ کجای جهان بی نام او شناخته نیست."

۴۱-پس از ارتحال امام خمینی (رهبر انقلاب) در چه کسی و چگونه به رهبری انقلاب برگزیده شد؟ یک روز پس از ارتحال امام ، مجلس خبرگان رهبری، آیت الله خامنه ای را با توجه به ویژگی های بیان شده برای رهبر در قانون اساسی، به رهبری انقلاب برگزید.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

۱-فرهنگ چیست؟ به طور کلی، فرهنگ یک جامعه شیوه زندگی آن جامعه است. فرهنگ را آگاهی و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه نیز می گویند.

۲-افراد در چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر چه اشتراکاتی دارند؟ در چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر، آداب و رسوم و پوشان و تغذیه، باورها و اعتقادات، قوانین و مقررات، نحوه استفاده از محیط طبیعی و... اشتراکاتی با هم دارند.

۳-رابطه جامعه و فرهنگ چیست؟ جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ هم بدون جامعه به وجود نمی آید.

۴-فرهنگ آموختنی است، یعنی چه؟ یعنی از طریق ژن به ارث نمی رسد بلکه از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. به همین دلیل، فرهنگ را آگاهی و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه نیز می گویند.

۵-مورچه ها و زنبورها نیز با هم زندگی می کنند اما فرهنگ ندارند، چرا؟ چون فرهنگ در جریان (فرایند) اجتماعی شدن آموخته می شود.

۶- اجتماعی شدن یا جامعه پذیری یعنی چه؟ اجتماعی شدن فرایندی طولانی مدت از تولد تا آخر عمر است که افراد از طریق آن، زندگی در جامعه را می آموزند و خود را با آن منطبق می کنند.

۷- چرا اجتماعی شدن فرایندی بسیار مهم در زندگی است؟ زیرا بدون آن افراد نمی توانند به زندگی در جامعه ادامه دهند در یک جامعه، هر فرد عقاید و باورها، رسوم، قوانین و حتی چگونگی پاسخ دادن به غرایز را از دیگران می آموزد و به افراد دیگر یاد می دهد. اجتماعی شدن علاوه بر اینکه نیازمند است، سبب تداوم حیات جامعه نیز می گردد.

۸- فرایند اجتماعی شدن نخست در کجا و چگونه رخ می دهد؟ فرایند اجتماعی شدن، نخست در خانواده رخ می دهد. خانواده اولین و مهم ترین کانون اجتماعی شدن فرد است. پدر و مادر به کودک یاد می دهند که چه چیزهایی خوب و چه چیزهایی بد هستند به عنوان مثال، کودک در خانواده یاد می گیرد، چطور صحبت کند، چگونه غذا بخورد و در نشست و برخاست چه آدابی را رعایت کند و همچنین یاد می گیرد چگونه عبادت و دعا کند و ... .

۹- با بزرگتر شدن فرد علاوه بر خانواده چه عوامل دیگری در فرایند اجتماعی شدن فرد مؤثر است؟ با بزرگتر شدن فرد، علاوه بر خانواده، رسانه های جمعی، دوستان و گروه همسالان و برنامه های آموزشی و تربیتی مدرسه نیز چگونگی زندگی در جامعه و سازگاری با آن را به تدریج به او می آموزند. این فرایند بعدها با رفتن به دانشگاه، خدمت سربازی، محل کار و ... ادامه پیدا می کند.

۱۰- در فرایند اجتماعی شدن، مهمترین لایه های فرهنگ را نام ببرید؟ نمادها، هنجارها، ارزش ها و عقاید.

۱۱- انواع لایه های فرهنگ یک جامعه را با ذکر مثال بیان کنید. جنبه های مختلف یک فرهنگ را می توان به لایه های یک پیاز تشییه کرد. برخی از این لایه ها خارجی یا بیرونی هستند، مانند نمادها و هنجارها. معمولاً وقتی با جامعه ای روبه رو می شویم، نخست اشکال ظاهری فرهنگ آن را در می یابیم، اما اگر زندگی مردم آن جامعه را بیشتر دقتی تر بررسی کیم، به جنبه های عمیق تری از فرهنگ آنها بی می بريم. ارزش ها و عقاید، لایه های عمیق فرهنگ هستند.

۱۲- نماد چیست؟ نماد، نشانه یا نماینده یک چیز دیگر است به طوری که با دیدن نماد، به یاد آن چیز می افتیم. برای مثال، علامت "نماد" پرسش و علامت "نماد تعجب است.

۱۳- کاربرد نمادها را در جامعه بنویسید. هر جامعه ای برای انتقال مقصود و معانی مورد نظر خود از انواع معینی از نمادها استفاده می کند.

۱۴- هنجار چیست؟ رفتارهای معینی هستند که در یک گروه یا جامعه پذیرفته شده و متداول اند. به عبارت دیگر، به قواعد و شیوه های مورد قبول یک جامعه برای انجام دادن کارهای مختلف، هنجار می گویند.

۱۵- هنجارها شامل چه مواردی می شوند؟ هنجارها در واقع همه عادت ها، آداب و رسوم اجتماعی، مناسک مذهبی، قواعد، قوانین و مقررات (قوانین ازدواج، قوانین خرید و فروش، قوانین عبور و مرور و ...) را در بر می گیرد.

۱۶- مهمترین دلایل پیروی از هنجارها چیست؟ مهم ترین دلایل پیروی از هنجارها، اعتقاد به آنها یا حفظ آیه و احترام یا ترس از مجازات است.

۱۷- پیروی نکردن از هنجارها چه عواقبی دارد؟ مجازات ممکن است به صورت سرزنش خود یا دیگران، پوزخند، تمسخر، طرد کردن و محروم نمودن، یا مجازات های رسمی و قانونی باشد.

۱۸- ارزش چیست؟ ارزش یعنی اینکه اموری را خوب، مطلوب و مثبت تلقی کیم. هر فرد یا اعضای هر گروه و جامعه، اموری را با ارزش می دانند و امور دیگری را ناپسند تلقی می کنند.

۱۹- یکی از عوامل مهمی که در شکل گیری ارزش ها مؤثر است، عقاید دینی است، برای آن دو مثال بزنید. صدقه دادن و اتفاق برای فرد مسلمان یک ارزش است و این ارزش ناشی از اعتقادی است که ما به جلب خشنودی خداوند و اطاعت از او داریم.

۲۰- رابطه ارزش ها را با رفتار و عمل بنویسید. (با ذکر مثال) افراد بر اساس ارزش هایی که به آنها معتقدند رفتار و عمل می کنند. برای مثال فردی که حفظ محیط زیست برایش یک ارزش است، تلاش می کند به حفظ محیط زیست کمک کند. چنین فردی در مصرف منابع آب و برق صرفه جویی می کند. زیاله ها را از هم تفکیک می کند، در هنگام سفر به همراهانش تأکید می کند از پخش کردن زیاله و پلاستیک در طبیعت خودداری کنند و حتی ممکن است با گروهی - که آنها نیز حفظ محیط زیست را ارزش می دانند - به جمع آوری زیاله ها در طبیعت پردازنند.

۲۱- منظور از ارزش های دینی، انسانی و اجتماعی چیست؟ ارزش های دینی، انسانی و اجتماعی آن دسته از ارزش ها هستند که همه انسان ها یا اغلب افراد یک جامعه آن را خوب و مطلوب می دانند مانند شجاعت، صداقت، کمک به دیگران، حمایت از مظلوم، احترام به سالمدان و دفاع از وطن.

۲۲- یکی از عوامل مهمی که در شکل گیری ارزش ها موثر است، عقاید .. دینی .. است.

۲۳- اعتقادات اسلامی برای مسلمانان چه نقشی دارد؟ اعتقادات اسلامی ملکی است که با آن هنجارها و ارزش ها را می سنجیم و هر کدام را که با این اصول اعتقادی سازگاری دارند، می پذیریم.

۲۴- هر یک از هنجارهای زیر مبنی بر کدام ارزش ها و عقاید است؟ توضیح دهد.

الف) برخی نانواها، شب های جمعه یک یا چند تنور نان خود را به صورت رایگان و صلواتی به مردم می دهند: ارزش دینی - انسان دوستی

ب) مردها در هنگام ورود به خانه دیگران با صدای بلند "یا الله" می گویند: ارزش عرفی و دینی - حفظ حجاب

ج) افراد موقع دیدن کودک، "ماشاء الله" می گویند: ارزش دینی - چشم زخم

ت) رزمندگان اسلام هنگام پیروزی در نبرد، "الله اکبر" می گویند: ارزش دینی

۲۵- همه هنجارها، مفید و خوب نیستند. برای مثال، ممکن است در یک گروه دوستان، یک مدل نامناسب لباس به هنجار به هنجار تبدیل شود یا در بین عده ای، فال گیری رواج پیدا کند یا یک گروه عادت کنند تیم ورزشی رقیب را با نام های زشت خطاب کنند یا در بعضی خانواده ها خودنمایی و خرید اسباب و اثاثه گران قیمت متدال شود. آیا پیروی کورکورانه از همه هنجارها درست است؟ خیر ملاک تشخیص درست و مفید بودن هنجارها چیست؟ ملاک درست در نظر گرفتن احکام دینی و واکنش مردم است.

۲۶- عوامل مختلفی می توانند نمادها، ارزش ها و هنجارهای یک فاجعه را تغییر دهند و در فرهنگ آن جامعه تغییر و دگرگونی پدید آوردن. در باره این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر فرهنگ گفت و گو کنید و مثال بیاورید.

عوامل	مصدق	تفییر در نهادها. ارزش ها و هنجارها
پیشرفت های صنعتی و فناوری	زندگی کاشانه نشینی (آپارتمان نشینی) پیشرفت وسائل حمل و نقل و افزایش مسافت	خانه های چند طبقه، فضای کمتر برای بازی بچه ها و ...
رسانه های جمعی	تلوزیون، رادیو، روزنامه، اینترنت و ماهواره	کم شدن دید و بازدید - گسترش فردگرایی
نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه گر	ماهواره - اینترنت	مدگرایی - تغییر نوع پوشش - تغییر معماری

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

- ۱- موضوع هویت در واقع همان پاسخ به پرسش کیستی است. **صحیح (*)** **غلط ( )**
- ۲- منظور از هویت چیست؟ هویت عبارت است از احساس و آگاهی و شناخت از خود.
- ۳- از لحاظ هویت چه تفاوتی بین انسان و سایر موجودات زنده است؟ آگاهی انسان از وجود و شخصیت و ویژگی های خود از جمله تفاوت های انسان با سایر موجودات زنده است و خداوند این امتیاز را به انسان عطا کرده است.
- ۴- ابعاد هویت را نام ببرید. هویت فردی و هویت اجتماعی .
- ۵- هویت فردی شامل چند بخش است؟ دو بخش: ویژگی های جسمانی و روانی.

۶- با ذکر مثال بگوئید هویت جسمانی مربوط به چیست؟ هویت جسمانی مربوط به بدن و خلقت خدادی ما هستند. مانند: جنسیت، قد، وزن، سن و گروه خونی

۷- با ذکر مثال بگوئید هویت اخلاقی و روانی مربوط به چیست؟ ویژگی های اخلاقی و روانی همان ویژگی غیر جسمانی هستند. مانند: صبور بودن، زود رنج بودن، داشتن پشتکار و اراده، امیدوار بودن، لجوگ بودن و به هر علاقه داشتن.

۸- ویژگی های جسمانی افراد بر خصوصیات روانی آنها چه تأثیری می گذارد؟ ویژگی های جسمانی افراد بر خصوصیات روانی آنها اثر می گذارد، برای مثال ، بیماری ها یا اختلالات جسمی تأثیرات نامطلوبی بر سلامتی روانی انسان دارند.

۹- ویژگی های اخلاقی و روانی چه تأثیری بر انسان می گذارد؟ ویژگی های اخلاقی و روانی می توانند بر جسم ما تأثیر بگذارد. برای مثال، افراد خوش بین و امیدوار و پر تلاش نسبت به آدم های بدین و منفی باف یا تبلیغ، سلامت جسمانی بیشتری دارند.

۱۰- سن جزء کدامیک از هویت های انسان است؟

(الف) روانی ( )   (ب) اجتماعی ( )   (ج) شخصی ( )   (د) جسمانی (*)

۱۱- هویت اجتماعی چگونه بدست می آید؟ افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی و آشنا شدن با ارزش ها و عقاید جامعه، هویت اجتماعی به دست می آورند. ما با عضویت در خانواده، فرزند به حساب می آییم، با عضویت در مدرسه دانش آموز هستیم و ...

۱۲- هویت اجتماعی چگونه شکل می کیرد؟ هویت اجتماعی ما از طریق ارتباط با جامعه و نقشی که در هر گروه بر عهده میگیریم شکل میگیرد.

۱۳- آیا ویژگی های هویتی ما تغییر می کنند؟ برخی از ویژگی های هویتی تغییر نمی کنند و همیشه ثابت اند، برای مثال ما نمی توانیم سن و تاریخ تولد یا مکان تولد خود را تغییر بدیم. اما برخی از ویژگی های هویتی همواره در حال تغییرند. برای مثال، یک فرد فقیر ممکن است به فردی پر درآمد، و یک فرد بی سواد به آدمی با سواد و تحصیل کرده مبدل شود یا فردی که چنان به اخلاق دینی پایبند نیست با تلاش و کوشش به فردی با تقدیر تبدیل گردد.

۱۴- ما نسبت به ویژگی هایی که قابل تغییرند و می توانیم در انتخاب آنها نقش داشته باشیم، .. مسئول .. هستیم.

۱۵- یکی از مراتب هویت اجتماعی، هویت .. ملی .. است که به یک ملت مربوط می شود.

۱۶- هویت ملی به یک ملت مربوط می شود.

صحیح (*)

غلط ( )

۱۷- ملت به چه چیزی گفته می شود؟ به جمعیتی که در قلمرو یک سرزمین مشخص مستقر شده و دارای اشتراکات تاریخی، زبانی، مذهبی، اقتصادی و آرمان های مشترک می باشند.

۱۸- عمدۀ ترین عناصر هویت یک ملت را نام ببرید. فرهنگ، تاریخ (زمان) و سرزمین (مکان)

۱۹- شکل زیر را کامل کنید.

۲۰- مهم ترین ویژگی های مشترک جامعه ایرانی که با آنها شناخته می شویم را نام ببرید.

۱- ما در سرزمین ایران زندگی می کنیم. ۲- ما مسلمانیم. ۳- ما تاریخ کهن و میراث فرهنگی غنی داریم. ۴- زبان مشترک ما فارسی است. ۵- انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان های والای جامعه ماست.

۲۱-چرا سرزمین از مهمترین عناصر شکل دهنده هویت ملی است؟ چون برای مردمی که در یک سرزمین زندگی می کنند سرزمین یا وطن ارزشی متفاوت با سایر مکان ها دارد و احساس خاصی در آنها به وجود می آورد، به گونه ای که وظیفه خود می دانند از آن تا پای جان دفاع کنند.

۲۲-در متون کهن ایران باستان، از سرزمین ما به .. ایران شهر .. و .. ایران زمین.. یاد شده است.

۲۳-چرا دین از ارکان مهم هویت ایرانیان است؟ چون بیش از ۹۸ درصد مردم ایران مسلمان اند. فرهنگ مردم بر اساس دین اسلام است و عقاید و ارزش ها و حتی نظام سیاسی و قوانین امروز ما از دین اسلام نشئت می گیرد. زندگی ما ایرانیان با دین اسلام عجین شده است. دین اسلام همچنین موجب پیوند ما با جهان اسلام یعنی مسلمانانی است که در سایر نقاط جهان زندگی می کنند.

۲۴-اقلیت های دینی چگونه هویت و فرهنگ ایرانی را حفظ می نمایند؟ اقلیت های دینی زردشتی، مسیحی و کلیمی در کشور ضمن پیروی از دین خود، هویت و فرهنگ ایرانی را حفظ نموده همواره از سرزمین ایران در برابر هجوم ییگانگان دفاع کرده اند.

۲۵-تاریخ ایران باستان چه تأثیری بر فرهنگ ایرانیان گذاشت؟ ایران جایگاه تمدن های ریشه دار تاریخی بوده است و بیش از چندهزار سال قدمت دارد.

۲۶-پس از ورود اسلام به ایران، عقاید و ارزش های اسلامی چه تأثیری در فرهنگ ایرانیان پدید آورد؟ پس از ورود اسلام به ایران، عقاید و ارزش های اسلامی سبب دگرگوئی بزرگی در فرهنگ ایرانیان شد. البته دسته ای از رسوم و آیین های ایرانیان مانند جشن نوروز که مغایرتی با تعالیم اسلام نداشتند، بر جا ماندند و با تأثیرپذیری از هویت دینی مسلمانان ادامه یافتند. پذیرش اسلام، ایران را به جهان اسلام پیوند زد و ایرانیان با بهره گیری از تعالیم اسلام در شکوفایی و گسترش تمدن اسلامی نقش مهمی ایفا کردند. به قول استاد شهید مطهری "ایرانیان از دین اسلام نیرو و حیات گرفتند و هم نیرو و حیات خود را صرف خدمت به آن کردند."

۲۷-این جمله از کیست؟ (ایرانیان از دین اسلام نیرو و حیات گرفتند و هم نیرو و حیات خود را صرف خدمت به آن کردند).

الف) امام خمینی ( )   ب) شهید بهشتی ( )   ج) دکتر مفتح ( )   د) استاد مطهری (*

۲۸-ایرانیان توансند، اقوام مهاجم چون مغول ها و قیموريان را تحت تأثیر فرهنگ اسلامی و ایرانی قرار دهند. صحیح(*) غلط ( )

۲۹-چرا زبان مشترک نقش مهمی در تکوین هویت ملی دارد؟ چون زبان مشترک است که میراث فرهنگی با آن آموخته می شود و انتقال می یابد.

۳۰-زبان فارسی چه نقشی در هویت ملی دارد؟ زبان فارسی ریشه در تمدن ایران باستان دارد اما در دوران پس از اسلام نیز تداوم یافت و به عنوان زبان آموزشی و اداری به کار رفت. دانشمندان و بزرگان دوره اسلامی صدھا اثر علمی و ادبی و هنری به این زبان پدید آورده اند، تا جایی که می توان زبان فارسی را زبان دوم جهان اسلام دانست. زبان فارسی همچنین همواره عامل وحدت اقوام ایرانی بوده است و آنها ضمن استفاده از زبان محلی خود، ده ها اثر ادبی و علمی و فرهنگی به زبان فارسی پدید آورده اند.

۳۱-زبان دوم جهان اسلام زبان .. فارسی .. است.

۳۲-میراث فرهنگی یک کشور به وسیله زبان آموخته می شود و انتقال می یابد. صحیح(*) غلط ( )

۳۳-انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ملی ایرانیان داشته است؟ در این انقلاب، مردم ایران به جای دنباله روی از فرهنگ ییگانگان به فرهنگ و هویت اسلامی خود بازگشتند و با بهره گیری از ارزش های دینی خود، خواستار استقلال، آزادی و جامعه ای اسلامی شدند. امروزه آرمان های انقلاب اسلامی الهام بخش مسلمانان جهان قرار گرفته است.

۳۴-امت اسلامی را توضیح دهید. امت اسلامی جمعیت بزرگی است که میان آنها با مرزهای جغرافیایی و سیاسی، فاصله نمی افتد. افراد یک امت، با انسجام، اتحاد، همدلی و همکاری، یک پیکره واحد را تشکیل می دهند. این پیکره واحد، هدف و ارزش های واحدی داشته و در تاریخ، سرنوشت و آینده یکدیگر، شریک هستند.

- ۳۵- فکر می کنید که یک فرد باید دارای چه ویژگی هایی باشد تا هویت اقلابی داشته باشد؟ می توانید به بیانات امام خمینی (ره) یا رهبر انقلاب مراجعه کنید و چند ویژگی را که ایشان برای "فرد انقلابی" بیان کرده اند، بیایید. از ویژگی های فرد انقلابی می توان به: ساده زیستی و نفی اشرافیت، داشتن روحیه استقلال طلبی و نداشتن وابستگی به قدرت های خارجی، مردمی بودن و خود را جدا از مردم ندانستن، نیفتادن در دام افراط و تغیریط، پرهیز از سیاست زدگی، نداشتن ترس در مقابل دشمن، تقویت سرلوحه زندگی خود قرار دادن، دینداری، عدالت، حمایت از مظلومان را وظیفه خود دانستن، حداکثر تلاش برای تحقق اقتصاد مقاومتی، شناخت دشمنان حقیقی انقلاب و ... را می توان گفت.
- ۳۶- یکی از اهداف پیامبر (ص) پس از بعثت چه بود؟ تشکیل امت واحد اسلامی، امتی که باید تلاش و مجاهدت دائمی، بر قدرت، پیشرفت و عظمت خود بیفرایند تا در عصر جدید، "تمدن نوین اسلامی" را بپردازند.
- ۳۷- امت اسلامی در مواجهه با دشمن مشترک چه وظیفه ای دارد؟ امت اسلامی در مواجهه با دشمن مشترکشان، یعنی استکبار جهانی، رقابت ها و اختلافات را کنار گذارد و با یکدیگر متحد باشند.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم	درس نوزدهم (کارکردهای خانواده)	نهضه کننده: علی ندادی
۱- بنیاد خانواده بر .. ازدواج .. استوار است.		
۲- ازدواج (نکاح) چیست؟ ازدواج پیمانی الهی است که به موجب آن یک زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد می شوند و خانواده ای را تشکیل می دهند.		
۳- حدیثی از پیامبر (ص) در مورد اهمیت تشکیل خانواده بنویسید. هیچ بنایی در اسلام گذارده نشده که نزد خداوند عزوجل محظوظ تر از ازدواج و تشکیل خانواده باشد.		
۴- کارکردهای خانواده را نام ببرید. الف) رشد کمالات انسانیب) فرزندآوری و تجدید نسل. ب) حمایت و مراقبت (محبت، مراقبت و رفع نیازهای مادی) ت) تربیت اعضای خانواده		
۵- از کارکردهای خانواده رشد و کمالات انسانی را توضیح دهید. خانواده واحد بنادرین جامعه و کانون رشد و تعالی انسان است. زن و مرد، همچون دو بخش از یک تصویر زیبا هستند که با ازدواج، یکدیگر را تکمیل می کنند. زندگی مشترک با تمام فراز و نشیب های مختلف آن، می تواند سبب تقویت معنویت و اخلاق پسندیده زن و مرد، مانند صبر، گذشت، تلاش برای کسب روزی حلال، تربیت خود و فرزندان، مدیریت نیازهای خانواده و همچنین ایجاد آرامش در محیط زندگی شود.		
۶- اهمیت فرزندآوری و تجدید نسل در خانواده چیست؟ یکی از مهم ترین کارکردهای خانواده در طول تاریخ، فرزندآوری بوده است. فرزندآوری علاوه بر تقویت بنیاد خانواده موجب می شود که نسل انسان باقی بماند و تداوم پیدا کند. با تولد فرزندان، خانواده توسعه می یابد و مستحکم می شود. به دنیا آمدن فرزندان، موجب نشاط و سرزنشگی اعضا خانواده و دلگرمی پدر و مادر می شود. تولد فرزند، برای اعضای خانواده و خویشاوندان برکت ها و فواید زیادی دارد.		
۷- اولین شرط بقای هر جامعه .. جمعیت .. آن است.		
۸- اولین شرط بقای هر جامعه ای، جمعیت آن است، یعنی چه؟ یعنی بدون وجود جمعیت کافی در یک جامعه، فعالیت های آن دچار اختلال می شود. در صورتی که جمعیت یک جامعه منقرض گردد، آن جامعه نابود می شود و از بین می رود.		
۹- این سخن از کیست؟ "بهترین شما کسی است که رفخار او با خانواده اش نیکوتر باشد و من در نیکی به خانواده ام بهترین هستم."		
الف) پیامبر اکرم (ص) (*)	ب) حضرت علی (ع) ( )	ج) امام صادق (ع) ( )
د) امام رضا (ع) ( )		
۱۰- در مورد مهر و محبت خانواده توضیح دهید. نیاز به مهر و محبت یا نیاز عاطفی از نیازهای اساسی انسان است. خانواده مهم ترین کانون حمایت و مراقبت عاطفی از افراد است.		

۱۱-مهر و محبت والدین به یکدیگر و به کودکان موجب چه چیزی می شود؟ مهر و محبت والدین به یکدیگر و به فرزندان موجب آرامش در کانون خانواده می شود. کودکان از سال های نخستین زندگی خود در آغوش گرم پدر و مادر با مهربانی و محبت آشنا می شوند و با پرورش یافتن در دامان آنها، مهربانی و از خود گذشتگی و نیکوکاری را می آموزند.

۱۲-یکی از کارکردهای اعضای خانواده، مراقبت از اعضای خود است در این مورد توضیح دهد. نوزاد انسان در آغاز زندگی توانایی برطرف کردن نیازهای زیستی و بدنی خود را ندارد و تا مدت زیادی پس از تولد همچنان ناتوان است. بنابر این کودک برای ادامه زندگی خود به مراقبت نیاز دارد. از سوی دیگر، انسان ها در دوره سالم‌مندی نیز دچار ضعف و ناتوانی می شوند و بدون مراقبت، قادر نیستند خود را به خوبی اداره کنند. علاوه بر دوره کودکی و سالم‌مندی، در میانه این دو دوره نیز اعضای خانواده در شرایط مختلف مانند بیماری و یا حوادث به مراقبت از یکدیگر نیاز پیدا می کنند.

۱۳-انسان ها در چه دورانی به مراقبت مهربانانه و بی منت نیاز دارند؟ کودکی، سالم‌مندی و بیماری یا حوادث.

۱۴-خانواده چگونه به رفع نیازهای مادی اعضای خود کمک می کند؟ اعضای خانواده به خوراک، پوشاش، مسکن و وسائل زندگی نیاز دارند. یکی از کارکردهای مهم خانواده، حمایت اقتصادی یا رفع نیازهای مادی اعضای خانواده است. رفع نیازهای مادی و اقتصادی خانواده بر عهده سرپرست خانواده، یعنی پدر، است. زنان نیز از روزگاران گذشته تاکنون، با فعالیت های خود در خانه یا خارج از آن، یاری رسان اقتصاد خانواده بوده اند.

۱۵-رفع نیازهای مادی و اقتصادی خانواده بر عهده سرپرست خانواده، یعنی .. پدر.. است.

۱۶-چرا هر فرد باید شیوه زندگی کردن در جامعه را بیاموزند؟ هر فرد در جامعه بر اساس فطرت پاک و الهی متولد می شود و برای آنکه بتواند در جامعه رشد و زندگی کند، باید با عقاید، ارزش ها و هنجارهای صحیح آشنا شده و به عبارت دیگر، شیوه زندگی کردن در جامعه را بیاموزد.

۱۷-خانواده در تربیت اعضای خانواده چه مسئول دارد؟ خانواده یکی از بسترهای تربیت انسان است و والدین وظيفة مهم تربیت اخلاقی، معنوی و دینی فرزندان را بر عهده دارند. یک خانواده سالم می تواند در دامان خود فرزندانی مؤمن، عالم و پاییند به ادب و اصول اخلاقی تربیت کند. پدر و مادر در جریان زندگی و فراز و نشیب های آن، تربیت و تعالی می یابند.

۱۸-طبق فرموده امام سجاد(ع) نقش والدین در تربیت اعضای خانواده چیست؟ حق فرزند این است که بدانی خوبی و بدی او به تو ارتباط دارد. در تربیت و ادب آموزی و خداشناسی او مستولیت داری، باید او را در محبت و اطاعت خدا کمک کنی و وسائل ایمان و پاکی او را فراهم سازی".

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

درس بیستم (آرامش در خانواده)

۱-منظور از خانواده متعادل چیست؟ اگر خانواده ای بتواند وظایف خود را به خوبی انجام دهد، می توان از آن به عنوان خانواده ای متعادل یاد کرد.

۲-اگر خانواده ای نتواند وظایف خود را به خوبی انجام دهد چه اثرات زیان باری دارد؟ دچار آسیب شده است. در چنین حالتی، رابطه خانواده با دیگر نهادهای جامعه نیز دچار مشکل می شود و در نهایت، آسیب به همه جامعه سرایت می کند.

۳-اولین گام در راه تشکیل خانواده متعادل و سالم چیست؟ دقت در انتخاب همسر

۴-انتخاب صحیح همسر چه نتیجه ای دارد؟ موجب سازگاری و آرامش در خانواده می شود. اگر افراد در انتخاب همسر بر معیارهای نادرستی تکیه کنند، مثلاً زیبایی ظاهری یا ثروت همسر خود را در نظر بگیرند، احتمال اینکه در زندگی خانوادگی با شکست رو به رو شوند افزایش می یابد.

۵- در انتخاب همسر باید چه نکاتی را رعایت کرد؟ برای زندگی خوب و با سعادت، افراد در انتخاب همسر باید به تناسب و همگونی خود با طرف مقابل توجه کنند. هر چه افراد از نظر اعتقادات دینی، فرهنگ، اخلاق، روحیات و وضعیت خانوادگی با همیگر هماهنگی داشته باشند، زندگی شان با دوام تراست.

۶- از دیدگاه اسلام برای انتخاب همسر به چه عواملی باید توجه کرد؟ مهمترین عاملی که باید در همسرگزینی به آن توجه کرد، ایمان و اعتقادات دینی افراد است.

۷- منظور از اصالت خانواده چیست؟ یعنی فردی که به عنوان همسر انتخاب می شود، در خانواده ای صالح و اهل ایمان و تقوا پرورش یافته باشد.

۸- چگونه می توانیم از شیوه همسر گزینی توسط خانواده استفاده کرد؟ اگر جوانان همسر خود را با همفکری و حمایت خانواده ها انتخاب و از تجربه های آنان استفاده کنند، از بروز بسیاری از ناسازگاری ها جلوگیری می شود.

۹- این سخن از کیست؟ "مرزنی که به زندگی خود برسد و آن را سروسامان دهد، خداوند او را مورد لطف و رحمت خودش قرار می دهد."
الف) پیامبر اکرم (ص) (*)   ب) حضرت علی (ع) (*)   ج) امام صادق (ع) (*)   د) امام رضا (ع) (*)

۱۰- یکی از مهمترین اهداف ازدواج چیست؟ برقراری آرامش و محبت بین زن و شوهر است.

۱۱- سازگاری زن و شوهر در خانواده یعنی چه؟ یعنی پس از ازدواج، زن و شوهر یاور هم بوده و سعی می کنند با همدلی و کمک به یکدیگر، محبت و آرامش را در خانواده برقرار کنند. یک همسر خوب، باید وظایف و مسئولیت های خود را به خوبی شناخته و علاوه بر انجام دقیق آنها، شریک زندگی خود را نیز در انجام مسئولیت هایش، یاری کند.

۱۲- یکی از عواملی که موجب امنیت و ثبات خانواده و گرمی و نشاط آن می شود، وجود.. فرزندان.. است.

۱۳- نظر روانشناسان در مورد خانواده هایی که چند فرزند دارند چیست؟ (مزایای چند فرزندی را بنویسید). آتها معتقدند که تجربه اجتماعی شدن و رشد اجتماعی کودکان افزایش می یابد. کودکان هم بازی دارند و رقبات ها و بازی ها و دعواهای کودکانه و همچنین الگوبرداری از رفتارهای خواهر و برادر شکل می گیرد. همچنین، افرادی که برادر و خواهر دارند، در آینده از لذت ارتباطات وسیع تر خانوادگی و حمایت و محبت برادر و خواهر محروم نمی شوند و فرزندانشان نیز از داشتن عمو و خاله و دایی و عمه، برخوردار خواهند بود.

۱۴- طبق آیات ۲۳ و ۲۴ سوره اسراء وظایف فرزندان نسبت به پدر و مادر چیست؟ ... و به پدر و مادر نیکی کنید. اگر یکی از آن دو یا هر دوی آنان به سالخوردگی رسیدند و این در حالی است که نزد تو هستند، (کوچکترین) سخنی که نشانگر ناراحتی و رنجش است به آنان مگو و با پرخاشگری آنان را از خود مران و زیبا و شایسته با آن دو سخن بگو. از سر عطوفت و دلسوزی با آنان مهربان و فروتن باش و بگو پروردگارا همان طور که مرا در کودکی پرورش دادند (وبا من مهربان بودند) به آن دور حم کن.

۱۵- رسول خدا (ص) در مورد تکالیف پدر و مادر نسبت به فرزندانشان چه فرموده اند؟ به فرزنداتان احترام بگذارید و با آداب و روش پسندیده با آنها معاشرت کنید.

۱۶- با تشکیل خانواده، .. حقوق.. و .. تکالیفی .. بر روایت زن و شوهر حاکم می شود.

۱۷- فرزندی که پدر و مادر از او راضی نباشند، از .. رحمت خدا .. دور می شود.

۱۸- پدر و مادر مکلف اند سپرستی کودک را به عهده بگیرند و نیازهای مادی و معنوی او را رفع کنند. صحیح(*) غلط ( )

۱۹- اطاعت از والدین باید چگونه باشد؟ اطاعت از والدین، رعایت اخلاق خوش و خودداری از بی احترامی به آنها در هر شرایط واجب است.

۲۰- در چه صورتی اطاعت از والدین جایز نیست؟ در صورتی که به گناه و نافرمانی از خدا دستور دهند.

۲۱-چگونه می توانیم ارتباط بهتری با اعضای خانواده داشته باشیم؟

- ۱-باور داشته باشیم که بسیاری از مشکلات با ارتباط و گفت و گوی صحیح قابل حل است.
- ۲-در هنگام صحبت مخصوصاً با پدر و مادر، حتماً احترام آنها را حفظ کنیم.
- ۳-برای ارتباط با دیگران، پیام هایمان را به شکل کامل منتقل کنیم.
- ۴-شرایط شنونده را در نظر بگیریم.
- ۵-هنگامی که عصبانی یا شدیداً ناراحت هستیم، صبر کنیم تا کمی آرام شویم.
- ۶-هنگام ارتباط، از مسخره کردن، تحقیر و طعنه زدن اجتناب کنیم.
- ۷-سعی کنیم قبل از مطرح کردن مشکلات، به راه حل های متفاوت فکر کنیم.
- ۸-در مسائل و مشکل های جدی، از فرد بزرگ تر خانواده کمک بگیریم.
- ۹-مشکلات و مسائل خانواده خودمان را، تا جای ممکن در خانه حل کنیم.
- ۱۰-در موارد نیاز و حل نشدن مشکل میان خانواده، حتی از صاحبان تجربه و بزرگ تر های فامیل و یا مشاوران متعدد و متخصص نیز استفاده کنیم.
- ۱۱-صبر و توکل به خدا، یاری رسان ما در تمام مشکلات احتمالی ما در زندگی است.
- ۱۲-باور داشته باشیم که خانواده مان، دلسوزترین و گرم ترین کانونی است که در آن بوده و خواهیم بود.

۲۲-به نظر صاحب نظران، تک فرزندی چه پیامدهای نامطلوب فردی و اجتماعی دارد؟ تجربه اجتماعی شدن و رشد اجتماعی کودکان کاهش می یابد. در این خانواده ها، کودکان هم بازی ندارند و رقابت ها و بازی ها و دعواهای کودکانه و همچنین الگو برداری از رفتارهای خواهر و برادر شکل نمی گیرد و کودکان مجبور هستند همواره با افراد بزرگسال، در ارتباط باشند. همچنین، افرادی که برادر و خواهر ندارند، در آینده از لذت ارتباطات وسیع تر خانوادگی و حمایت و محبت برادر و خواهر محروم می شوند و فرزندانشان نیز از داشتن عمو و خاله و دایی و عمه، برخوردار نخواهند بود.

۲۳-کاهش نرخ باروری در کشور ما در آینده چه پیامدهای نامطلوبی دارد؟ پیری جامعه- کاهش نیروی فعال جوان و کار- انقطاع نسل جامعه بشری- افسردگی جامعه- ضعیف شدن کشور از لحاظ نیروی نظامی و دفاعی.

۲۴-زندگی خانوادگی، یک دوره طولانی یعنی از .. ازدواج .. تا پایان.. عمر.. را در بر می گیرد.
۲۵-در طول زندگی چه مشکلاتی ممکن است خانواده را دچار تزلزل کند؟ در این دوره ممکن است همراه با مشکلات گوناگون از فیلی بیکاری، فقر، بیماری شدید و طولانی، فوت یکی از اعضای خانواده یا معلولیت کودک پیش بیاید و شرایط دشواری را برای خانواده به وجود بیاورد و حتی ارکان خانواده را دچار تزلزل کند.

۲۶-خانواده ها هنگام برخورد با مشکلات چه وظایفی دارند؟ در چنین موقعی، اعضای خانواده باید با توکل به خدا، صمیمت و همکاری بین خود را بیشتر کنند و با در پیش گرفتن صبر و شکیبایی و دعوت یکدیگر به صبر، این مشکلات و حوادث را مدیریت کنند و نگذارند که خانواده دچار بحران شود و آسیب ببینند.

۲۷-واژه صله و آرحام به چه معناست؟ واژه صله از وصل گرفته شده و به معنای اتحاد و پیوستگی است و آرحام یعنی خویشان و نزدیکان.

۲۸-در فقه اسلامی، کمک کردن به آرحام و خویشاوندان نسبت به دیگران اولویت دارد. صحیح (*) غلط ( )
۲۹-منظور از صله آرحام چیست؟ منظور از صله آرحام این است که افراد به دیدار خویشاوندان خود بروند و از یکدیگر خبر بگیرند. البته صله آرحام تنها به دید و بازدید خلاصه نمی شود و این دید و بازدیدها باید با مهر و محبت توأم باشند. باید دقت کیم که وسائل ارتباطی مانند تلفن یا پیامک یا ...، ما را از دیدار حضوری فامیل هایمان، محروم نکند. کمک مالی به خویشاوندان نیز جزء صله آرحام محسوب می شود.

۳۰-در دادن نذری، زکات یا صدقه چه کسانی اولویت دارند؟ اگر در بین خویشاوندان نیازمندی وجود داشته باشد، باید او را بردیگران مقدم بدانیم.

۳۱-فاید صله ارحام برای خانواده ها چیست؟ از دیاد مهر و محبت بین اقوام - خبردار شدن از مشکلات یکدیگر - اثرات مثبت از لحاظ روانی.

۳۲-اصل دهم قانون اساسی در انتهای درس ۲۲ را بخوانید. چرا چنین اصلی را در قانون اساسی کشور ما قرار داده اند؟ چون هیچ جامعه ای بدون خانواده امکان رشد و شکوفایی را ندارد و دین اسلام برای خانواده ارزش زیادی قائل شده است.

سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم

نهاد حکومت: علی نداشت تهیه کننده: درس بیست و یک (نهاد حکومت)

۱-توضیح دهید که چرا حکومت ها پدید آمده اند؟ همان طور که زندگی اجتماعی یک ضرورت است و انسان ها نمی توانند به تنها بی زندگی کنند و نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند، داشتن حکومت نیز برای یک جامعه یک ضرورت است. و هیچ جامعه ای نمی تواند بدون وجود حکومت باقی بماند. زیرا در زندگی اجتماعی نیازهای مشترکی وجود دارد و افراد برای تنظیم امور خود به قوانین و مقرراتی نیاز پیدا می کنند. آنها همچنین برای اجرای قوانین و حل اختلافات، برقراری امنیت و نظم، ایجاد هماهنگی میان فعالیت های مختلف جامعه و دفاع از هجوم دشمنان ناگزیرند حکومتی تشکیل دهند و اداره امور جامعه را به افرادی بسپارند. بنابر این بدون نهاد حکومت، جامعه دچار اختلال و هرج و مرج می شود.

صحیح (*) غلط ( )

صحیح (*) غلط ( )

صحیح (*) غلط ( )

۲-نهاد حکومت در همه کشورها وجود دارد.

۳-همه حکومت ها تقریبا وظایف مشابهی بر عهده دارند.

۴- مهمترین ویژگی های ارزشی و فرهنگی یک کشور را چه چیزی نمایان می سازد؟**نهاد حکومت**

۵-ممکن است برخی از حکومت ها وظایف خود را به درستی انجام ندهند.

۶-برخی از مهم ترین وظایف حکومت ها را بنویسید.

✓ وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف

✓ اجرای قوانین

✓ برقراری نظم و امنیت

✓ رسیدگی به اختلافات و شکایت ها

✓ تعلیم و تربیت

✓ حفظ میراث فرهنگی

✓ عمران و آبادانی کشور

✓ ایجاد وسائل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معيشی، اجتماعی و اقتصادی مردم

✓ ایجاد هماهنگی بین فعالیت های مختلف اقتصادی و اجتماعی

✓ دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی

✓ مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارند

✓ حمایت از گروه های خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان و از کار افتادگان

۷-نظر اسلام در مورد حکومت چیست؟ (چرا اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند؟) اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند. زیرا بسیاری از احکام الهی (مانند عدالت) جزء تشکیل یک جامعه و حکومت الهی، محقق نمی گردد.

- ۸-چند مورد از مهم قوانین و ظایف حکومت را که در سؤال ۶ نوشته شده، انتخاب کنید و بگوئید از وظایف کدام قوه است؟ وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف (مقننه) اجرای قوانین (مجریه) برقراری نظم و امنیت (قضائیه) رسیدگی به اختلافات و شکایت ها (قضائیه) تعلیم و تربیت (مجریه) حفظ میراث فرهنگی (مجریه) عمران و آبادانی کشور (مجریه) ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم (مجریه) ایجاد هماهنگی بین فعالیت های مختلف اقتصادی و اجتماعی (مجریه) دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی (مجریه) مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارند (مجریه) حمایت از گروه های خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان و از کار افتادگان (مجریه)**
- ۹-پیامبر اکرم (ص) پس از هجرت از .. مکه.. به .. مدینه .. حکومت اسلامی را تشکیل داد.**
- ۱۰-مباده قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام چیست؟** مباده قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است و عقل و وحی الهی، دو وسیله اصلی برای شناخت ارزش های الهی، قوانین و مقررات اجتماعی هستند.
- ۱۱-برخی از قوانین و ارزش های اجتماعی اسلام را بنویسید.** عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی مردم، آزادی انسان ها از همه بندها و موانع سعادت آنها، استقلال و نفی سلطه یگانگان، ظلم نکردن، مسئولیت در قبال مظلومان، تأمین اجتماعی و تلاش برای عمران و آبادی زمین.
- ۱۲- مجریان قوانین عادلانه باید دو ویژگی داشته باشند، آنها کدامند؟** عدالت را بشناسند و به عدالت رفتار کنند.
- ۱۳-برای حکومت و اداره امور جامعه چه کسانی شایستگی دارند؟** فقط آن گروه از مردم شایستگی دارند که هم از قوانین و ارزش های الهی آگاهی داشته باشند و هم از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند. در رأس این گروه، پیامبران الهی و سپس جانشینان آنها یعنی امامان معصوم (ع) قرار دارند. در غیاب آنان نیز، افراد باتقوا و عادلی که آگاهی لازم را به دستورات اسلام داشته و بر اساس تجربه، حکمت و سیاست صحیح، می توانند دستورات اسلام را به درستی بر شرایط و زمان های مختلف تطبیق دهند، ادامه دهنده راه آنها هستند.
- ۱۴-امت اسلامی برای شکل گیری امامت و ولایت الهی چه باید بگذرد؟** باید از پذیرش طاغوت و حکومت های غیر الهی خودداری کند و برای شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزش های اسلامی از هیچ تلاشی و مجاهدتی دریغ نورزد.
- ۱۵-با توجه به آیه ۲۵۷ سوره بقره نظر قرآن در باره حق حاکمیت الهی چیست؟** خداوند ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند. آنها را از ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر شدند، اولیای آنها طاغوت ها هستند که آنها را از نور، به سوی ظلمت ها بیرون می برنند. آنها اهل آتش اند و همیشه در آن خواهند ماند.
- ۱۶-خداوند در آیه ۵۹ سوره نساء در باره حق حاکمیت الهی چه می فرماید؟** ای کسانی که ایمان آورده، فرمان برید از خدا و فرمان برد از رسول و اولیای امور از خودتان و اگر در چیزی ستیزه کردید به خدا و رسولش باز گردید.
- ۱۷-چرا مباده اصلی قوانین برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است؟** زیرا خداوند آفریننده انسان و مالک حقیقی این جهان هستی است و به همه امور آگاهی دارد.
- ۱۸-با مطالعه آیات قرآن کریم در صفحه قبل، دیدگاه اسلام را در باره ماهیت حکومت بیان کنید.** مباده قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است و عقل و وحی الهی، دو وسیله اصلی برای شناخت ارزش های الهی، قوانین و مقررات اجتماعی هستند.
- ۱۹-پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حکومت .. جمهوری اسلامی .. در ایران تأسیس و جانشین حکومت.. شاهنشاهی .. شد.**
- ۲۰-کلمه "جمهوری" در حکومت اسلامی ایران نشان دهنده چیست؟** شان می دهد که شکل این حکومت، جمهوری است و در آن حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود.

- ۲۱- کلمه "اسلامی" در حکومت اسلامی ایران نشان دهنده چیست؟** کلمه اسلامی نیز یعنی محتوای این حکومت اسلامی است و کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می شود. زمامداران آن نیز باید مؤمن و معتقد به اسلام و متعهد به اجرای آن باشند.
- ۲۲- بنیانگذار حکومت جمهوری اسلامی، .. امام خمینی .. (قدس سرہ) است.**
- ۲۳- طبق قانون اساسی مهمترین رکن حکومت جمهوری اسلامی چیست و بر چه پایه ای است؟** رهبری می باشد و بر پایه ولایت فقیه است.
- ۲۴- سه قوه مقننه، قضائيه و مجريه تحت نظارت .. رهبری .. به اداره امور کشور می پردازد.**
- ۲۵- ولایت به چه معناست؟ ولایت به معنای سرپرستی است.**
- ۲۶- از دیدگاه اسلام ولایت مختص چه کسی است؟** از دیدگاه اسلام پیامبران و امامان معصوم^(ع) از طرف خداوند نمایندگی دارند که مردم را سرپرستی کنند.
- ۲۷- بر طبق اصل پنجم قانون اساسی در زمان غیبت امام زمان^(عج) سوپرستی جامعه اسلامی بر عهده کیست؟** بر عهده فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است.
- ۲۸- ارکان حکومت جمهوری اسلامی را رسم کنید.**
-
- ```

graph TD
    Rahbari[Rahbari (ولی فقیه)] --> QohMaghrayeh[Qوه مجریه]
    Rahbari --> QohQesaiyeh[Qوه قضائيه]
    Rahbari --> QohMcneneh[Qوه مقننه]
    subgraph QohMaghrayeh [ ]
        direction LR
        PM[رئیس جمهوری، معاونان و وزارت خانه ها] --- CM[رئیس قوه قضائيه، قضات، دیوان عالی]
    end
    subgraph QohQesaiyeh [ ]
        direction LR
        P[کشور، دادگاه ها، دادسراه و ...] --- Q[اعضای شورای نگهبان]
    end
    subgraph QohMcneneh [ ]
        direction LR
        QN[نمایندگان مجلس شورای اسلامی] --- MN[اعضای شورای اسلامی]
    end

```
- ۲۹- نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای نگهبان مربوط به کدام یک از ارکان حکومتی زیر هستند؟**
- (د) رهبری ( )      (الف) قوه مجریه ( )      (ب) قوه قضائيه ( )      (ج) قوه مقننه (\*)
- ۳۰- رئیس جمهوری، معاونان و وزارت خانه ها مربوط به کدام یک از ارکان حکومتی زیر هستند؟**
- (د) رهبری ( )      (الف) قوه مجریه (\*)      (ب) قوه قضائيه ( )      (ج) قوه مقننه (\*)
- ۳۱- چند مورد از مهم ترین وظایف و اختیارات رهبر جمهوری اسلامی را بر اساس اصل ۱۱۰ قانون اساسی بنویسید.**
- ✓ تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها
  - ✓ فرماندهی کل نیروهای مسلح
  - ✓ نصب و عزل و قبول استعفای فقهاء شورای نگهبان، رئیس قوه قضائيه، رئیس سازمان صدا و سیما و جمهوری اسلامی ایران و فرماندهان نیروی نظامی، انتظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ...
  - ✓ عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی ...
- ۳۲- کدام مورد از وظایف و اختیارات رهبری نیست؟**
- (الف) تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها ( )      (ج) نصب و عزل و قبول استعفای حقوقدان های شورای نگهبان (\*)
- (د) عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی ( )      (ب) فرماندهی کل نیروهای مسلح ( )
- ۳۳- در نظام جمهوری اسلامی علاوه بر رهبری و قوای سه گانه، کدام نهادها در اعمال حاکمیت مشارکت دارند؟** مجلس خبرگان
- رهبری، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی امنیت ملی و شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ۳۴- حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگی هایی دارد؟** مردمی - اسلامی - انقلابی - بر پایه ولایت فقیه و ...
- ۳۵- ویژگی های رهبر در حکومت جمهوری اسلامی کدام اند؟** فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است.

**۳۶-چرا تشکیل شوراهای اسلامی روستا، شهر، شهرستان و استان مورد توجه قرار گرفته است؟** از آنجا که نوع حکومت در کشور ما جمهوری است و مردم باید در همه شئون حکومت نقش و مشارکت داشته باشند.

**۳۷-اعضای شوراها را چه کسانی انتخاب می کنند؟** مردم منطقه یا محل انتخاب می کنند.

**۳۸-هدف از تشکیل شوراهای اسلامی چیست؟** شوراهای اسلامی با هدف همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هر منطقه از کشور تشکیل می شوند.

### **سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم درس بیست و دو ( حقوق و تکالیف شهروندی ) تهیه کننده: علی ندافی**

**۱-وقتی نهاد حکومت در یک جامعه شکل می گیرد، روابط متقابلی بین .. مردم .. و .. حکومت.. پدید می آید.**

**۲-منظور از واژه شهروندی چیست؟** واژه شهروندی به همین روابط متقابل مردم و حکومت اشاره دارد. شهروندی ارتباطی است که افراد را به یک حکومت مشخص پیوند می دهد. در نتیجه برای فرد و حکومت، حقوق و تکالیف ایجاد می شود.

**۳-منظور از حقوق شهروندی چیست؟** حقوق شهروندی در واقع وظایف و تکالیف حکومت را نسبت به مردم بیان می کند.

**۴-حقوق و تکالیف شهروندی در کجا مشخص می شود؟** قوانین هر کشور به خصوص قانون اساسی آن، حقوق و تکالیف شهروندی را معین می کند.

**۵-چرا حقوق و تکالیف شهروندی یکسان نیست؟** زیرا حقوق و تکالیف شهروندی متناسب با قوانین بوده و از کشوری به کشور دیگر فرق می کند. هر چند امروزه شاهت های زیادی نیز در حقوق و تکالیف شهروندی در جوامع مختلف مشاهده می شود.

**۶-حقوق شهروندی طیف وسیعی از کدام حقوق را شامل می شود؟** از انواع حقوق سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و ...

**۷-پنج مورد از انواع حقوق شهروندی را بر پایه قانون اساسی جمهوری اسلامی بنویسید.**

حق برخورداری از عدالت قانونی - حق برخورداری از عدالت قضایی - حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی - حق مشارکت سیاسی - حقوق فرهنگی

**۸-عدالت قانونی یعنی چه؟** عدالت قانونی یعنی اینکه حکومت در وضع قوانین، اجرای قوانین و نظارت بر اجرای قوانین بین شهروندان تعیین قائل نشد.

**۹-پیامبر اکرم (ص) در مورد رعایت عدالت قانونی چه می فرمایند؟** ... امت های پیشین گرفتار و نابود شدند، زیرا وقتی اشراف آنها جرمی مرتکب می شدند آنها را از مجازات معاف می کردند. اما وقتی زیر دستان آنها همان جرم را مرتکب می شدند آنها را به شدت مجازات می کردند.

**۱۰-منظور از حق برخوداری از عدالت قضایی چیست؟** شهروندان حق دادخواهی دارند و هر کس می تواند متناسب با نوع دادخواست خود به دادگاه مراجعه کند. شهروندان حق دارند در همه دادگاه ها برای خود وکیل مدافع انتخاب کنند.

**۱۱-شهروندان در چه مواردی حق برخورداری از تأمین اجتماعی را دارند؟** بیکاری، معلولیت، پیری، بازنشستگی، بی سرپرستی، از کار افتادگی و حوادث.

**۱۲-وظیفه حکومت در مورد رفاه و تأمین اجتماعی چیست؟** حکومت باید با برنامه ریزی مناسب، زمینه را برای رفع فقر و محرومیت و ایجاد شرایط مناسب زندگی فراهم کند

**۱۳-مشارکت سیاسی یعنی چه؟**

مشارکت سیاسی یعنی اینکه هر شهروند بتواند در امور سیاسی جامعه دخالت کند و در سرنوشت کشور خود نقش داشته باشد.

## ۱۴- حق برخوداری از رفاه و تأمین اجتماعی را توضیح دهید.

- ✓ کلیه شهروندان حق دریافت خدمات عمومی به صورت برابر و عادلانه و در کوتاه ترین زمان ممکن را دارند.
- ✓ شهروندان حق دارند در مواردی مانند: بیکاری، معلولیت، پیری، بازنشستگی، بی سرپرستی، از کار افتادگی و حوادث از تأمین اجتماعی بهره مند باشند.
- ✓ هر شهروند حق دارد به آموزش و پرورش، مراکز فرهنگی و ورزشی، آتش نشانی، پلیس و نظایر آن دسترسی آسان داشته باشد.
- ✓ شهروندان حق دارند در محیط پاک و سالم و بدون آلودگی زندگی کنند و از خدمات و امکانات بهداشتی و درمانی مناسب، به بهترین وجه برخوردار شوند.

## ۱۵- مشارکت سیاسی مردم از چه راه هایی ممکن است صورت بگیرد؟ ممکن است از راه های مختلفی چون شرکت در انتخابات، عضویت و همکاری در احزاب و انجمن های سیاسی، شرکت در راه پیمایی ها و تظاهرات صورت بگیرد.

## ۱۶- در انتخابات مردم چه نقشی دارند؟ در انتخابات، مردم ممکن است انتخاب کننده باشند و به منظور انتخاب کارگزاران سیاسی در انتخابات شرکت کنند و یا خود داوطلب نمایندگی و به دست گرفتن امور حکومت باشند که در این حالت مردم باید به آنها رأی دهند.

## ۱۷- در مورد انتخاب مستقیم و غیرمستقیم مردم بر اساس قانون اساسی توضیح دهید. بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی، مردم برای انتخاب برخی از کارگزاران مانند رئیس جمهور (رئیس قوه مجریه)، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و یا اعضای شوراهای شهر و روستا به طور مستقیم به افراد مورد نظر خود رأی می دهند.

## ۱۸- بر اساس قانون اساسی مردم برای انتخاب کدام یک از موارد زیر بصورت غیرمستقیم به افراد رأی می دهند؟

- |                       |                      |                           |
|-----------------------|----------------------|---------------------------|
| الف) رئیس جمهور ( )   | ب) رهبر ( * )        | ج) اشورای شهر و روستا ( ) |
| د) نمایندگان مجلس ( ) | ب) مجلس خبرگان ( * ) | ج) شورای نگهبان ( )       |

## ۱۹- رهبر چگونه انتخاب می شود؟

- |                   |                      |                     |
|-------------------|----------------------|---------------------|
| الف) رأی مردم ( ) | ب) مجلس خبرگان ( * ) | ج) شورای نگهبان ( ) |
|-------------------|----------------------|---------------------|

## ۲۰- برخی از حقوق فرهنگی که در قانون اساسی مورد تأکید است را بنویسید. حمایت از تشکیل خانواده و پاسداری از روابط خانوادگی، حمایت از تعلیم و تربیت شایسته، آزاد بودن استفاده از زبان های قومی و محلی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی.

## ۲۱- نمونه هایی از تجاوز نکردن به منافع عمومی و حقوق دیگران را بنویسید.

- ✓ همه افراد حق انتخاب شغل دلخواه و کسب درآمد دارند اما فرض کنید فردی بخواهد در شهر و در حیاط خانه خود دامداری ایجاد کند و دام پرورش دهد. از آنجا که این کار موجب آلودگی و ضرر رسیدن به بهداشت و سلامت ساکنان محله می شود و البته قانون نیز چنین اجازه ای را به او نمی دهد.

- ✓ همه افراد، مالک اتومبیل خود هستند و حق دارند در جاده ها رانندگی کنند اما نباید با سرعت غیر مجاز حرکت کنند، زیرا این کار به جان دیگران آسیب می رساند.

## ۲۲- اصل چهلم قانون اساسی چه می گوید؟ شهروندان مجاز نیستند برای استفاده از حقوق خود به منافع عمومی زیان برسانند و حقوق دیگران را ضایع کنند.

## ۲۳- هر شهروند در قبال حقوق شهروندی، تکالیف و تعهداتی دارد برخی از این تکالیف را بنویسید. رعایت قانون و مقررات- همکاری با دولت- پرداخت مالیات و عوارض - دفاع از کشور - امر به معروف و نهی از منکر

## ۲۴- اثرات نادیده گرفتن قانون یا سرپیچی از آن چیست؟ موجب اختلال و هرج و مرج در جامعه می شود.

**۲۵-قانون چه موقع جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا می کند؟** وقتی پیدا می کند که همه افراد، اعم از کارگزاران و مسئولان و مردم، آن را رعایت کنند و به آن پایبند باشند.

**۲۶-برنامه ها و اقدامات عمرانی، اقتصادی و اجتماعی حکومت ها چه زمانی ثمر می دهد و به هدف می رسد؟** زمانی ثمر می دهد و به هدف می رسد که شهروندان نسبت به پیشرفت کشور دلسوز و حساس باشند و با دولت مشارکت و همکاری کنند.

**۲۷-پیام مقام معظم رهبری در نوروز ۹۶ در مورد همکاری مردم و دولت چه بود؟** ... دولت کارگزار ملت است و ملت کارفرمای دولت است. هر چه بین ملت و دولت صمیمیت بیشتر و همدلی بیشتری باشد، کارها بهتر پیش خواهد رفت.

**۲۸-شعار سال ۱۳۹۴ چه بود؟** دولت و ملت همدلی و همزبانی

**۲۹-بخشی از درآمدهای دولت از راه .. مالیات.. و .. عوارض .. تأمین می شود.**

**۳۰-مالیات چیست؟** مبلغی است که شهروندان بر اساس قانون و به صورت بلاعوض به دولت پرداخت می کنند تا صرف هزینه های عمومی کشور شود.

**۳۱-عوارض را با ذکر مثال تعریف کنید.** عوارض مبلغی است که شهروندان در مقابل دریافت خدمتی از دستگاه های اداری و دولتی، به آنها می پردازند، برای مثال، پولی که بابت امتیاز شمارگر (کنتور) آب و برق، صدور گواهی نامه رانندگی، عبور از بزرگراه ها یا وارد کردن کالا به کشور و مانند آن پرداخت می شود.

**۳۲-وقتی عناصر قدرت در کشور وجود نداشته باشد، چه اتفاقی می افتد؟** قدرت های مستکبر جهان ما را وادار به اطاعت می کنند و به راحتی می توانند بر سرنوشت و آینده کشور عزیzman مسلط شوند.

**۳۳-اقدار چیست؟** اقدار این است که علم، اقتصاد، سازندگی، پیشرفت، عزت و اعتبار بین المللی و همچنین توان دفاعی کشور، به وسیله نیروهای داخلی و از درون یک ملت، جوشیده و تقویت شود.

**۳۴-وظیفه نیروی نظامی و انتظامی چیست؟** به شکل خاص وظیفه تأمین امنیت کشور و حراست از مرازهای کشور را بر عهده دارند.

**۳۵-اصل ۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد چیست؟** الف) امر به معروف و نهی از منکر (\*)  
د) خط و زبان ( )  
ج) پرداخت مالیات ( )  
ب) دفاع از کشور ( )

**۳۶-اصل ۸ قانون اساسی در باره امو به معروف و نهی از منکر چه می گوید؟** می گوید: در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند.

**۳۷-حقوق شهروندی جمهوری اسلامی را با دوره قاجاریه مقایسه کنید.** عدم وجود حق آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد در دوره قاجار - عدم مشارکت مردم در امور سیاسی و از عدالت قانونی ... - دسترسی کم مردم به حقوق رفاهی و تأمین اجتماعی - به خاطر تفکر ارباب رعیتی حق برخورداری از عدالت قانونی و قضایی نیز کم بود - در آن دوره مردم با عنوان رعیت شناخته می شدند نه شهروند.

**۳۸-کدام اصل قانون اساسی کشور ما مربوط به حق تأمین اجتماعی است؟** اصل ۲۹ قانون اساسی

**سوالات متن مطالعات اجتماعی نهم** تهیه کننده: علی ندافی

**۱-برای بهره وری بیشتر در کارها به چه نکاتی باید توجه کنیم؟** ما در هر محیطی که هستیم، در خانه، مدرسه، اداره، کارخانه، مزرعه و ... می توانیم با فکر کردن و چاره اندیشی، کارها را مؤثرتر و مفیدتر انجام دهیم. به عبارت دیگر، می توانیم هدف های درست را انتخاب کنیم، از امکاناتی که داریم عاقلانه و صحیح بهره ببریم و از اسراف و اتلاف منابع پرهیزیم.

**۲- بهره وری با چه مفاهیم و یا اقداماتی ارتباط دارد؟** بهره وری با صرفه جویی، انجام دادن کارها به صورت آگاهانه و عاقلانه، جلوگیری از اسراف و اتلاف منابع، استفاده صحیح از امکانات و نعمت‌های الهی، کاهش هزینه‌ها و مانند آن ارتباط دارد.

**۳- بهره وری یعنی چه؟** بهره وری یعنی از بین کارهای ممکن، کار درست را انتخاب کنیم و آن را با روش درست انجام دهیم. ( اثر بخشی و کارایی)

**۴- حدیثی از پیامبر (ص) در مورد بهره وری بیان کنید؟** "خدواند دوست دارد اگر کسی از شما کاری انجام می‌دهد، آن را محکم و بی‌عیب انجام دهد."

**۵- این سخن از کیست؟ و در چه موردی است؟** "فردی که به کار بی‌اهمیت پردازد، امور مهم تر را تباہ ساخته است." از حضرت علی<sup>(ع)</sup> و در مورد بهره وری می‌باشد.

**۶- فمهنه‌هایی از تفکر بهره وری در زندگی مردم در روزگار گذشته را بنویسید.** ابداع و حفر قنات، ذخیره کردن آب در آب انبارها، خشک کردن و ذخیره محصولات کشاورزی و تعاون و همیاری در امور کشاورزی.

**۷- فرهنگ چه نقشی در افزایش بهره وری دارد؟** فرهنگ، نقش مهمی در افزایش بهره وری یک جامعه نیز دارد. اگر همه افراد بهره وری در فعالیت‌های مختلف را ارزش بدانند، جامعه از نظر مادی و معنوی پیشرفت می‌کند.

**۸- توجه به بهره وری برای انسان چه سودی دارد؟** انسان می‌کوشد هوشمندانه کار کند، با به کارگیری روش‌های عاقلانه، بهتر به اهداف مادی و معنوی خود برسد و بهترین نتیجه را بدست آورد.

**۹- معنی آیات قرآن کریم و سخنان امامان معصوم<sup>(ع)</sup> را بخوانید. عوامل مؤثر در بهره وری را از آنها استخراج و فهرست کنید.**

- ✓ بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید. (به هدر دادن و اسراف کردن)
- ✓ در امورشان با یکدیگر مشورت می‌کنند. (مشورت کردن و استفاده از نظرات دیگران)
- ✓ هر کس میانه روی کند هرگز محتاج نشود. (میانه روی و امتدال)
- ✓ کسی که برای تأمین مخارج خانواده اش تلاش کند همانند کسی است که در راه خداوند جهاد می‌کند (اهمیت به کار و تلاش و خانواده)
- ✓ شما را به تقوای الهی و نظم در امور سفارش می‌کنم. (تقوا)
- ✓ ... فرصت‌ها مانند ابر می‌گذرند، پس فرصت‌های نیکو را غنیمت بشمرید و از آنها استفاده کنید. (برنامه دیزی در زندگی)

**۱۰- ھر یک از هنجارهای زیور در جامعه چگونه از بهره وری جلوگیری می‌کند و در تضاد با آن است؟**

- ✓ مهمانی‌ها، مجالس و جشن‌های مفصل و پرهزینه (اسراف)
- ✓ مد گرایی و چشم و هم چشمی در خرید لباس به جای تمیز و ساده پوشی (زیاده روی)
- ✓ نداشتن برنامه مناسب برای اوقات فراغت و تفریح (بی‌نظمی)
- ✓ ورزش نکردن و پرخوری (عدم توجه به سلامتی)

**۱۱- نظر شما درباره افرادی که می‌خواهند با کار نکردن یا کار کم به ثروت یا موقوفیت‌های بزرگ دست یابند چیست؟** هیچ موقوفیتی بدون داشتن همت و تلاش میسر نمی‌شود و این افراد اگر به جایی هم برستند نمی‌توانند خود را در آن جایگاه نگه دارند.

**۱۲- چند راهکار مهم برای افزایش بهره وری در زندگی را بیان کنید.**

استفاده مناسب از وقت و زمان - نظم، ترتیب و انضباط در کارها - اصلاح عادت‌های غلط مصرفی - انجام دادن کارها از روی آگاهی - تنظیم جدول بودجه اقتصادی

**۱۳- وقت و زمان ثروتی است که قابل ذخیره و پس انداز نیست.** صحیح(\*) غلط ( )

**۱۴- وقت و عمر مان چگونه تلف می شود؟** اگر ما برنامه و اولویت بندی مناسب نداشته باشیم و در کارهایمان انضباط نداشته باشیم، وقت و عمر مان تلف می شود و دیگر قابل جبران نخواهد بود.

**۱۵- بازیافت چگونه انجام می کیرد؟** اگر در برخی از مواد و لوازم مصرف شده در خانه یا مدرسه یا محل کار، تغییراتی ایجاد کنیم، امکان استفاده مجدد آنها وجود دارد، پلاستیک، شیشه، فلزات و ...

**۱۶- دو استفاده بازیافت را بنویسید.** بازیافت از هدر رفتن منابع سودمند و سرمایه های ملی جلوگیری می کند و مصرف مواد خام و انرژی را کاهش می دهد.

**۱۷- صرفه جویی چیست؟** صرفه جویی کم مصرف کردن نیست بلکه درست و به اندازه است. برای مثال برخی خانواده ها در خرید مایحتاج زندگی یا برگاری مهمانی ها و تهیه غذا اسراف یا زیاده روی می کنند و اغلب، بخشی از مواد غذایی را دور می ریند. استفاده صحیح از منابع و انرژی و اتلاف تکردن آنها نیز یا لد مورد توجه قرار بگیرد.

**۱۸- انجام دادن کارها از روی آگاهی چگونه باعث افزایش بهره وری می شود؟** با کسب دانش و مهارت لازم برای هر کار، بازدهی کار ما بیشتر می شود و کمتر اشتباه می کنیم. برای مثال، اگر روش تعمیر وسیله ای را ندانیم و به آن دست بزنیم، ممکن است آن را خراب تر کنیم. برخی از مواد و وسایل به دلیل ناآگاهی افراد از روش های درست نگه داری آنها از بین می روند. مانند اگر شیوه صحیح شست و شوی یک لباس یا نگهداری مواد غذایی را ندانیم، رودتر از بین می روند و یا غیر قابل استفاده می شوند.

**۱۹- کدام گزینه نقش مهمی در افزایش بهره وری دارد؟**

- (الف) فرهنگ (\*)      (ب) اقتصاد (\*)      (ج) سیاست (\*)      (د) حکومت (\*)

**۲۰- آیا سطح بهره وری دانش آموزی که کیف یا کمد لوازم التحریر شلوغ و نامرقب است، پایین می رود؟** بله، چون نداشتن نظم و ترتیب و انضباط در کارها باعث هدر رفتن وقت و زمان برای پیدا کردن وسایل و لوازم التحریر می شود و باعث پایین آمدن بهره وری می شود.

**۲۱- برخی از دانش آموزان چگونه از اوقات قابستان خود استفاده می کنند؟**

برای کار آموزی و کسب مهارت های مختلف و حتی درآمد استفاده می کنند و این فرصت طلایی را فقط صرف تفریح و اوقات فراغت نمی کنند.

**۲۲- منظور از تنظیم جدول بودجه اقتصادی چیست؟** تنظیم این بودجه چه فایده ای دارد؟ تنظیم جدولی که در آن درآمدها و هزینه های (دخل و خرج) ماهانه افراد یا خانواده نوشته می شود و همکاری بین اعضای خانواده نیز از راهکارهای کمک به بهره وری است. مخارج شما کنترل می شود، اندوخته های شما بهتر مدیریت می شود، هزینه های غیر ضروری حذف می شود و خانواده دچار مشکل نمی شود.

**۲۳- یکی از عادت های غلط بعضی از دانش آموزان مصرف نادرست و بی رویه کاغذ است، چند راهکار برای بهره وری در مصرف کاغذ پیشنهاد کنید.** استفاده از دو طرف کاغذ، استفاده از کاغذ های باطله، استفاده از پشت برگ ها به عنوان چرک نویس، ساخت کاردستی از کاغذهای باطله، استفاده از دفاتر سال های قبل، استفاده از واپت بر د کوچک خانگی و ...

**۲۴- تفکیک زباله از مبداء یعنی چه؟ چه راهکارهایی برای کم به این امر می توانید پوشمارید؟** تفکیک زباله از مبداء یعنی جداسازی مواد از یکدیگر در محل، به منظور جلوگیری از آلودگی بیشتر، با برنامه ریزی تا موادی که قابل بازیافت هستند مجدداً به چرخه طبیعت برگردند. لذا زباله ها و پسماندها قبل از اینکه روی هم انباشته شوند از هم جدا می شوند. تفکیک زباله در مبداء باعث کاهش هزینه و زمان بازیافت می شود. باید برای اینکار زباله های شیشه ای را در بسته های سیز رنگ، پلاستیک ها در بسته های قرمز رنگ، مواد ارگانیک و فاسد شدنی در بسته های نارنجی رنگ، فلزات در بسته های آبی رنگ، کاغذهای در بسته های لیمویی رنگ و باتری های در بسته های خاکستری رنگ تفکیک شوند.

**۱-منظور از فعالیت اقتصادی چیست؟** هر جامعه‌ای برای ادامه زندگی و رفع نیازهای خود ناگزیر است از منابع طبیعی استفاده کند و وسائل مورد نیاز خود را تولید کند. به این کار "فعالیت اقتصادی" گفته می‌شود.

**۲-تولید ممکن است تولید .. کالا.. یا .. خدمت.. باشد.**

**۳-همه افراد جامعه و حتی تولیدکنندگان و توزيع کنندگان به نوبه خود مصرف کننده‌اند.** صحیح (\*) غلط ( )

**۴-بین افراد رابطه اقتصادی چگونه ایجاد می‌شود؟** افراد در این فعالیت‌ها با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. بدین ترتیب هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون فعالیت‌های اقتصادی به حیات خود ادامه دهد و در همه جوامع، چرخه تولید، توزیع و مصرف وجود دارد و همواره بین افراد روابط اقتصادی برقرار می‌شود.

**۵-برای افزایش بهره وری اقتصادی چه باید کرد؟** برای افزایش بهره وری در فعالیت‌های اقتصادی، باید بهره وری را در تولید و توزیع افزایش دهیم و الگوی مصرف را نیز عقلانی کنیم.

**۶-منظور از نهاده (داده‌ها) یا ورودی چیست؟**

منابع طبیعی (معدن، مواد خام و انرژی و ...)

نیروی کار (مدیر، متخصصان، کارکنان، کارگران و ...)

سرمایه (پول، زمین، کارخانه، تجهیزات و ماشین‌الات، ساختمان و ...)

**۷-افزایش بهره وری به چه معناست؟** به این معناست که با روش‌های مناسب، هزینه‌های خود را با حفظ کیفیت کالا با خدمات، کاهش دهیم و در مقابل، خروجی‌های فعالیت اقتصادی خود (ستانده) را افزایش دهیم.

**۸-اگر میزان هزینه‌های تولید (نهاده‌ها) را افزایش دهیم و به همان اندازه میزان تولید افزایش باید، باز هم می‌توانیم ادعا کنیم بهره وری اتفاق افتاده است؟** خیر چون با افزایش هزینه و تولید ثابت، قیمت کالا بالا می‌رود.

**۹-آیا در محل زندگی شما مراکز خریدی وجود دارند که بتوان گفت موجب عرضه بهتر کالا یا خدمات شده‌اند و بهره وری در توزیع را بالا برده‌اند؟** در باره آنها توضیح دهید. بله، عمدۀ فروشی‌هایی که قیمت‌ها را پایین تر از روحی کالا می‌فروشند یا فروشگاه‌های زنجیره‌ای که باعث شده فروش روزانه آنها بالا رود.

**۱۰-چه کارهایی می‌توان انجام داد تا هزینه‌های آب، برق و گاز مدرسه شما (در عین تأمین نیازهای لازم دانش آموزان) کاهش باید.** استفاده از لامپ‌های کم مصرف، خاموش کردن سیستم روشنایی و سرمایشی بعد از تعطیلی کلاس‌ها، استفاده از آبیاری قطره‌ای برای آبیاری باعچه‌ها، برای نظافت حیاط مدرسه به جای آب از جارو استفاده شود، کنترل شیرهای آب و جلوگیری از چکه کردن، عایق بندی لوله‌های آب گرم، نصب کولرها در سایه و جلوگیری از نشت آب کولرها، گردگیری لامپ‌های روشنایی (لامپ‌های غبارگرفته نور کمتری دارند)، گذاشتن ورقه آلومینیوم پشت رادیاتورهای شوفاژ تا حرارت را به طرف اتاق منعکس کند، استفاده از نوار درزگیر برای پنجره‌ها، الزام دانش آموزان به آوردن لیوان و بطری آب (خوردن آب با دست مقدار زیادی آب را هدر می‌دهد)، تعمیر شیشه‌های شکسته، گذاشتن مأمور جهت خاموش کردن لامپ‌ها در ساعات تفريح، خاموش نمودن رایانه‌های دفتر آموزشگاه در مواقعی که از آنها استفاده نمی‌شود، تنظیم درجه حرارت مناسب (۲۶ درجه).

**۱۱-جایگاه تولید در اسلام چیست؟** از دیدگاه اسلام، طبیعت و منابع طبیعی، آیات و نشانه‌های حکمت خداوند و نعمت‌های الهی هستند. و انسان حق استفاده‌بی رویه از طبیعت و لطمه زدن به آن را ندارد. همچنین از منظر اسلام، اقتصاد و تولید وسیله‌اند نه هدف یعنی تولید وسیله‌ای است که انسان از طریق آن نیازهای ضروری خود را رفع می‌کند و به مسائل مهم تر می‌پردازد.

۱۲- در دنیای امروز تولید به چه هدفی صورت می‌گیرد؟ در دنیای امروز، تولید با هدف کسب سود بیشتر انجام می‌گیرد و سودجویان بدون توجه به تخریب و نابودی طبیعت همچنان به تولید بیشتر ادامه می‌دهند.

۱۳- از نظر اسلام، اقتصاد و تولید هدفند نه وسیله.      صحیح ( )      غلط (\*)

۱۴- سیاست کشورهای قدرتمند صنعتی در بهره برداری از طبیعت و منابع طبیعی چیست؟ کشورهای قدرتمند صنعتی امروز سعی می‌کنند از طبیعت و منابع طبیعی خود محافظت کنند اما با تبلیغات و تحت تأثیر قرار دادن مردم دیگر کشورها، مصرف گرایی را که موجب تخریب محیط زیست می‌شود، تشویق می‌کنند.

۱۵- چرا افزایش تولید به هر روش و هر قیمتی مجاز نیست؟ چون افزایش تولید و فعالیت‌های اقتصادی اگر به محیط زیست لطمه بزند، با اصول بهره وری سازگار نیست زیرا نابودی و تخریب طبیعت، خود هزینه‌های مجدد و مشکلات جبران ناپذیری برای ما به وجود می‌آورد.

۱۶- در دو دهه اخیر در نواحی داخلی کشور ما به طور بی‌رویه .. چاه‌های عمیقی .. حفر شد.

۱۷- کشورهای صنعتی قدرتمند با بهره برداری بی‌رویه از منابع طبیعی چه چیزی را تشویق می‌کنند؟ مصرف گرایی

۱۸- حفر بی‌رویه چاه‌های عمیق چه مشکلاتی را پیش می‌آورد؟ مشکلاتی چون کم آبی شدید در منطقه، خشک شدن مزارع و تخلیه روستاهای و یا افزایش احتمال بروز زمین لرزه را به دنبال دارد که جبران آنها بسیار دشوار است.

۱۹- استفاده از سوم کشاورزی چه مزایا و معایبی دارد؟ مصرف این مواد میزان تولید سبزیجات و میوه‌ها را بالا می‌برد اما به دلیل انتقال سوم به آب و خاک و بدن انسان، موجب شیوع بیماری‌های خطرناک می‌شود و پس از آن باید هزینه‌های زیادی برای درمان مردم صرف شود.

۲۰- وظيفة وزارت کشاورزی در زمینه آموزش کشاورزان در استفاده از سوم چیست؟ آموزش کشاورزان در این زمینه و نظارت بر میزان مصرف سوم و کودهای شیمیایی و همچنین ترویج شیوه‌های جدید کشاورزی.

۲۱- منظور از بهره وری سبز چیست؟ این است که از ابزارها، روش‌ها و فناوری‌های مختلف در همه مراحل تولید، توزیع و مصرف به گونه‌ای استفاده کنیم که تأثیرات مضر و منفی فعالیت‌ها بر محیط زیست به کمترین حد ممکن برسد.

۲۲- بهره وری در کشور ما چگونه است؟ متأسفانه کشور ما در مقایسه با برخی کشورها از نظر بهره وری وضعیت چندان مطلوبی ندارد.

۲۳- وظيفة ما در مورد بهره وری در کشورمان چیست؟ همه ما موظفیم با برنامه ریزی صحیح، نگرش بهره وری را در همه فعالیت‌های بخش های مختلف اقتصاد (کشاورزی، صنعت و خدمات) ترویج کنیم و به کار بگیریم.

۲۴- به چه دلیل مقام معظم رهبری توصیه به طراحی سیاست اقتصاد مقاومتی را دادند؟ پس از انقلاب اسلامی، کشورهای سلطه گروه قدرت‌های بزرگ اقتصادی که با وقوع انقلاب، منافع خود را در خطر می‌دیدند مشکلاتی مانند جنگ تحملی، تحریم اقتصادی و ... را بر سر راه ما قرار دادند تا از پیشرفت کشورمان جلوگیری کنند. این مخالفت‌ها تا امروز نیز ادامه دارد و آنها سعی می‌کنند ایران را از نظر اقتصادی شکست بدهند.

۲۵- سیاست اقتصاد مقاومتی را چه کسی توصیه و رهنمود گردند؟

الف) رهبر معظم (\*)      ب) رئیس جمهور ( )      ج) رئیس مجلس ( )      د) رئیس قوه قضائیه ( )

۲۶- اقتصاد مقاومتی چه؟ اقتصاد مقاومتی یعنی در شرایط سخت بتوانیم کمترین اتفاق هزینه را داشته باشیم، روی پای خود بایستیم، از تولید ملی حمایت کنیم، از اسراف پرهیزیم و از منابع و امکانات حداکثر استفاده را بکنیم.

۲۷-محور اصلی اقتصاد مقاومتی، .. **بهره وری** .. است.

۲۸-وظیفه سازمان ملی بهره وری ایران چیست؟ در زمینه وضعیت بهره وری و چگونگی راه های افزایش آن در بخش های مختلف اقتصادی کشور مطالعه، سیاست گذاری و نظارت می کند.

۲۹-دانش آموزان از چه راه هایی می توانند به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در کشور کمک کنند؟ (دست کم سه پیشنهاد) استفاده از تولیدات داخلی - صرفه جویی در مصرف لوازم التحریر - بازیافت کاغذ های باطله.

## استفاده از این سوالات با ذکر یک صلوuat

تهیه کنندگان:

### علی ندافی

"دبير مطالعات اجتماعی منطقه ۳ تهران"

اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

@Motaleat909